
Diagnosi de l'envelliment a Santa Eulàlia de Ronçana

Cooperativa El Risell

Diagnosi quantitativa, qualitativa i línies d'acció

Som connexió

Treball elaborat per El Risell SCCL.
Barcelona, 2022

EQUIP REDACTOR

Andrea Palazón Rodríguez

Polítòloga

Andreu Camprubí i Trepat

Sociòleg

La impressió d'aquest document en paper no reciclat té una petjada de carboni aproximada de 9 kg de CO_{2eq} i una petjada hídrica de 736 l d'aigua. La utilització de paper reciclat disminueix la petjada de carboni a uns 7 kg de CO_{2eq} i la petjada hídrica que es situa al voltant dels 350 l.

La consulta i visualització d'aquest document en format digital redueix significativament tant la petjada de carboni (uns 60 gr de CO_{2eq} per hora d'ús d'ordinador) com la petjada hídrica.

el risell

cooperativa
de consultors

ÍNDEX

PRESENTACIÓ	4
1. INTRODUCCIÓ	7
1.1. EL FENOMEN DE L'ENVELLIMENT	7
1.2. CANVI DEMOGRÀFIC	9
1.3. L'ENVELLIMENT ACTIU	10
2. MARC JURÍDIC	13
2.1. LEGISLACIÓ ESTATAL	13
2.2. LEGISLACIÓ CATALANA	13
2.3. CARTA DELS DRETS I DEURES DE LA GENT GRAN	14
3. METODOLOGIA.....	16
3.1. LIMITACIONS METODOLÒGIQUES DEL TREBALL AMB INDICADORS	17
4. APROXIMACIÓ DEMOGRÀFICA DE L'ENVELLIMENT A SANTA EULÀLIA DE RONÇANA.....	18
4.1. INDICADORS DEMOGRÀFICS DE LES PERSONES GRANS	18
4.1.1 Origen de la població major de 65 anys.....	27
1.1.1 Taxa de creixement.....	28
4.2. PROJECCIÓ DE POBLACIÓ	31
5. LES CONDICIONS SOCIALS I ECONÒMIQUES DE LES PERSONES GRANS A SANTA EULÀLIA DE RONÇANA	36
5.1. INGRESSOS ECONÒMICS DE LA POBLACIÓ DE MÉS DE 65 ANYS	37
5.2. NIVELL D'ESTUDIS I ENVELLIMENT SALUDABLE.....	45
5.3. HABITATGE I GENT GRAN: FACTOR DE VULNERABILITAT	47
5.4. L'ACCÉS ALS SERVEIS PER A LA GENT GRAN	60
Teixit associatiu	62
Equipaments.....	63
5.5. SOLEDAT NO DESITJADA	69
5.6. ACCESSIBILITAT I MOBILITAT	76
6. RESULTATS DE LES SESSIONS PARTICIPATIVES	79
6.1. Sessió tècnica i política	79
6.2. Sessió amb entitats	83
7. PROPOSTA D'EIXOS DE TREBALL PEL PLA D'ACCIÓ.....	87
7.1. ENVELLIMENT ACTIU	88
7.2. ASSOCIACIONISME I PARTICIPACIÓ	89
7.3. ACCESSIBILITAT	91
7.4. EDATISME I MALTRACTAMENT ECONÒMIC	92
8. BIBLIOGRAFIA.....	96

PRESENTACIÓ

El present document correspon a la diagnosi d'envelliment a Santa Eulàlia de Ronçana. Al llarg d'aquest, es mostren un seguit d'indicadors recollits per tal de poder quantificar i acotar el fenomen de l'envelliment a la localitat.

Disposar d'una eina de diagnosi d'envelliment és d'una importància principal per als ens locals que vulguin dur a termes polítiques – sobretot en l'àmbit social i de vulnerabilitat – destinades a millorar la vida de les persones grans. La implementació d'aquest tipus de polítiques i plans requereix d'eines de planificació integrals que permetin abordar aquesta problemàtica des de tots els seus angles. Com es veurà, l'envelliment és un fenomen multidimensional que afecta molts aspectes de la vida de la població general.

Per aquest motiu, una diagnosi quantitativa com la present esdevé imprescindible per poder abordar aquest fenomen i planificar les actuacions que cal dur a terme.

La diagnosi d'envelliment té una doble vessant:

- Eina de coneixement: a partir de l'anàlisi de les dades disponibles referents als diversos àmbits i factors que afecten les persones grans, es pot conèixer quina és la realitat sobre aquest sector poblacional. Permet saber quines són les principals problemàtiques socials existents i com de vulnerable és aquest col·lectiu. D'aquesta manera, es poden identificar les banderes vermelles de l'exclusió social en aquest grup, saber com afecten i així poder establir prioritats en l'actuació.

Per altra banda, sempre que sigui possible, cal mostrar l'evolució en el temps d'aquestes problemàtiques per tal d'observar quines són les tendències que mostren al llarg del temps. Això permet observar si les actuacions que ja es duen a terme estan obtenint els resultats esperats i, si s'escau, repensar o reforçar certes polítiques.

- Eina de planificació: la diagnosi de l'envelliment no només aporta coneixement sobre la realitat social del col·lectiu objecte d'estudi. Un cop conegudes les principals problemàtiques derivades d'aquest fenomen, es podran planificar les actuacions que cal executar. En aquesta fase, disposar d'una bona diagnosi és cabdal. Per tal d'aportar coherència interna i metodològica a les polítiques públiques destinades a les persones grans, les actuacions a planificar han de sorgir de l'anàlisi de la realitat social.

A més, planificar en coherència amb la diagnosi, permet fer que els recursos siguin emprats de manera més eficient, ja que s'actua allà on s'ha detectat el problema.

Com ja s'ha esmentat anteriorment, l'envelliment de la població és un fenomen que afecta a tota la població i, en aquest sentit, cal que les institucions estiguin preparades.

L'actual document recull una sèrie d'indicadors demogràfics, territorials i socioeconòmics, així com també el resultat d'un seguit de processos de participació, que defineixen, tant l'estructura de la població, com les característiques del col·lectiu poblacional objecte d'estudi. Aquesta diagnosi ha estat elaborada a partir del recull de dades secundàries, és a dir, de diferents organismes i institucions estadístiques, de dades facilitades per l'Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana, així com també a partir d'un procés participatiu realitzat al municipi.

La tasca ha estat recollir aquells indicadors disponibles més adients per tal de reflectir la realitat social. Però no només ha estat una tasca de recerca, també s'han tractat i elaborat per tal de poder-los presentar de la manera més entenedora possible, ja sigui en format de gràfic, de forma comparada o amb un tractament matemàtic per tal de poder posar-ho en relació amb el context i facilitar, així, la seva interpretació.

Totes les dades presentades venen acompanyades d'una anàlisi sociològica per tal d'ajudar a la persona lectora en la seva comprensió i anàlisi, explicant què signifiquen els indicadors i quin són els fenòmens sociològics que ajuden a entendre el comportament de certes dades.

Després d'una introducció conceptual, es realitza un breu anàlisi sociodemogràfic de la població resident Santa Eulàlia de Ronçana, a partir d'indicadors demogràfics i territorials.

En aquest sentit, l'estudi que es presenta a continuació té dos objectius; en primer lloc, realitzar, a partir de variables municipals de naturalesa espacial, econòmica i demogràfica, una diagnosi de les condicions de vida de la gent gran, així com també investigar les variacions demogràfiques que s'han produït a Santa Eulàlia de Ronçana durant les últimes dècades per a poder interpretar correctament les projeccions de població del municipi. A partir dels resultats es podran investigar quines són les principals necessitats de les persones grans residents a la localitat.

És per aquest motiu que l'actual anàlisi té una doble vessant: per una banda, és una eina de coneixement, ja que a partir de les dades disponibles referents als diferents àmbits i factors que afecten les persones majors de 65 anys es pot conèixer quina és la realitat d'aquest sector poblacional i quines són les principals problemàtiques existents, així com també quina és l'evolució temporal de les condicions de vida de les persones grans residents a Santa Eulàlia de

Ronçana; per altra banda, permetrà abordar les necessitats identificades del grup de població objecte d'estudi, proporcionant eines per abordar els problemes de forma adequada i implementar polítiques públiques que siguin efectives.

1. INTRODUCCIÓ

1.1. EL FENOMEN DE L'ENVELLIMENT

La vellesa és una etapa de la vida de l'individu que té unes característiques específiques que la diferencien de les altres etapes de la vida de la persona. S'hi donen uns canvis biològics, psicosocials, en les capacitats cognitives i en la personalitat. Aquests canvis no es donen de la mateixa manera per a tothom ni en el mateix moment, fins i tot en una mateixa persona les modificacions en aquests aspectes no es donen alhora.

En aquest sentit, l'envelliment és un procés natural que es manifesta amb força en la nostra societat a causa, d'una banda, de l'increment de l'esperança de vida de la població i, de l'altra, que les ciències de la salut, així com els hàbits de vida saludable, estan contribuint a allargar-la de manera accelerada. Com afrontar aquesta etapa de la vida és un dels principals problemes amb què s'enfronten les societats occidentals, perquè l'increment dels anys de vida repercuteix en l'augment de les persones amb dependència física i psíquica i amb dolències múltiples (Casado, Rodríguez i Vilà, 2016).

Actualment, la situació de les persones grans, a mesura que esdevenen fràgils i vulnerables — tant si romanen en el seu domicili com si s'acullen a qualsevol dels sistemes d'institucionalització existents—, és molt lluny de la que desitjaríem per a nosaltres mateixos quan encara estem en plena possessió de les nostres facultats; no obstant això, hi ha escassa consciència d'aquesta situació, que segueix sent un tabú. Evitar afrontar el tema no és una bona estratègia, ja que l'única cosa que impedeix que arribi la decrepitud és que abans arribi la mort. Per aquesta raó, les polítiques públiques s'han d'orientar a aconseguir l'adaptació de tota la societat a l'envelliment gradual, enfocant la qüestió de manera activa (Casado, Rodríguez i Vilà, 2016).

Per aquest motiu, actualment, hi ha un nou enfocament que deixa enrere la vellesa com un deteriorament físic i mental inevitable i irreversible, passant a ser un procés dinàmic, amb oportunitats i actiu. El nou paradigma va més enllà de l'atenció únicament sanitària i centrada en la dependència, es mou en un model centrat en la persona. Per tant, es basa en la individualitat de la persona i en les seves oportunitats.

En els darrers anys l'objectiu s'ha centrat a adaptar els serveis a les necessitats de les persones, i per tant, implicar-les en la cura del seu benestar i de la seva salut. Això ha provocat un canvi en l'orientació del model d'atenció, i ha posat la persona com a eix del sistema social i sanitari.

L'Organització Mundial de la Salut defineix l'atenció centrada en la persona (ACP) com "aquella atenció que s'aconsegueix quan es posa la persona en l'eix on interactuen la resta de dimensions relacionades amb: la intervenció basada en l'evidència científica, organització del servei, equip, interdisciplinarietat i ambient."

El procés d'envelliment demogràfic que s'està produint des de fa dècades a les societats occidentals comença a constituir ara ja un dels principals reptes del món urbà. Els municipis han de poder adaptar-se a les necessitats de tots els seus habitants i la gent gran està esdevenint un dels segments de població urbana més rellevants.

Durant els últims anys s'ha produït una arribada d'immigració que ha anat variant de procedència segons les característiques socioeconòmiques objectives que han predominat a l'entorn. En aquest cas, ha augmentat el gruix de persones novingudes de fora l'Estat espanyol en detriment de les vingudes d'altres Comunitats Autònomes. Aquests fluxos han estat causats, en part, per l'augment de la demanda de mà d'obra, sobretot al sector industrial a tot el Vallès Oriental. Tanmateix, a partir del 1975 la natalitat va començar a disminuir arreu de Catalunya, provocant una disminució de la part inferior de la piràmide demogràfica referent a la població catalana.

Malgrat que durant últims quinze anys el volum anual de naixements sembla haver-se estabilitzar i fins i tot pot semblar que existeixen indicadors de recuperació, aquest volum es mou al voltant de la meitat de les xifres existents en el moment en què s'inicià el descens. És aquest descens de la natalitat el que explica el ritme, molt ràpid, amb el que s'ha augmentat el pes de la població major de 65 anys en totes les comarques de Catalunya, amb algunes diferències a nivell territorial (Pérez Díaz, 2005).

En aquest cas, el municipi de Santa Eulàlia destaca per està lleugerament més envellit (proporció de persones majors de 65 anys respecte les que en tenen menys de 15) que la mitjana comarcal amb 17,13% (Santa Eulàlia 17,43%). Per contra, el percentatge de joves (0 a 15 anys) respecte el total de la població el municipi es troba per sobre de la mitjana comarcal en 17,47% i 16,83% respectivament. Per altra banda, l'índex d'envelliment és del 99,77 % l'any 2021 per sota de la mitjana comarcal i catalana, mentre que el de sobre envelliment es troba en el 17,35 % per sobre de la mitjana del Vallès Oriental i del conjunt del Principat. Aquestes dades s'analitzaran amb més profunditat al llarg de la diagnosi.

1.2. CANVI DEMOGRÀFIC

Segons dades de la Generalitat de Catalunya¹, l'any 2030 gairebé un de cada tres habitant de la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB) tindrà 60 anys o més. Aquest fet té moltes implicacions pel que fa al la vida del conjunt de la població.

S'està produint, doncs, un canvi demogràfic que, en general, està feminitzat. A la major part de ciutats de la Regió Metropolitana de Barcelona (RMB) dues de cada tres persones de 80 anys o més són dones, les quals representen també més del 56% de la generació dels 60 als 79 anys. D'altra banda, la població d'entre 20 i 39 anys es va feminitzant per la permanència més gran de les dones a la ciutat. I en la franja de 40 – 59 anys, el saldo migratori positiu es concentra en les dones i les persones d'origen extracomunitari.

Per altra banda, l'arribada a la vellesa de les cohorts demogràfiques prèvies a les del *baby boom*, ja molt diferents a les de la guerra i la immediata postguerra, canvia notablement l'escenari social. La generació de les persones que ara tenen 60 i 79 anys, a banda de ser molt més nombrosa i present, contradiu l'imaginari encara dominant sobre les persones grans. Es tracta d'una generació relativament ben formada, en què més de la meitat disposen d'estudis obligatoris o superiors, i que en general han tingut una carrera laboral llarga. Per aquest motiu, presenten millors indicadors de salut que la generació precedent.

En aquest sentit, a Catalunya, gairebé el 70% dels ingressos de les persones grans provenen de les seves pensions i el 18% de les persones grans estan per sota del llindar de la pobresa. La incorporació de la dona en el mercat de treball, així com trajectòries laborals estables i amb rendes del treball creixents al llarg del cicle vital, fan que la generació que ha iniciat la jubilació en la darrera dècada tingui pensions més elevades que l'antecedent. Segons el mateix estudi abans esmentat, les pensions més baixes es troben en les persones més grans, sobretot a les dones. Tanmateix, aquesta lògica millora generacionalment. L'atur continua sent molt elevat entre els més joves, que veuen com es retarda o es precaritza la seva inserció laboral (Àrea de Drets Socials, Generalitat de Catalunya, 2018).

---

¹ Estratègia sobre canvi demogràfic i envelliment: una ciutat per a tots els cicles de vida (2018 – 2030). (2018). Àrea de Drets Socials, Generalitat de Catalunya.

1.3. L'ENVELLIMENT ACTIU

L'augment de la longevitat és un avenç social important i un gran triomf de la humanitat, que suposa alhora un repte per crear les condicions socials, econòmiques i personals que permetin arribar a edats avançades en bones condicions de salut i de qualitat de vida.

Aquesta realitat demogràfica suposa una oportunitat per incorporar el concepte d'envelliment actiu a les polítiques adreçades a les persones grans. Aquest concepte entén l'envelliment com un procés individual que s'estén al llarg de la vida i fa que la ciutadania arribi a la vellesa en bones condicions de salut (física, psicològica i emocional), promovent la seva participació en la societat, afavorint la formació al llarg de la vida i garantint els seus drets de viure una vida activa i amb qualitat.

El terme 'envelliment actiu' va ser introduït per l'Organització Mundial de la Salut (OMS) cap al final de la dècada de 1990 i l'any 2002 el va definir com 'el procés d'optimització de les oportunitats de salut, participació i seguretat amb la finalitat de millorar la qualitat de vida de les persones a mesura que envelleixen'.

Les Nacions Unides van adoptar el concepte en el marc de la Segona Assemblea Mundial sobre Envelliment, celebrada a Madrid a l'any 2002. La UE va designar el 2012 com a Any Europeu de l'Envelliment Actiu i de la Solidaritat Intergeneracional, amb la finalitat d'impulsar-ne la difusió social.

L'envelliment actiu ajuda les persones grans a conduir la seva vida quotidiana aprofitant al màxim les oportunitats que tenen a l'abast d'acord amb les seves necessitats, capacitats i aspiracions. D'una banda, es tracta de mantenir l'activitat personal, entesa com la participació en els àmbits familiars, comunitaris i socials, així com el desenvolupament de tasques físiques i mentals. D'altra banda, inclou la prevenció amb la finalitat d'endarrerir l'aparició i el desenvolupament de les malalties i les discapacitats.

Aquest enfocament requereix la integració o, si més no, la coordinació d'àmbits tan diversos com l'ocupació, la formació permanent, la prevenció i la promoció de la salut i de les capacitats, la jubilació i les pensions o la participació activa en la societat. En aquest sentit, resta pendent una reflexió aprofundida amb relació a les polítiques transversals: com formular, planificar i implementar polítiques transversals de la manera més eficient possible. Aquest no és un tema objecte d'anàlisi en aquest document, però no es pot deixar d'esmentar que queda per fer una reflexió sobre això, com també una revisió del concepte de gent gran si veritablement volem

construir unes polítiques per a un envelliment actiu, orientades al conjunt de ciutadans i ciutadanes de Santa Eulàlia de Ronçana i crear, així, un municipi per a totes les edats.

L'envelliment actiu és un fenomen transversal que, com s'ha esmentat anteriorment, depèn de les característiques socioeconòmiques del col·lectiu, entre d'altres. És per aquest motiu que s'ha trobat adient realitzar un breu anàlisi, dins d'aquest apartat, referent als ingressos de les persones grans.

Amb relació als ingressos, al municipi s'observa en la gent gran una situació de precarietat econòmica més gran que en la resta de grups d'edat la disminució d'ingressos que comporta substituir les rendes del treball per la pensió de jubilació. Tot i què, els ingressos per jubilació es troben en la mitjana comarcal i catalana degut a les trajectòries professionals més llargues. L'Enquesta Metropolitana de Barcelona facilita dades sobre el tipus de pensió que reben les persones més grans de 65 anys. Pràcticament dues tercers parts de les persones més grans de la comarca tenen la pensió per jubilació com a font d'ingressos principal. Recordem que es tracta d'un ingrés principal i que, per tant, hi pot haver persones que tinguin ingressos d'altres fonts.

Més enllà d'això, però, també existeixen diverses formes de socialització i participació ciutadana que posa al centre les persones grans. Hi ha Casals de Gent Gran a, des d'on s'ofereixen activitats esportives, culturals, formatives i lúdiques diverses cada dia.

No obstant, una de les crítiques que es va esmentar als processos de participació, és la poca accessibilitat d'aquestes activitats en cas de no disposar de vehicle propi. El municipi es troba conformat per diverses urbanitzacions allunyades unes de les altres comportant una necessitat de transport. Com a conseqüència, es pot afirmar l'existència de segregació social en la participació d'aquestes.

Per altra banda, seguint amb alguns dels resultats de les sessions de participació, la difusió de les activitats només arriba a un percentatge del col·lectiu que ja està anteriorment interessat en la participació. Moltes persones grans no coneixen l'oferta d'aquest tipus d'activitats per part dels Casals de Gent Gran, entitats o de l'Administració Pública.

Durant les sessions de participació, l'envelliment actiu va esdevenir un tema de gran importància per a les persones grans i les professionals que hi van assistir. A les dinàmiques participatives dutes a terme durant les sessions, es va destacar la prioritat que hauria de tenir l'Administració Pública a l'hora de prestar serveis a les persones grans que millorin la seva salut física i mental, prevenint situacions de soledat no desitjada i disminuint les desigualtats socioeconòmiques.

En aquest sentit, es va esmentar l'oferta variada d'activitats, tant lúdiques com de formació, que s'ofereix a les persones grans al municipi.

Al municipi, però, hi ha un gran nombre d'urbanitzacions sense infraestructures, els residents dels quals s'han de desplaçar per a poder-les gaudir. S'estableix, doncs, una dependència amb el transport col·lectiu, que, en el cas de Santa Eulàlia de Ronçana, s'evidencia, segons es manifesta a les sessions participatives, que no cobreix les necessitats. Tot i que el municipi té actiu un projecte de Transport anomenat Porta'm adreçat a persones grans, molts participants indiquen no conèixer la seva existència o que el servei és insuficient degut a la distribució territorial del municipi. Molts veïns i veïnes es veuen obligades a organitzar-se en vehicles privats per a poder exercir els desplaçaments en el propi municipi. També s'ha indicat que moltes persones grans acaben mudant-se a municipis com Caldes de Montbui o Granollers per la facilitat d'accés a serveis i en recerca d'un habitatge més adaptat a les seves necessitats.

2. MARC JURÍDIC

Bona part dels serveis socials i de la legislació que regula els drets de les persones grans estan destinats a tendre les necessitats d'aquest sector de la població, un col·lectiu cada cop més nombrós a causa de l'envelliment progressiu de la població. Per aquest motiu, a Catalunya, existeix un conjunt de lleis i decrets que vetllen per a millorar les seves condicions de vida.

2.1 LEGISLACIÓ ESTATAL

- Constitució espanyola, 1978. Article 50: "Els poders públics garantiran la suficiència econòmica als ciutadans durant la tercera edat, mitjançant pensions adequades i actualitzades periòdicament. Amb independència de les obligacions familiars, en promouran el benestar mitjançant un sistema de serveis socials que atendran els problemes específics de salut, habitatge, cultura i lleure".
- Reial Decret-Llei 5/2013, de 15 de març, de mesures per a millorar la continuïtat de la vida laboral dels treballadors d'edat avançada i promoure l'envelliment actiu.
- Llei 4/2005, de 22 d'abril, sobre els efectes de les pensions no contributives dels complements atorgats per les comunitats autònomes.
- Llei 39/2006, de 14 de desembre, de promoció de l'autonomia personal i atenció a les persones en situació de dependència.

2.2 LEGISLACIÓ CATALANA

- Estatut d'autonomia de Catalunya, 2006. Article 18. Drets de les persones grans: "Les persones grans tenen dret a viure amb dignitat, lliures d'explotació i de maltractament, sense que puguin ser discriminats a causa de l'edat".
- Llei 19/2020, d'11 d'octubre, d'igualtat de tracte i no-discriminació.
- Llei 12/2007, d'11 d'octubre, de serveis socials de Catalunya.
- Llei 13/2006, de 27 de juliol, de prestacions socials de caràcter econòmic.
- Llei 18/2003, de 4 de juliol, de suport a les famílies.
- Llei 11/2001, de 13 de juliol, d'acolliment familiar per a persones grans.
- Llei 22/2000, de 29 de desembre, d'acolliment a persones grans.

A tenir present, el 2017 després d'un procés promogut pels diferents Consells de la Gent Gran de Catalunya, es va aprovar la memòria preliminar de l'avantprojecte de llei per a l'adaptació de la societat catalana a l'envelliment. La futura normativa preveu fixar les bases que han de regir les actuacions del Govern adreçades a la gent gran. Concretament, vol abordar la participació social i institucional d'aquest col·lectiu, promoure els seus drets, definir l'acompanyament en el trànsit a la vellesa i prevenir i protegir contra maltractaments. Tot i que de moment no està aprovada sí que mostra la voluntat per avançar per una llei pròpia dirigida a les persones grans del territori.

2.3 CARTA DELS DRETS I DEURES DE LA GENT GRAN

El Govern de la Generalitat de Catalunya va acordar el 8 d'octubre de 2003 establir i promoure l'aplicació de la Carta dels Drets i Deures de la Gent Gran de Catalunya (La Carta), aprovada pel Consell de la Gent Gran de Catalunya el 22 de setembre de 2003.

La Carta de Drets i Deures de la Gent Gran de Catalunya, promoguda pel Departament de Benestar i Família i pel Consell de la Gent Gran de Catalunya, va néixer com a compliment dels compromisos presos al [4t Congrés Nacional de la Gent Gran de Catalunya](#), de les recomanacions del [Llibre blanc de la gent gran activa](#) i del [Llibre blanc de la gent gran amb dependència](#). Respon també a les indicacions i els objectius plantejats al Pla estratègic de la Segona Assemblea Mundial de l'Envel·liment.

La Carta també es fonamenta en l'Estatut d'autonomia de Catalunya, la Declaració dels Drets Humans i la Carta de Drets Fonamentals de la Unió Europea, i es construeix sobre el concepte de l'autonomia personal, entesa com el dret de ser lliures en la presa de decisions, de mantenir el propi projecte de vida des de la identitat personal, així com des de la responsabilitat de complir els compromisos adquirits lliurement en l'exercici de la ciutadania.

La redacció de la Carta va tenir una gran participació de la societat civil catalana, representada per associacions de gent gran de tot el país, pels consells consultius de la gent gran dels consells comarcals, per col·legis professionals, universitats, institucions i per persones expertes en matèria de gent gran. D'aquesta manera, es va garantir la màxima pluralitat i objectivitat possible.

Aquesta Carta és un document viu que permet una revisió continuada i una tasca d'informació sobre els drets de la gent gran que afavoreixi la conscienciació sobre les responsabilitats de les persones grans des del civisme.

D'altra banda, la Carta s'inscriu en la filosofia de construir un país per a totes les edats, on les persones grans siguin ciutadanes de ple dret, amb els mateixos drets i deures que la resta de la ciutadania, evitant d'aquesta manera situacions de discriminació.

Contingut

La Carta dels Drets i Deures de la Gent Gran a Catalunya recull els cinc principis temàtics proposats per les Nacions Unides, descrits en els documents dels drets humans per a persones d'edat.

Els tres primers fan referència al vessant més individual i personificable de l'ésser humà. Els dos últims principis permeten assolir l'autorealització personal, basada en la independència, tot aportant qualitat i dignitat humana.

Aquests principis són:

- **Dignitat:** "Les persones grans hem de poder viure amb dignitat i seguretat i veure'ns lliures d'explotació i maltractaments físics i/o psíquics, així com de ser tractades dignament sense discriminació per causa d'edat, gènere, ètnia, discapacitat, situació econòmica o qualsevol altra condició."
- **Independència:** "Inclou l'accés a l'alimentació, l'aigua, l'habitatge, el vestit i l'atenció sanitària adequades, així com l'oportunitat de treball remunerat i l'accés a la capacitat i l'educació."
- **Autorealització:** "Les persones grans hem de poder desenvolupar plenament les oportunitats i les potencialitats a partir de l'accés als recursos educatius, culturals, espirituals, d'oci i temps lliure en la societat."
- **Assistència:** "Les persones grans hem de beneficiar-nos de la cura de la família, així com tenir accés als serveis socials, sanitaris i assistencials, i gaudir dels drets humans i fonamentals, quan residim tant en la llar pròpia com en centres d'atenció o institucions."
- **Participació:** "Les persones grans hem de participar activament en la formulació i en les polítiques que afecten directament el nostre benestar, des de la solidaritat amb altres generacions, en una societat per a tothom; aquest principi ha de ser entès des del dret a la lliure associació."

3. METODOLOGIA

Aquest document ha estat elaborat a partir, d'una banda, d'una cerca i tractament de dades estadístiques extretes de fonts secundàries. Han estat nombrosos el registres consultats per tal d'obtenir la informació necessària per realitzar aquesta aproximació a la realitat de les persones grans a Santa Eulàlia de Ronçana. Per altra banda, es realitzaran dues sessions de treball, una amb els equips tècnics i polítics del municipi i d'altre amb professionals, membres d'entitats de diversos recursos i serveis inclusius i ciutadania organitzada.

Algunes de les dades que es presenten no es poden trobar en el format en què apareixen en el document, ja que han estat tractades per tal d'obtenir informació més acurada i comparable. Molts indicadors han estat creats *ad hoc* per aquest document, sempre partint d'informació accessible. Les fonts han estat diverses, tant registres públics de diversos organismes, com dels serveis específics de Santa Eulàlia de Ronçana. Les fonts de les que s'han extret les dades d'aquest document són:

- IDESCAT
- INE
- Eurostat
- Hermes (base de dades municipal de la Diputació de Barcelona)
- Departament d'Empresa i Treball de la Generalitat de Catalunya
- Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya
- Departament de Polítiques Digitals i Territori de la Generalitat de Catalunya
- Departament de Drets Socials de la Generalitat de Catalunya
- Departament de Salut
- Dades de diversos serveis del Consell Comarcal del Vallès Oriental
- Diversos informes
- Dades facilitades per l'Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana

3.1 LIMITACIONS METODOLÒGIQUES DEL TREBALL AMB INDICADORS

Sempre que cal fer front a la realització d'una anàlisi com la que es presenta a continuació, cal tenir present que l'accés a les dades no és sempre el que les persones investigadores desitjarien. Generar les pròpies dades quantitatives i que siguin representatives del total de la població suposa un cost força elevat a nivell de recursos econòmics i temporals. Per això les dades s'han d'extreure de fonts secundàries, amb la problemàtica que no sempre hi ha les dades que es requeririen per afrontar un procés de diagnosi amb condicions, ja sigui per la temporalitat de les dades com de la seva desagregació. Sense deixar de fer referència als indicadors, molts cops s'ha de fer front al que s'anomena "la maledicció dels valors petits". Això es dona quan es treballa amb dades referents a pocs casos i es tracten per tal de poder fer comparatives intragrups i en el temps. En ser valors absoluts petits, poden mostrar variacions percentuals molt grans però que en realitat, a nivell d'impacte social, són molt petits.

Un altre problema de treballar amb fonts secundàries és la impossibilitat d'observar com es creuen i acumulen en un mateix individu o grup diferents factors d'exclusió, perdent així la possibilitat d'observar el seu caràcter acumulatiu i processual.

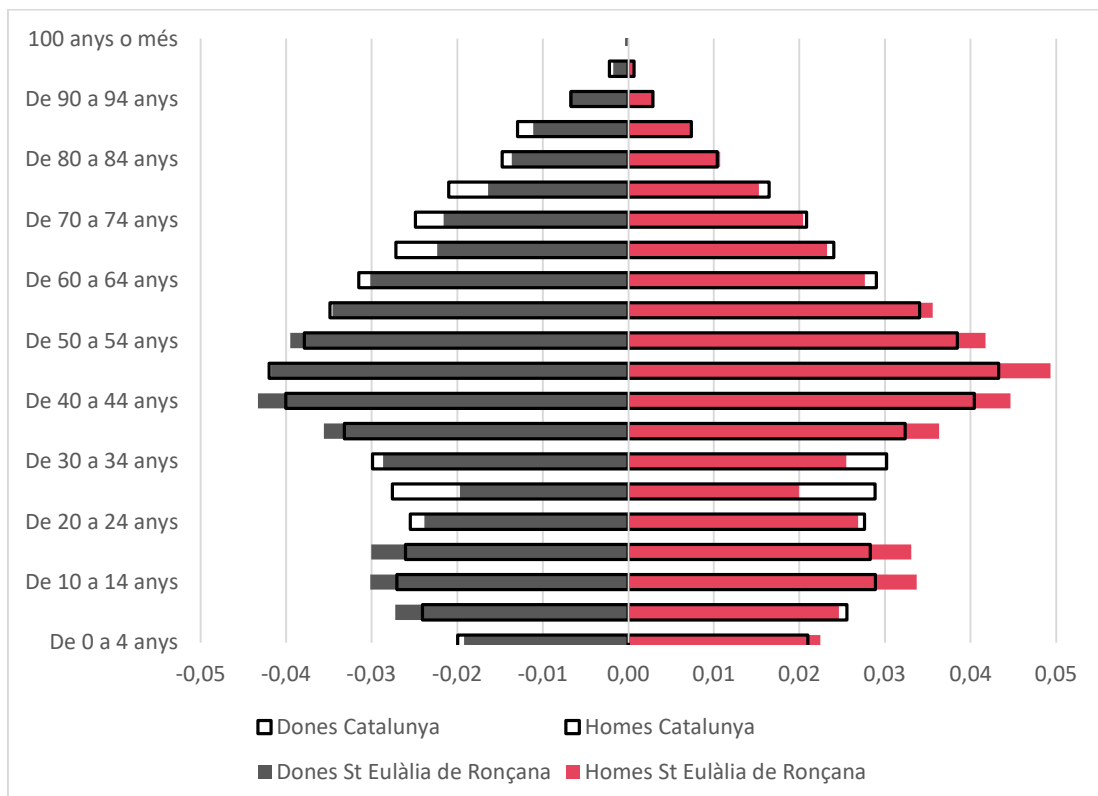
Cal tenir present que alguns serveis manifesten les dificultats en el procés de recollida de dades de la seva activitat diària. Reconeixen que la manca de temps i els sistemes de recollida establerts dificulten l'obtenció d'unes dades acurades.

4. APROXIMACIÓ DEMOGRÀFICA DE L'ENVELLIMENT A SANTA EULÀLIA DE RONÇANA

4.1. INDICADORS DEMOGRÀFICS DE LES PERSONES GRANS

Les característiques socioeconòmiques juntament amb les sinèrgies i tracció que generen sectors econòmics predominants a un territori, són factors que influencien molt en el desenvolupament demogràfic d'aquest. El Vallès oriental, comarca on es situa el municipi, històricament ha dedicat la seva vida econòmica entorn a la indústria i l'agricultura. A partir del segle XX, les activitats agràries van reduir la seva productivitat en substitució del sector serveis. Particularment a Santa Eulàlia de Ronçana, el territori es troba compost de moltes urbanitzacions. Tot i què als últims anys, segons s'ha indicat a les sessions participatives, degut a l'increment del cost de vida moltes persones han convertit la seva segona residència en primera. Aquests trets han influenciat la construcció de la piràmide poblacional del territori.

Gràfic 1 Piràmide poblacional de Santa Eulàlia de Ronçana i Catalunya en franges d'edat quinquennals (2021)

Font: Idescat i dades del Padró, 2021

La gràfica anterior mostra la distribució per edats i sexe de la població. els homes són majoria en tots els trams d'edat fins els 60 anys, on les dones són més majoritàries a mesura que avança l'edat. Això és així per la major esperança de vida femenina.

Es pot observar una clara diferència amb el conjunt de Catalunya a les diferents franges d'edat. A les edats menors de 19 anys i entre 35 i 59 anys, existeix una major proporció a Santa Eulàlia de Ronçana comparativament amb Catalunya. Tot i que a partir dels 20 anys fins els 35 anys es troba molt per sota de conjunt català, amb una diferència de 1,7 punts comparativament entre els 25 i els 29 anys. A les franges superiors, les diferències s'accentuen a partir del 80 anys. Tot i que la mitjana catalana es superior a partir dels 65 anys, cal destacar que la distribució territorial del municipi, conformat per diferents nuclis d'urbanització, planteja uns problemes de mobilitat i accessibilitat als serveis als que cal prestar atenció.

Taula 1 Estructura per edats a Santa Eulàlia de Ronçana en franges d'edat per quinquennals (setembre 2022)

Edats	Homes	Dones	Total	% Homes	% Dones
0 - 4	178	152	330	53,94	46,06
5 - 9	195	216	411	47,45	52,55
10 - 14	267	239	506	52,77	47,23
15 - 19	262	238	500	52,40	47,60
20 - 24	213	189	402	52,99	47,01
25 - 29	158	156	314	50,32	49,68
30 - 34	202	227	429	47,09	52,91
35 - 39	288	282	570	50,53	49,47
40 - 44	354	343	697	50,79	49,21
45 - 49	391	331	722	54,16	45,84
50 - 54	331	313	644	51,40	48,60
55 - 59	282	274	556	50,72	49,28
60 - 64	219	239	458	47,82	52,18
65 - 69	184	177	361	50,97	49,03
70 - 74	162	171	333	48,65	51,35
75 - 79	121	130	251	48,21	51,79
80 - 84	85	108	193	44,04	55,96
85 - 89	58	88	146	39,73	60,27
90 - 94	23	55	78	29,49	70,51
95 - 99	5	14	19	26,32	73,68
100 - 104	0	3	3	0,00	100,00
Totals	3978	3945	7923	50,21	49,79

Font: dades del Padró, 2022

Entrant més en tall a la població objectiu, s'estudien els següents indicadors demogràfics vinculats a les persones majors de 65 anys al municipi, a la comarca i al conjunt del principat:

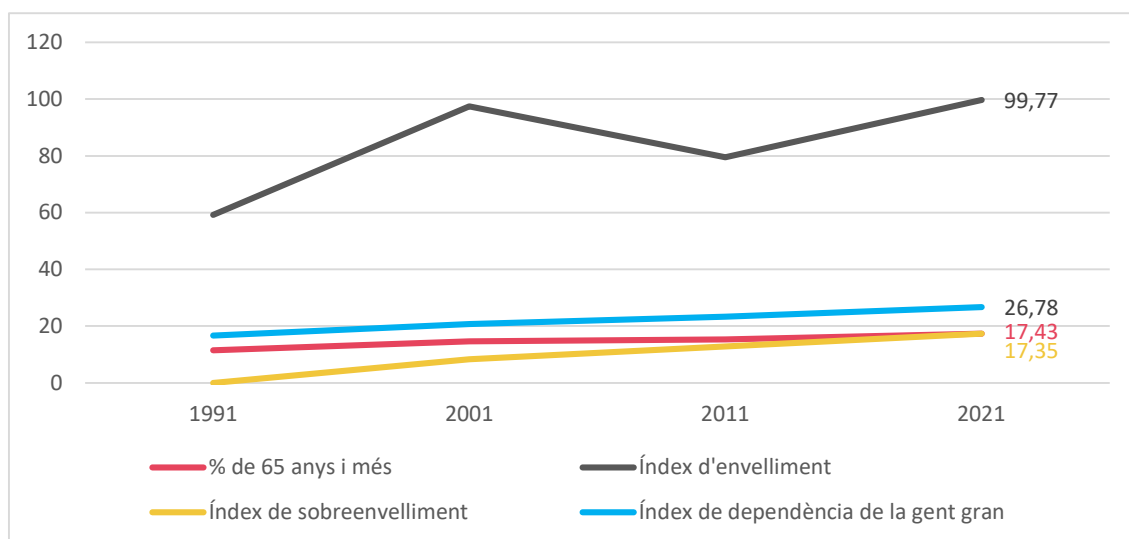
Taula 2 Comparativa d'evolució dels indicadors demogràfics bàsics de les persones majors de 65 anys (2021)

Població de 65 anys i més	Santa Eulàlia de Ronçana	Vallès Oriental	Catalunya
1991	11,55	10,95	14,22
2001	14,59	13,13	17,37
2011	15,26	13,76	16,78
2021	17,43	17,15	19,04
Índex d'envelliment			
1991	59,22	53,5	79,2
2001	97,47	83,8	125,8
2011	79,46	78,1	107,6
2021	99,77	108,9	127,1
Índex de sobreenvelliment			
1991		8,4	8,4
2001	8,37	9,8	10,3
2011	12,88	12,6	14,1
2021	17,35	15,3	16,9
Índex de dependència de la gent gran			
1991	16,76	16	21
2001	20,71	18,4	25,2
2011	23,28	20,1	24,8
2021	26,78	25,6	28,9

Font: elaboració pròpia a partir de Idescat, Hermes DIBA i Dades del Padró, 2021

Es pot observar una clara diferència pel que fa a l'índex de sobreenvelliment, que es situa fins a 2,05 punts percentuals per sobre de la mitjana comarcal i 0,45 p.p. per sobre del conjunt català. Aquest fet pot tenir una relació amb que l'índex de dependència de la gent gran sigui superior al municipi que a la comarca, ja que a mesura que incrementa l'edat apareixen noves necessitats de cures.

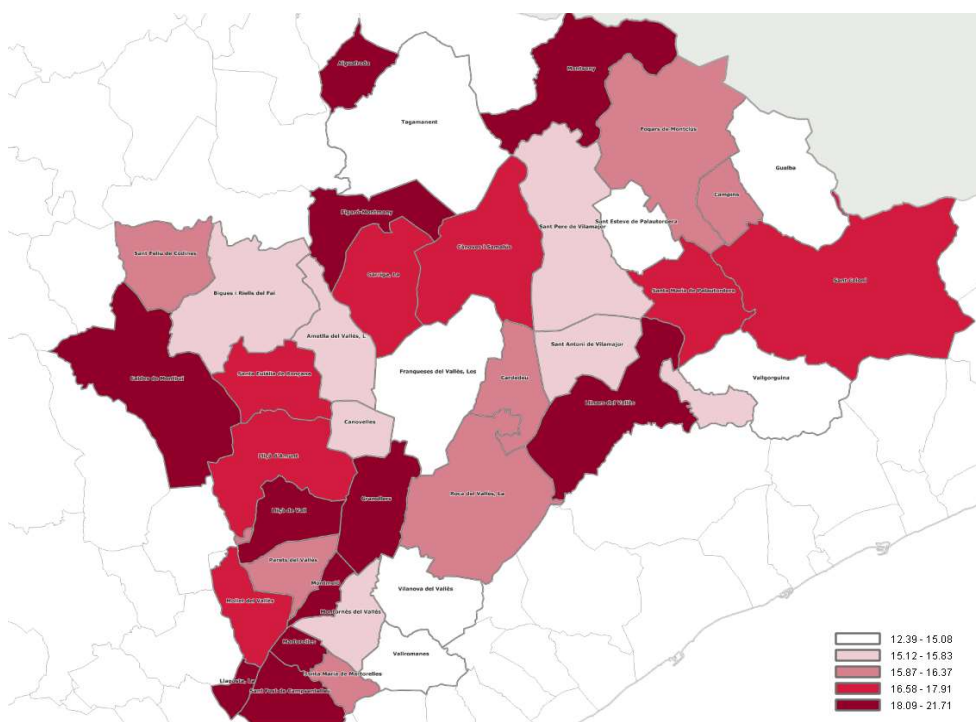
Gràfic 2 Evolució d'indicadors demogràfics de Santa Eulàlia de Ronçana (1991-2021)

Font: elaboració pròpia a partir de Idescat, Hermes DIBA i Dades del Padró, 2021

A continuació es mostren els indicadors en comparativa a la resta de municipis de la comarca. La presència de població major de 65 anys al municipi es troba entre el segon grup de municipis amb major percentatge de gent gran (17,43%), juntament amb el veí Lliçà d'Amunt (16,58%). El municipi amb més persones de 65 anys i més de la comarca és Sant Fost de Campsentelles amb un 20,67%.

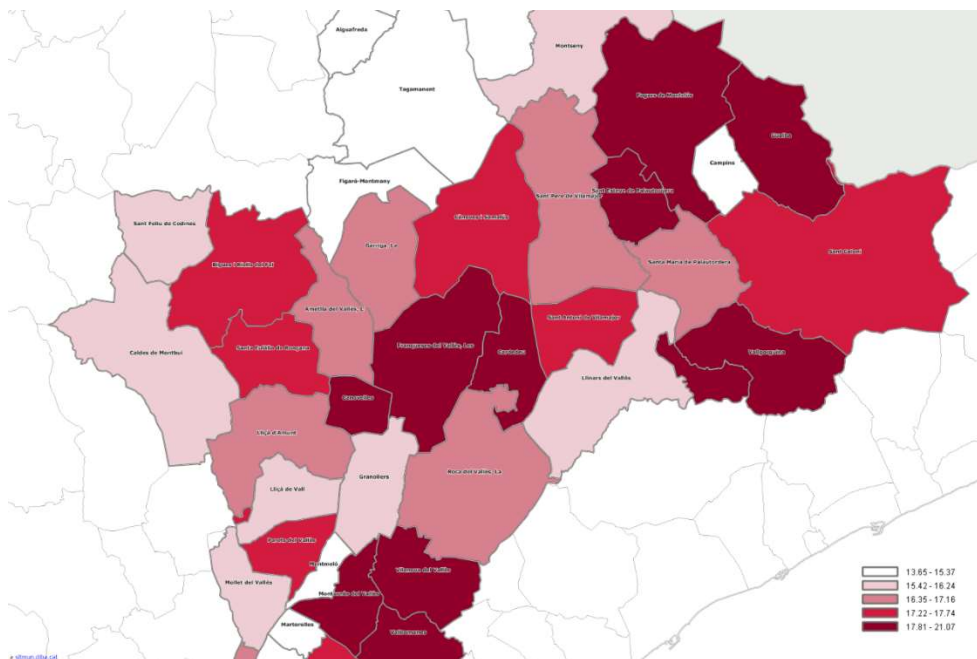
Mapa 1 Percentatge de població +65 anys a la comarca del Vallès Oriental (2021)

Font: elaboració pròpia a partir del programari Hermes DIBA, 2021

D'altra banda, si centrem l'atenció en la població jove (població de 0 a 15 anys en relació al total de població) Santa Eulàlia de Ronçana (17,47%) també es situa entre el segon grup amb més població d'aquesta franja d'edat juntament amb els municipi limítrofes de Bigues i Riells del Fai (17,22%) i Canovelles (18,87%). El municipi amb més percentatge de joves és Gualba amb 21,07%

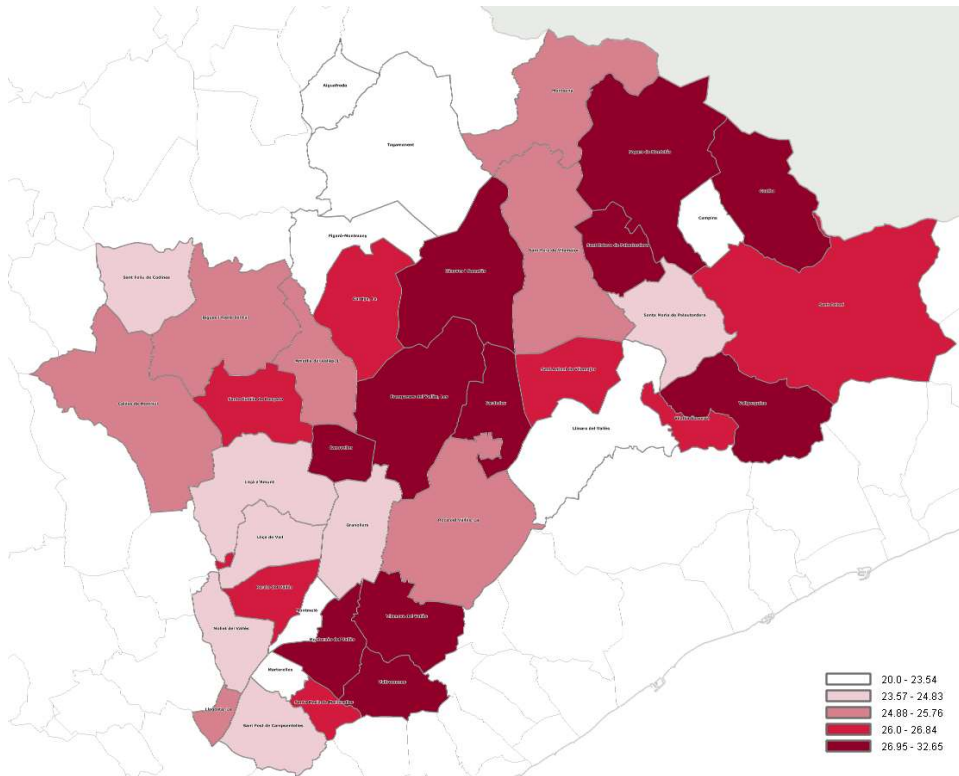
Mapa 2 Població jove a la comarca del Vallès Oriental (2021)

Font: elaboració pròpia a partir del programari Hermes DIBA, 2021

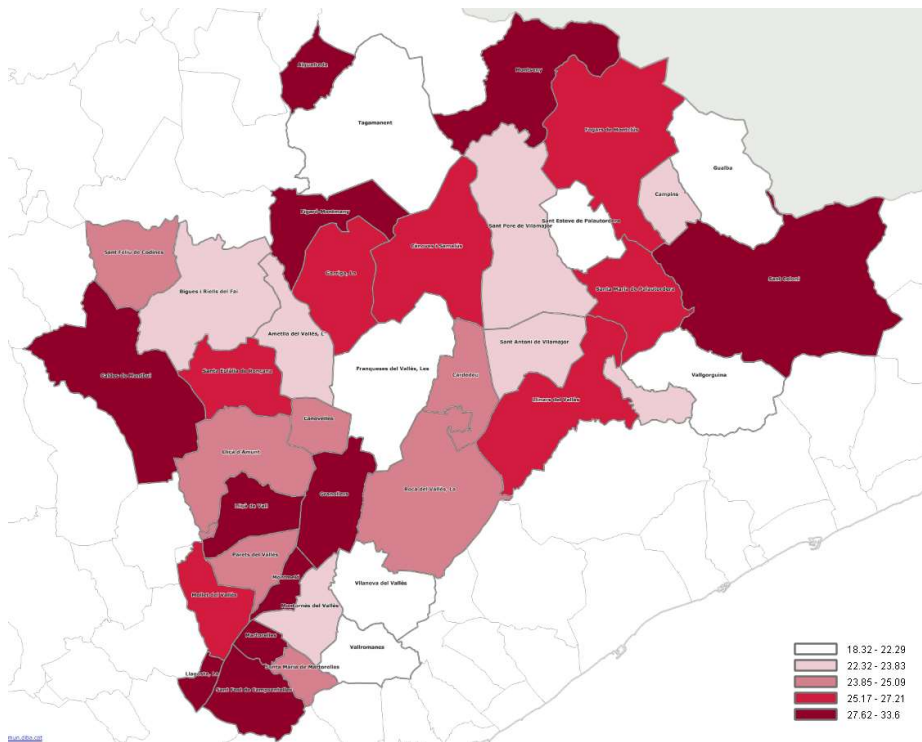
Per altra banda, si s'observa els índex dependència, tant als joves com a les persones grans (majors de 65 anys), es pot comprovar que els resultats són bastants semblants. En aquells municipis on hi ha un percentatge més gran de persones majors de 65 anys, l'índex de dependència també és més elevat, una correlació que s'accentua sobretot als territoris amb un major índex de sobre envelliment.

Mapa 3 L'Índex de dependència juvenil a la comarca del Vallés Oriental (2021)

Font: elaboració pròpia a partir del programari Hermes DIBA, 2021

Mapa 4 L'Índex de dependència senil a la comarca del Vallés Oriental (2021)

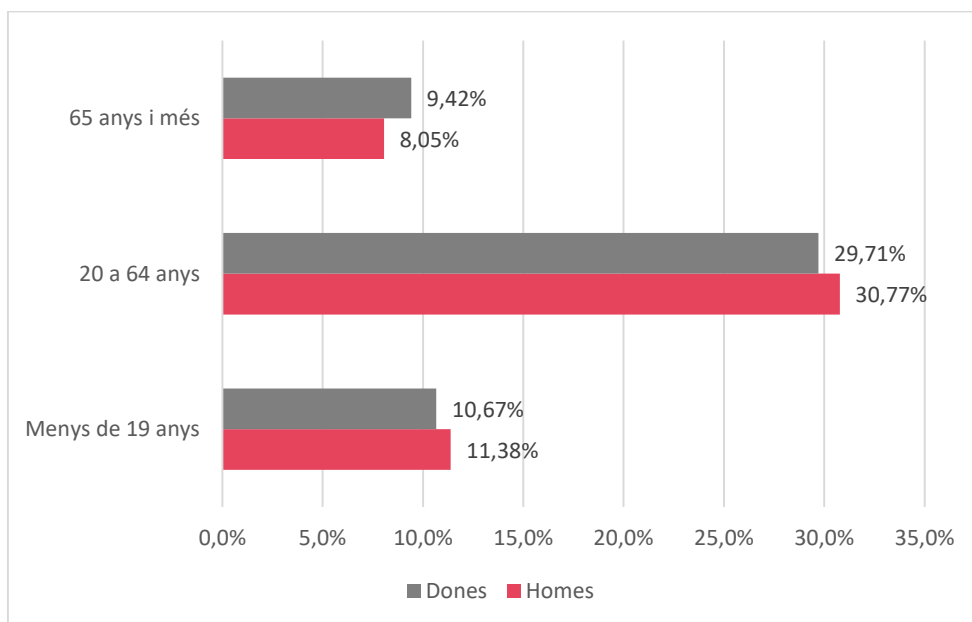

Font: elaboració pròpia a partir del programari Hermes DIBA, 2021

A partir de la territorialització de l'índex de dependència senil per municipis a la comarca del Vallès Oriental es pot observar una clara coincidència amb aquells pobles i ciutats que tenen un percentatge major de persones grans residents. Els dos mapes anteriors, mostren uns índex de dependència significatius tant dels joves com de les persones grans a Santa Eulàlia de Ronçana comparativament en a la resta de la comarca.

L'envelliment es tracta d'una dinàmica demogràfica que no ha deixat d'augmentar durant les últimes dècades i, segons les perspectives demogràfiques globals, no hi ha senyals que deixi d'incrementar-se.

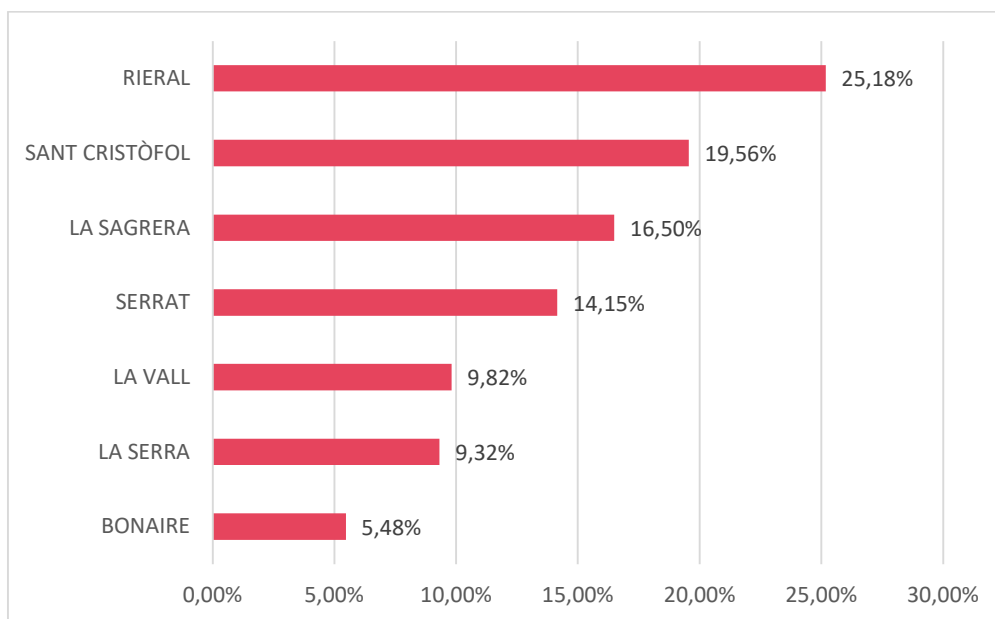
Gràfic 3 Comparativa per grups d'edat de Santa Eulàlia de Ronçana (2021)

Font: elaboració pròpia a partir del programari Hermes DIBA, 2021

Per elaborar unes polítiques públiques de qualitat i desenvolupar plans socials adequats a les necessitats que responguin a la realitat, és important conèixer la distribució geogràfica dels col·lectius amb els que es vol destinar recursos. Per aquest motiu, s'analitza la distribució per barris de la població major de 65 anys a la localitat:

Gràfic 4 Distribució de les persones majors de 65 anys de Santa Eulàlia de Ronçana per barris (setembre 2022)

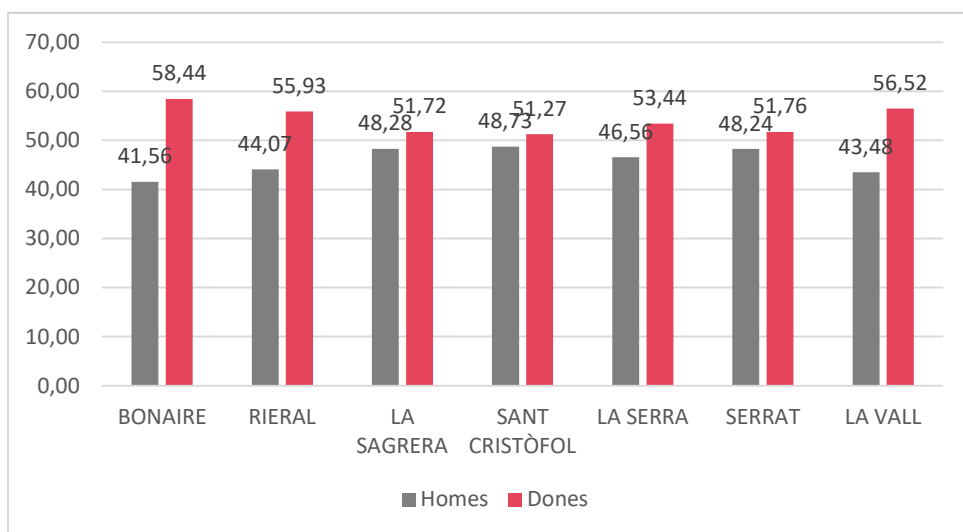

Font: elaboració pròpia a partir del Padró, 2022

La distribució per barris indica que el major gruix de població major de 65 anys viu als barris de Rieral (25,18%) seguidament de Sant Cristòfol (19,56%) i La Sagrera (16,50%). Això és degut a que són els barris amb major percentatge de població viu.

L'anàlisi per sexe mostra que les dones representen el 53,7% de la població major de 65 anys, factor que manifesta una feminització de la vellesa pròpia de una major esperança de vida al sexe femení.

Gràfic 5 Distribució de les persones majors de 65 anys de Santa Eulàlia de Ronçana per sexe i barri (setembre 2022)

Font: elaboració pròpia a partir del Padró, 2022

Cal destacar que la diferència entre homes i dones majors de 65 anys és de 7,4 punts percentuals pel conjunt de la població de Santa Eulàlia de Ronçana (dones el 53,7% i homes 46,30%) on a tots els barris les dones superen en número als homes. No obstant això, les diferències més significatives per sexe es situen al barri de Bonaire (16,88 punts), seguit del barri de La Vall (13,04 punts) i del Rieral (amb 11,86 punts).

Entrant en detall, la distribució d'edats per quinquennals de les persones majors de 65 anys és la següent:

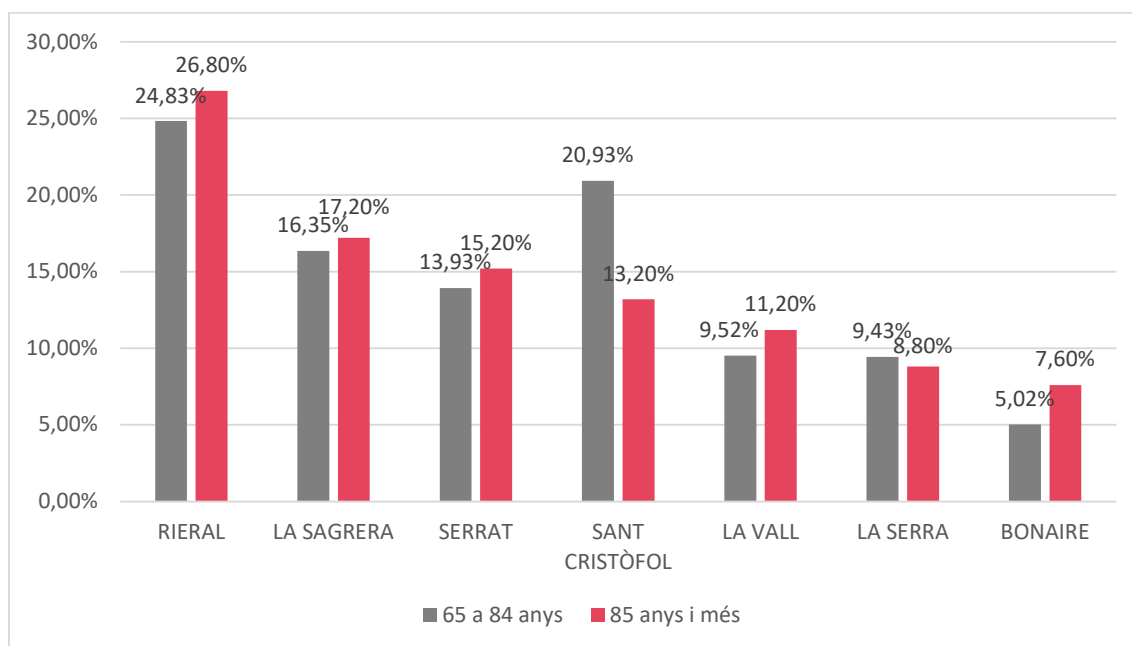
Taula 3 Distribució de les persones majors de 65 anys de Santa Eulàlia de Ronçana per barris i edats per quinquennals (setembre 2022)

Franja d'edat	Bonaire	La Sagrera	La serra	La vall	Rieral	Sant Cristòfol	Serrat	Total
65 - 69	1,28%	4,69%	2,35%	2,28%	7,18%	4,62%	3,49%	25,89%
70 - 74	0,85%	3,98%	2,35%	2,42%	5,48%	5,90%	3,27%	24,25%
75 - 79	0,92%	2,56%	2,28%	1,64%	3,98%	3,91%	2,77%	18,07%
80 - 84	1,07%	2,20%	0,78%	1,49%	3,77%	2,77%	1,92%	14,01%
85 - 89	0,85%	1,14%	0,78%	1,42%	3,06%	1,56%	1,71%	10,53%
90 - 94	0,43%	1,49%	0,64%	0,57%	1,21%	0,78%	0,57%	5,69%
95 - 99	0,07%	0,28%	0,14%	0,00%	0,43%	0,00%	0,36%	1,28%
100 - 104	0,00%	0,14%	0,00%	0,00%	0,07%	0,00%	0,07%	0,28%
Total	5,48%	16,50%	9,32%	9,82%	25,18%	19,56%	14,15%	100%

Font: elaboració pròpia a partir del Padró, 2022

Com es pot apreciar a la taula anterior, proporcionalment, es detecten les persones més grans al barri de La Sagrera.

Gràfic 6 Distribució de les persones majors de 65 anys de Santa Eulàlia de Ronçana per barris i grans grups d'edat (setembre 2022)

Font: elaboració pròpia a partir del Padró, 2022

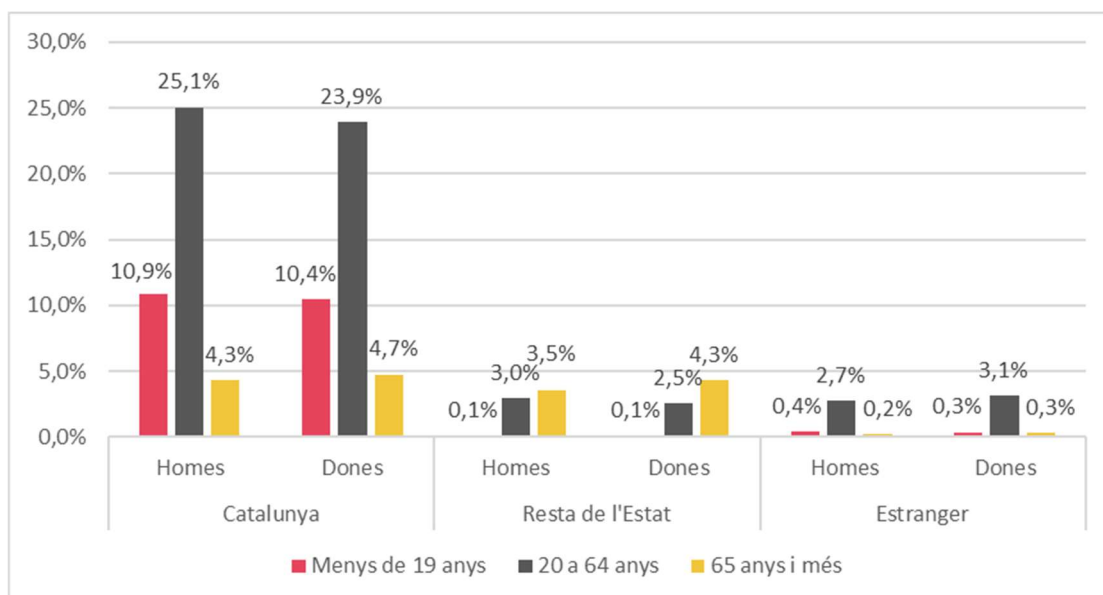
A la taula i gràfic anterior, s'observa que els barris més sobre envellits són el de Rieral, La Sagrera i Serrat, on la població major de 85 anys són més elevades que la de la franja d'edat d'entre 65 i 84 anys proporcionalment als dos rangs. Al barri del Rieral, la població amb 85 anys i més concentra el 26,80% del total de població d'aquesta franja d'edat a Santa Eulàlia de Ronçana (67 persones de 250 que tenen més de 85 anys).

Si ho comparem sobre el total de població amb més de 65 anys, al Rieral, les persones de 85 anys i més són el 4,77% del total (67 persones de 1406).

4.1.1 Origen de la població major de 65 anys

Conèixer l'origen de les persones grans a Santa Eulàlia de Ronçana és important per saber en quines cultures s'han criat, així com també per entendre les oportunitats que han tingut al llarg de la seva vida a l'hora d'accedir a serveis bàsics com l'educació o la sanitat. Com bé s'esmenta més endavant, tenir un cert nivell educatiu afecta a l'envelliment actiu i l'esperança de vida, reduint o augmentant la dependència d'aquest col·lectiu de població, determina en moltes ocasions el nivell d'ingressos.

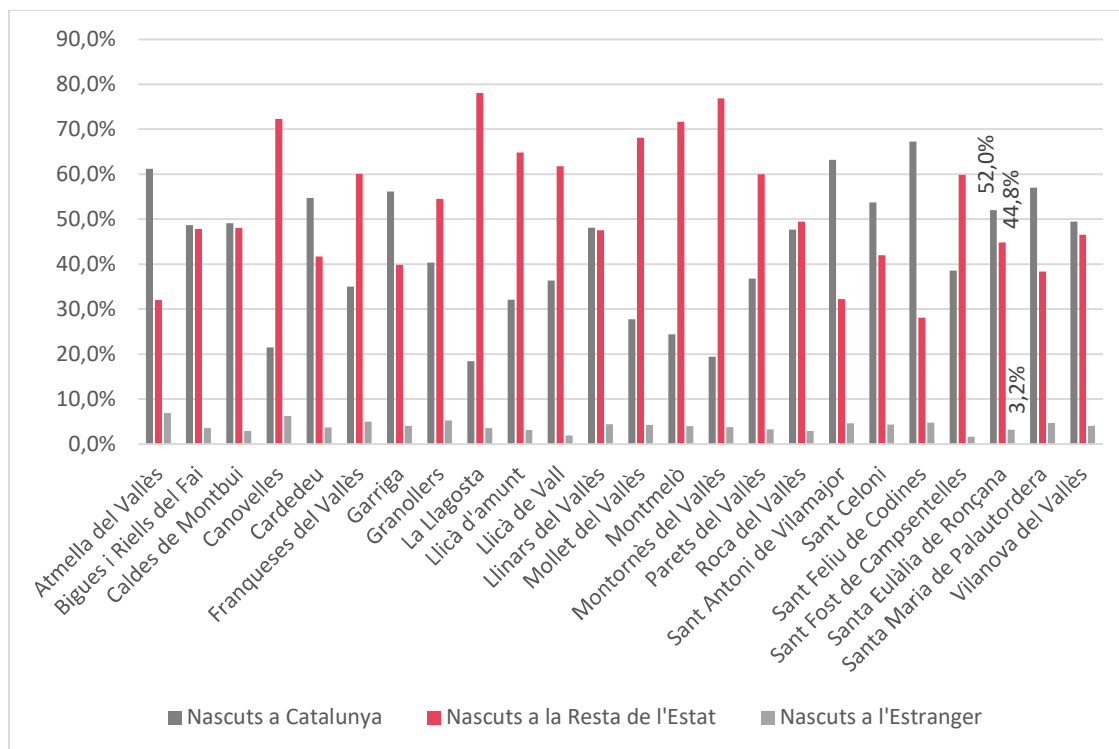
Gràfic 7 Població de Santa Eulàlia de Ronçana per lloc de naixement, sexe i grup d'edat (2021)

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat i Padró continu.

A Santa Eulàlia de Ronçana la major part de les persones de 65 anys són nascudes a Catalunya en un 52% seguides de les nascudes a la resta de l'Estat amb 44,8%. Només un 3,2% de les persones de més de 65 anys són nascuts a l'estranger.

Gràfic 8 Població major de 65 anys a municipis del Vallès oriental (2021)

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat i Padró continu.

1.1.1 Taxa de creixement

El creixement de la població és la variació en el nombre d'individus d'una població d'éssers vius en un determinat període, usualment un any, com a resultat del balanç entre naixements i morts, així com del balanç entre immigrants i emigrants. Sovint s'expressa en taxes que poden ser positives o negatives.

Les dades de creixement de la població de Santa Eulàlia de Ronçana que es mostren a continuació són elaborades per l'Institut d'Estadística de Catalunya, pel que fa als naixements i el Departament de Salut pel que fa a les defuncions, en col·laboració amb l'INE.

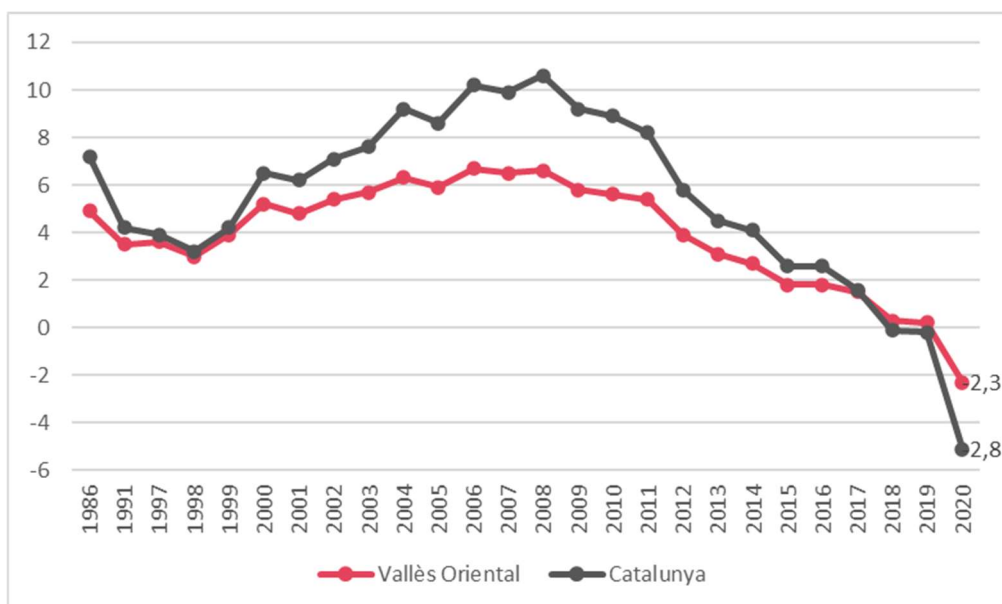
En aquest sentit, és important destacar que la taxa bruta de creixement total és el resultat del quocient entre la variació en els efectius d'una població, expressada com a diferència entre al

xifra d'habitants inicial i final d'un període, i la població a meitat del període. S'expressa en tant per mil.

Per altra banda, la taxa bruta de creixement natural és el resultat del quocient entre el saldo natural, expressat com a diferència entre el nombre de naixements i el nombre de defuncions en un any determinat, i la població a meitat del període. S'expressa, també, en tant per mil.

Per últim, la taxa bruta de creixement migratori és el resultat del quocient entre el saldo migratori, expressat com a diferència entre el nombre d'immigracions i el nombre d'emigracions, en un any determinat i la població a meitat del període i, com els anteriors indicadors, s'expressa en tant per mil.

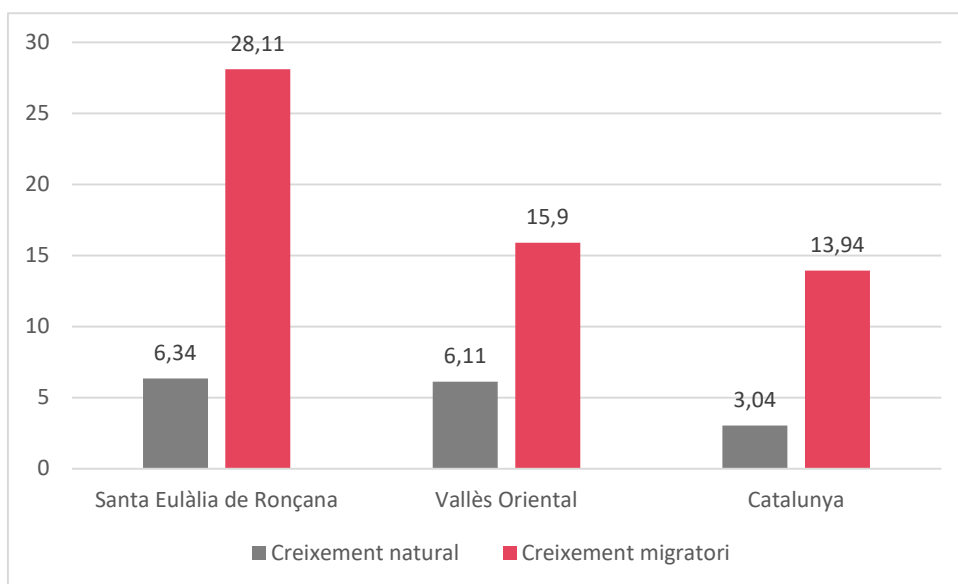
Gràfic 9 Taxa bruta de creixement natural. Comarques i Aran, àmbits i províncies (2020)

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat

La davallada del creixement natural és un continu a tot el territori català en especial a les últimes dècades. El Vallès Oriental des de la crisi econòmica del 2008 mostra una tendència decreixent.

Gràfic 10 Creixement natural i migratori a Santa Eulàlia de Ronçana (Cens de 2011).

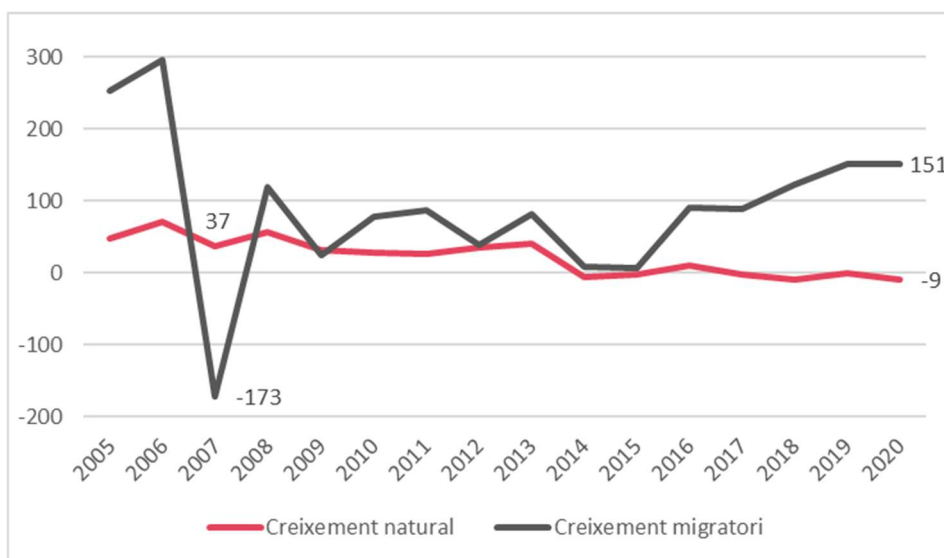
Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat

Taula 4 Creixement intercensal de la població (mitjana anual per 1.000 habitants) (2001-2011)

Creixement intercensal de la població (mitjana anual per 1.000 habitants). 2001-2011			
Taxes	Santa Eulàlia de Ronçana	Vallès Oriental	Catalunya
Creixement total. 2011	2.060	79.469	1.176.733
Creixement natural	6,34	6,11	3,04
Creixement migratori	28,11	15,9	13,94
Creixement total	34,44	22	16,98

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat

Gràfic 11 Evolució del creixement natural i migratori a Santa Eulàlia de Ronçana (2005-2020)

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat

Les dades anteriors mostren un creixement migratori (28,11) per sobre de la mitjana comarcal i del principat amb diferències de 12,21 i 14,17 punts percentuals respectivament. Tot i que l'evolució del creixement migratori va patir una davallada de la tendència creixent per l'esclat de la crisi econòmica del 2007-2008, progressivament s'ha anat recuperant en especial des de el 2016.

4.2 PROJECCIÓ DE POBLACIÓ

El creixement i la lenta però progressiva convergència entre els nivells de l'esperança de vida d'homes i dones han estat els trets més destacables en l'evolució de la longevitat, marcant les pautes de la mortalitat. Amb 80,4 anys d'esperança de vida al néixer per als homes i 85,9 per a les dones, l'any 2014, Catalunya se situava en la part més alta de l'esperança de vida dels països del món. Els guanys es concentren cada cop més a les darreres edats, essent la millora en la salut a partir dels seixanta cinc anys el component que més fa créixer l'esperança de vida (Blanes Llorens i Spikjer, 2009). El mateix any 2014 s'estimava que els homes de 65 anys viurien encara 19 anys més, mentre que les dones podien afegir 23,1 anys de vida. De seguir amb el ritme de creixement enregistrat des de l'any 2000, per cada any viscut s'afegeix 0,2 anys més de vida a partir dels 65 anys. Això ha estat, sens dubte, resultat tant de l'eficiència creixent del sistema sanitari com de canvis en determinats hàbits de la població (Domingo, 2016).

Amb l'objectiu de poder definir el futur demogràfic de la localitat, s'han realitzat una piràmide demogràfica a any 2018 i s'ha comparat amb una projecció de la població 20 anys després, a any 2038. Per a la seva composició s'han emprat dades el Cens de població realitzat per l'INE (2018) i les projeccions demogràfiques generades per l'IDESCAT. El Cens, les Estimacions de població i les Projeccions de població són fonts de caràcter estadístic que tenen per finalitat establir la sèrie de població resident en cada moment a Catalunya. El Padró d'habitants és una font amb finalitat administrativa i les seves xifres són declarades oficials pel Govern de l'Estat. Les xifres que s'obtenen del Padró són sistemàticament superiors a les que produeixen les Estimacions de població, en part perquè el Padró no recull prou exhaustivament les sortides cap a l'estranger. Les xifres de població projectada per als anys futurs s'hauran de comparar amb les altres fonts estadístiques: el Cens de població i les Estimacions de població. Una eventual comparació de les Projeccions de Població amb el Padró d'habitants haurà de tenir present la diferència existent entre ambdues fonts en l'any de partida.

La piràmide referent del gràfic 13, de partida de les projeccions de població (base 2018) és la població estimada a 1 de gener de 2019, calculada a partir de la informació del Cens de població 2011 i del moviment demogràfic 2011-2017.

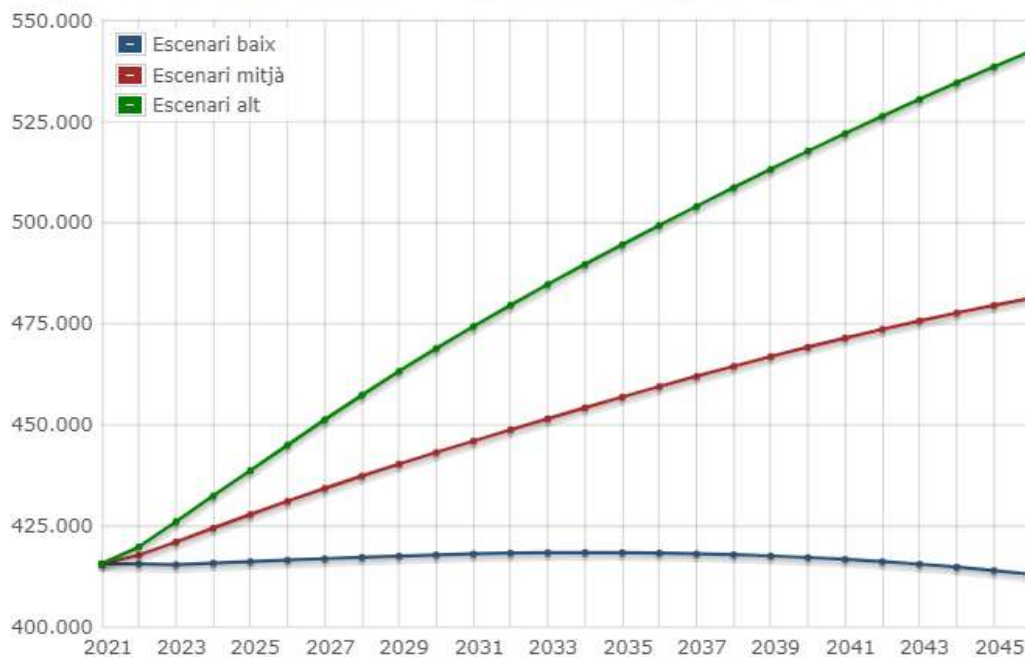
L'horitzó temporal de les projeccions a Catalunya és el 2061, mentre que per a les projeccions territorials és el 2033, com és el cas de Santa Eulàlia de Ronçana. Es considera que els resultats s'han de valorar sobretot pel que fa a mitjà termini (horitzó 2030), atès que l'evolució futura dels components del creixement, i en particular de la migració, és molt incerta.

Respecte a l'evolució futura dels components, es consideren tres hipòtesis (alta, mitjana i baixa) per a cada un d'aquests components: fecunditat, esperança de vida, migració amb la resta d'Espanya, migració amb l'estranger i migració interna. Pel que fa a l'actual estudi, s'ha decidit treballar només amb l'escenari mitjà, que suposa una combinació de fecunditat mitjana, esperança de vida mitjana i migració mitjana. Aquest escenari pretén reflectir l'evolució que es considera més probable del creixement i l'estructura demogràfica a Catalunya, d'acord amb les dades recents.

Per altra banda, els escenaris als i baix ofereixen la possibilitat d'avaluar els nivells de població màxima i mínima que podria presentar el municipi en el futur.

Gràfic 12 Població projectada a 1 de gener segons l'escenari (base 2021). Vallès Oriental (2021-2046)

Població projectada a 1 de gener per escenari (base 2021). Vallès Oriental. 2021-2046

Font: Idescat. Projeccions de població (base 2021).

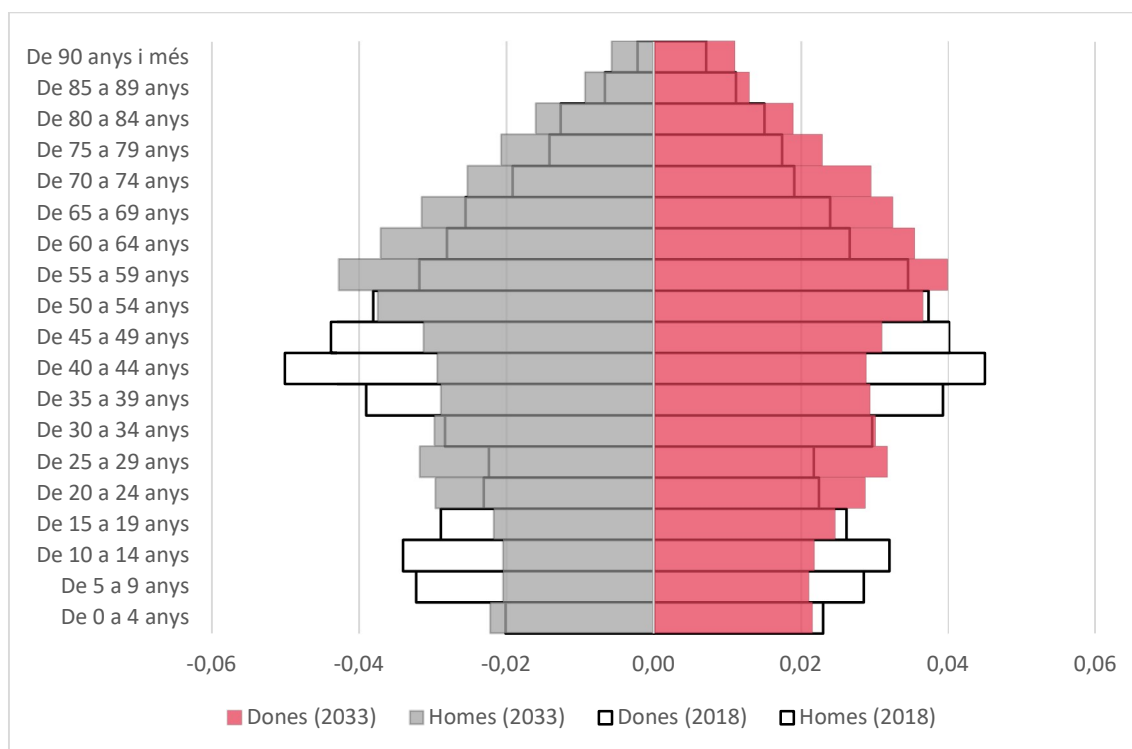
Es pot observar que les projeccions d'escenari mitjà i alt destaquen per mostrar un increment de la població bastant elevat. Pel que fa al baix, passa de 415.491 habitants a la comarca l'any 2021 a 412.881 habitants l'any 2046. L'escenari alt projecta dades més elevades encara, arribant fins a l'estimació de 542.197 habitants a la comarca del Vallès Oriental el 2046.

Aquest fet és degut, principalment, a l'increment continuat de la taxa bruta de creixement migratori, com bé s'ha explicat anteriorment. No obstant això, aquest fet no implica un rejuveniment general de la població, un eixamplament de la piràmide demogràfica, ja que les perspectives d'envelliment superen amb escreix aquest augment fruit de la immigració, com bé es pot observar a la piràmide de població del municipi.

D'aquesta manera, la demografia de la comarca, a l'igual que la catalana, depèn majoritàriament dels fluxos migratoris. Fet que comporta una certa incertesa a l'hora de realitzar estudis sobre l'envelliment.

Posant el focus al territori, cal destacar que els càlculs de població per municipis disponibles són amb base 2018 i amb projeccions de fins a l'any 2033. Al gràfic següent es pot observar que la tradicional distància de l'esperança de vida entre homes i dones tendeix a escurçar-se. Es tracta d'un fet que afecta el conjunt del Principat. Al 2000 era de gairebé 7 anys, al 2014 havia disminuït als 5,5, mentre que la diferència d'esperança de vida als seixanta cinc anys s'ha situat al voltant dels 4. Històricament, l'esmentada diferència reflectia en part un component biològic a favor de la genètica femenina i, en part, un de clarament social, també a favor de les dones que s'abstenien dels hàbits més perjudicials que feien minvar la salut i supervivència dels seus coetanis masculins. Avui, dins la millora continuada, l'adopció d'hàbits perjudicials per la salut entre les dones - especialment el tabaquisme-, i la correcció entre els homes, els acosta (Domingo, 2016).

Gràfic 13 Piràmide demogràfica i projecció de població (escenari mitjà) a Santa Eulàlia de Ronçana per quinquennals a l'any 2033 (base 2018).

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat

A partir de la projecció de població (base 2018) es pot observar un clar envelliment general, amb elevats increments de població de més de 65 anys. Destaca la feminització de la població a partir dels 80 anys, tot i que l'augment és més pronunciat pel que fa als homes que a les dones. Com s'ha explicat anteriorment, hi ha un increment de l'esperança de vida dels homes i, en conseqüència, un decreixement de la distància entre ambdós sexes.

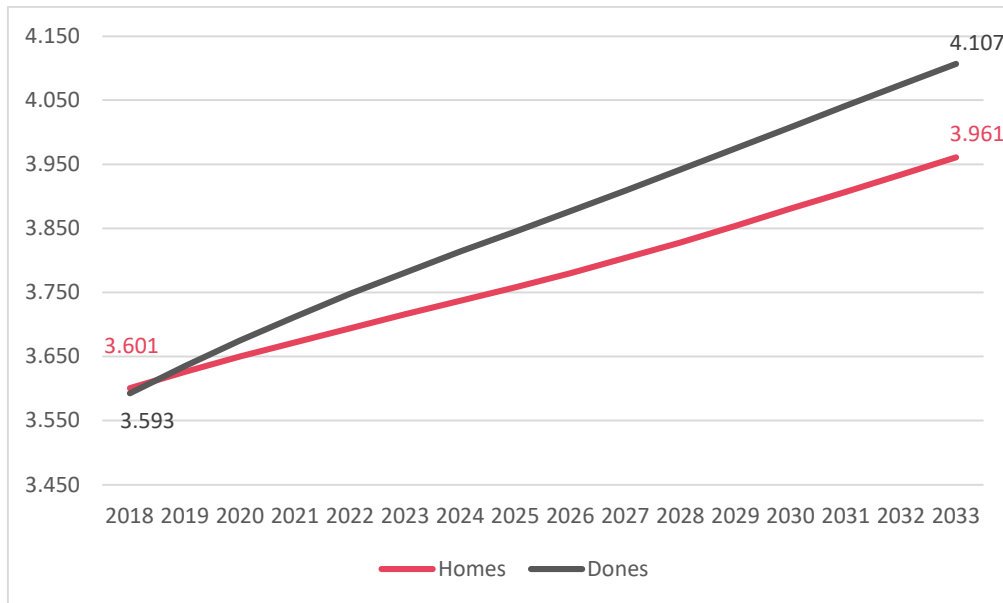
Per altra banda, la franja de població d'entre 30 i 50 anys està previst que disminueixi de forma molt significativa. Els majors de 60 cap a munt superaran significativament al 2033 les quotes del 2018, tant al sexe masculí com femení.

També destaca el grup d'entre 5 i 15 anys, que pateix una decreixement bastant important, en contraposició amb els grups d'edat que es troben al capdamunt de la piràmide. Aquest fet és causat, principalment, per la baixa natalitat dels últims anys.

En aquest sentit, la previsió d'increment de població d'entre 20 i 35 anys és causada, principalment, per una projecció migratòria de saldo positiu. Durant les últimes dècades la immigració a la comarca del Vallés ha seguit en augment. És per aquest motiu que en l'anterior

apartat s'ha distingit entre taxa de creixement natural, taxa bruta de creixement total i taxa bruta de creixement migratori. L'última és la que fa que l'envelliment a la localitat no sigui tant greu.

Gràfic 14 Projecció de població (escenari mitjà) a Santa Eulàlia de Ronçana per sexe (base 2018) (2018-2033)

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat

5. LES CONDICIONS SOCIALS I ECONÒMIQUES DE LES PERSONES GRANS A SANTA EULÀLIA DE RONÇANA

El procés d'envelliment transforma gradualment un subjecte adult amb bona salut en un individu fràgil, la competència del qual i les reserves d'energia de què disposa disminueixen progressivament, amb la qual cosa pot esdevenir més vulnerable i poden augmentar les seves dificultats. Aquesta transformació no té lloc únicament al final de la vida, sinó que és el resultat de mecanismes biològics continus que se succeeixen a ritmes diferents i hi influeixen factors intrínsecs i factors extrínsecs com ara l'educació, l'estatus socioeconòmic, la geografia o l'ambient. Tot això succeeix en un context social centrat en l'autonomia de la persona i en la llibertat per prendre decisions per si mateixa, d'acord amb els valors i les preferències de cadascú (Casado, Rodríguez i Vilà, 2016). Amb l'actual mode de producció, el factor econòmic esdevé cabdal per entendre la vulnerabilitat de les persones majors de 65 anys.

A partir dels anys 70, amb el final de l'Estat del Benestar a la majoria de països Occidentals i el començament del procés de financerització de l'economia global, les desigualtats socioeconòmiques han seguit augmentant en contraposició amb el percentatge de despesa pública de les administracions públiques. La tendència privatitzadora de les últimes dècades ha provocat una menor accessibilitat a molts serveis essencials per part d'aquells sector de la societat que poden ser més vulnerables. L'increment de la dependència en termes de mobilitat, activitats socials i salut, entre d'altres, ha coincidit amb una situació generalitzada de manca de recursos i diners a l'Administració Pública. Aquest fet ha provocat un increment en la quantitat de població que es troba actualment per sota el llindar de la pobresa.

No obstant, en termes socioeconòmics, un dels canvis més rellevants que s'han constatat en els darrers anys entre la població gran en el context espanyol ha estat la millora progressiva del seu benestar relatiu, és a dir, en relació a la resta de població (Pérez Diaz, 2003). Hi ha símptomes evidents en aquest sentit que es reflecteixen en la transformacions dels tipus de llars, com ara la reducció de llars de tres generacions o de llars polinuclears associats a l'acolliment familiar de persones grans dependents. També és molt freqüent observar com darrerament és més aviat la població més jove qui depèn en major mesura de la població gran (Antón-Alonso, Porcel i Cruz, 2019).

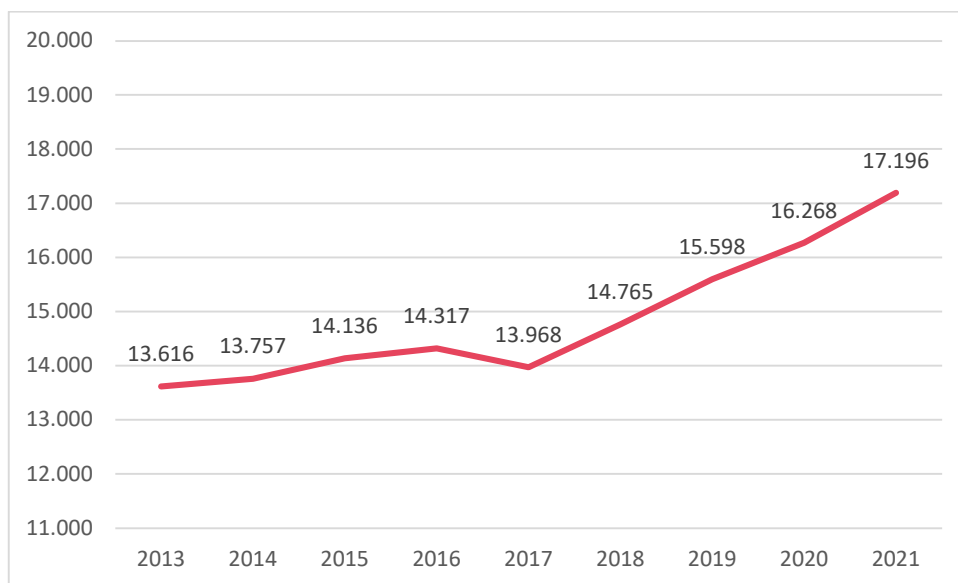
5.1 INGRESSOS ECONÒMICS DE LA POBLACIÓ DE MÉS DE 65 ANYS

La participació econòmica, la seguretat social i el recolzament familiar són les principals fonts d'ingressos de la gent gran. La importància relativa de cada mecanisme canvia d'un país a un altre segons el grau de desenvolupament econòmic i institucional, les característiques del mercat laboral i l'etapa de transició demogràfica.

Per fer l'anàlisi, un dels indicadors estudiats és la renda neta mitjana per persona. Aquesta s'obté per cada llar, dividint els ingressos totals de la llar entre el nombre de membres residents a la llar. Els ingressos de la llar es componen pels ingressos de treball per compte aliè, les prestacions socials, les rendes procedents d'esquemes privats de pensions no vinculats al treball, les rendes del capital y de la propietat, transferències entre llars, ingressos percebuts per menors i el resultat de la declaració per IRPF. Correspon als ingressos nets percebuts durant l'any anterior.

A Catalunya la renda neta anual de les persones majors de 65 anys ha anat en augment durant els últims anys. L'any 2013 la renda mitja anual era de 13.616€, el 2018 de 14.765€ i el 2021 va arribar als 17.196 €. El valor de la renda s'ha incrementat un 20,8% de mitja arreu de Catalunya.

Gràfic 15 Variació de la renda neta mitja anual de les persones majors de 65 anys residents a Catalunya (2013-2021).

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Enquesta de Condicions de Vida de l'INE i de l'IDESCAT.

Una de les raons que explica la situació econòmica dels "nous" jubilats és l'augment de la proporció de població beneficiària de pensions contributives. Durant els darrers anys, la

proporció de població de 65 anys i més beneficiària d'una pensió de jubilació contributiva ha anat augmentant lleugerament.

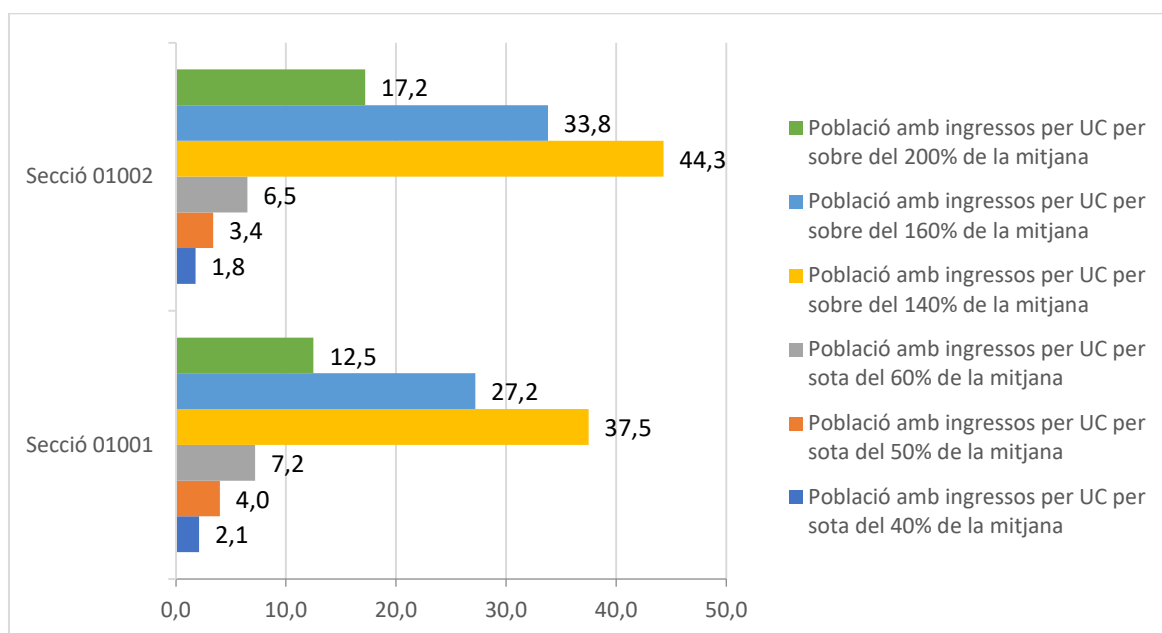
En grans trets, els indicadors vinculats a la renda del conjunt de la població del municipi mostren algunes diferències per seccions. Les dades disponibles de renda per municipi de l'INE són de 2020.

La renda neta mitjana per persona a Santa Eulàlia de Ronçana al 2020 és de 14.598€. Si ho analitzem per seccions, la secció 01001 corresponent als barris El Rieral, Sant Cristòfol i Bonaire és de 14.216,47€ ; i a la secció 01002 corresponent als barris de La Sagrera, El Serrat, La Serra i La Vall, té una renda neta mitjana per persona de 14.980,57€.

La Renta mitjana per llar de Santa Eulàlia de Ronçana és de 41.387,31€, concretament a la secció 01001 de 39.563,51€ i a la secció 01002 de 43.284,98€ (INE, 2020).

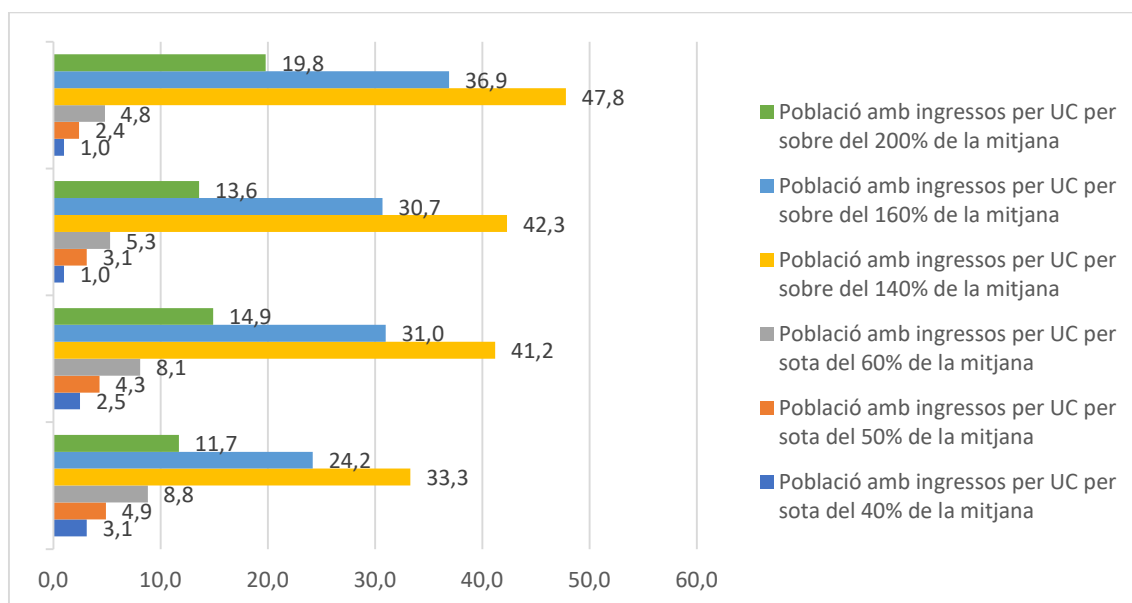
Un altre indicador és el de ingressos per unitat de consum. Aquesta dada s'obté per cada llar, dividint els ingressos totals de la llar entre el nombre d'unitats de consum equivalents per tenir en compte les economies d'escala a les llars al compartir el consum amb els diversos membres. El nombre d'unitats de consum es calcula utilitzant l'escala de l'OCDE (modificada), que concedeix un pes d'1 al primer adult, un pes de 0,5 als altres adults i un pes de 0,3 als menors de 14 anys. Un cop calculat l'ingrés per unitat de consum de la llar s'adjudica per igual a cadascun dels seus membres (Definicions INE).

Gràfic 16 Població + 65 anys amb ingressos per unitat de consum (UC) per sota/sobre de la mitjana a Santa Eulàlia de Ronçana (2020)

Font: elaboració pròpia a partir de l'Atles de distribució de la renda, INE 2020

Gràfic 17 Població + 65 anys amb ingressos per unitat de consum (UC) per sota/sobre de la mitjana a Santa Eulàlia de Ronçana per sexe (2020)

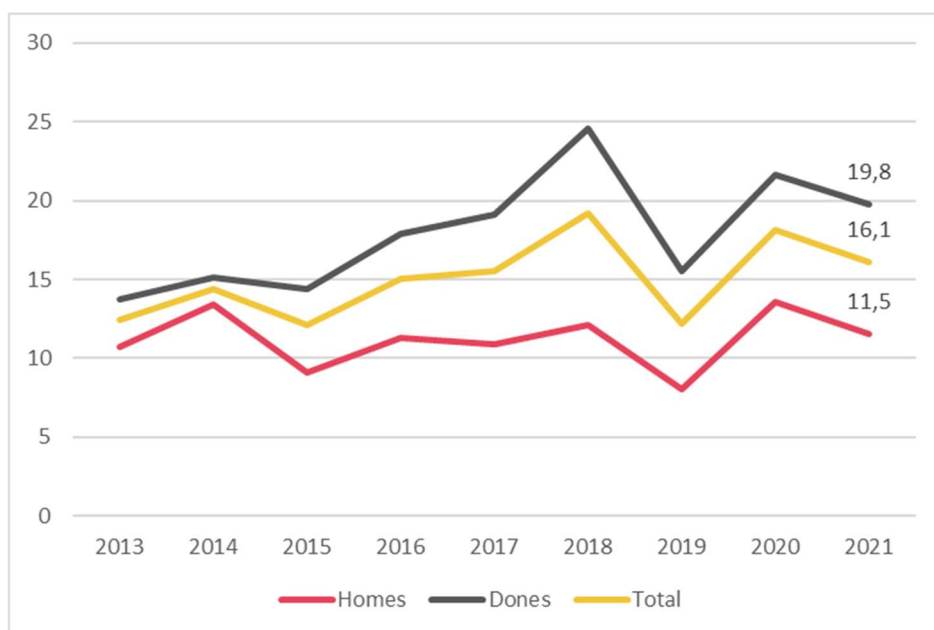

Font: elaboració pròpia a partir de l'Atles de distribució de la renda, INE 2020

Cal destacar que a Santa Eulàlia de Ronçana es situen més percentatge de població major de 65 anys per sobre de la mitjana, que per sota. Tot i així, cal desenvolupar polítiques públiques que donin resposta a aquelles persones en situació d'ingressos per unitat de consum per sota de la mitjana, sobre tot tenint en compte que de totes les franges inferiors a la mitjana, aquells que es troben per sota del 60% de la mitjana representen un major pes amb 6,85% (7,2 a la secció 1 i 6,5 a la secció 2). Per tant, existeix un sector de població major de 65 anys que es troba en situació de pobresa econòmica.

Un altre indicador que mostra la situació de vulnerabilitat de la població és la taxa de risc de pobresa. Tanmateix, tot i que les pensions contributives s'hagin incrementat durant els últims anys, la taxa de risc de pobresa general i, en concret, de les persones majors de 65 anys, no ha parat d'incrementar-se. L'any 2016 estava en el 15,05%, mentre que el 2020 va arribar fins al 18,1%. Cal destacar que al 2021 ha tornat a baixar en comparació al 2020.

Gràfic 18 Evolució de la taxa de risc de pobresa després de les transferències socials per sexe i grups d'edat, Catalunya (2021)

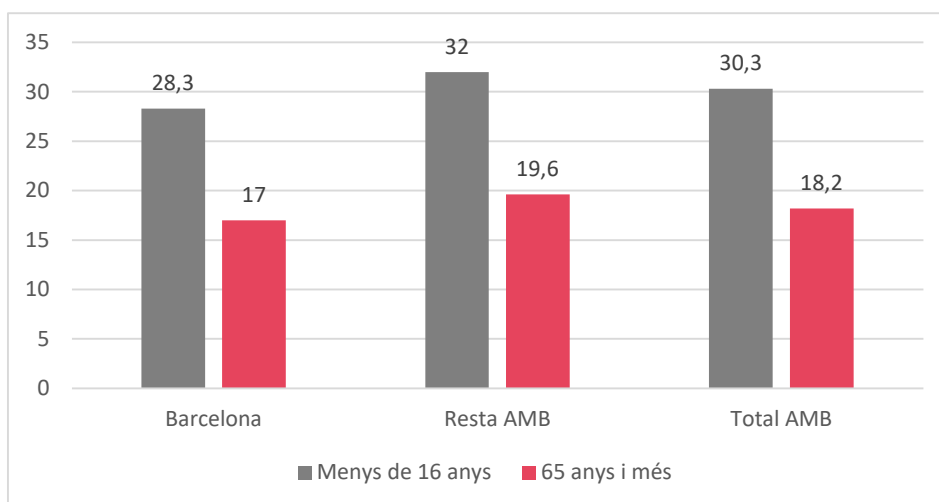

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT.

En el gràfic anterior es pot observar una davallada de la taxa de pobresa de les persones grans arreu de Catalunya entre els anys 2018 i 2019, segurament causada per una època de benestar econòmic i l'augment de les pensions, seguida d'un increment a partir del 2019. Aquest augment de la pobresa segurament és una de les moltes conseqüències de la covid-19 al punt d'inflexió del 2020 al 2021. Moltes persones grans van haver d'afrontar situacions familiars difícils, amb diverses persones properes a l'atur o en situacions econòmiques complicades. Un dels fenòmens més recurrents és d'ajudar a nivell econòmic als i les filles, una situació que a les sessions participatives es va esmentar.

La diferència per sexe en els ingressos econòmics de les persones majors de 65 anys és molt notable. En aquest cas, tot i que ambdues taxes de pobresa mantenen el mateix augment percentual, existeix una quantitat major de dones grans en risc de pobresa en comparació als homes. Des de l'any 2016 la diferència s'ha mantingut constant al voltant del 8%. Per tant, es pot afirmar que, a Catalunya, existeix una feminització de la pobresa entre la població envellida. Per a reduir aquesta variació es fa necessari implementar polítiques redistributives amb una intervenció multinivell, des dels Ajuntament i els Consells Comarcals fins la Generalitat de Catalunya.

Gràfic 19 Taxa de risc de pobresa o exclusió social (AROPE) segons edat, (2019-2020)

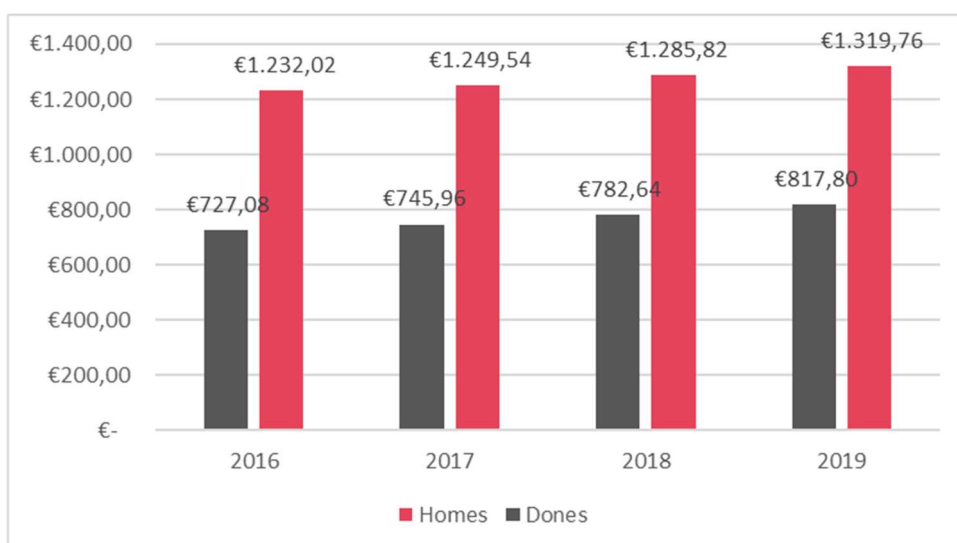

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del SIMBA (IERMB).

Una de les raons que explica la situació econòmica dels “nous” jubilats és l’augment de la proporció de població beneficiària de pensions contributives. Durant els darrers anys, la proporció de població de 65 anys i més beneficiària d’una pensió de jubilació contributiva ha anat augmentant lleugerament.

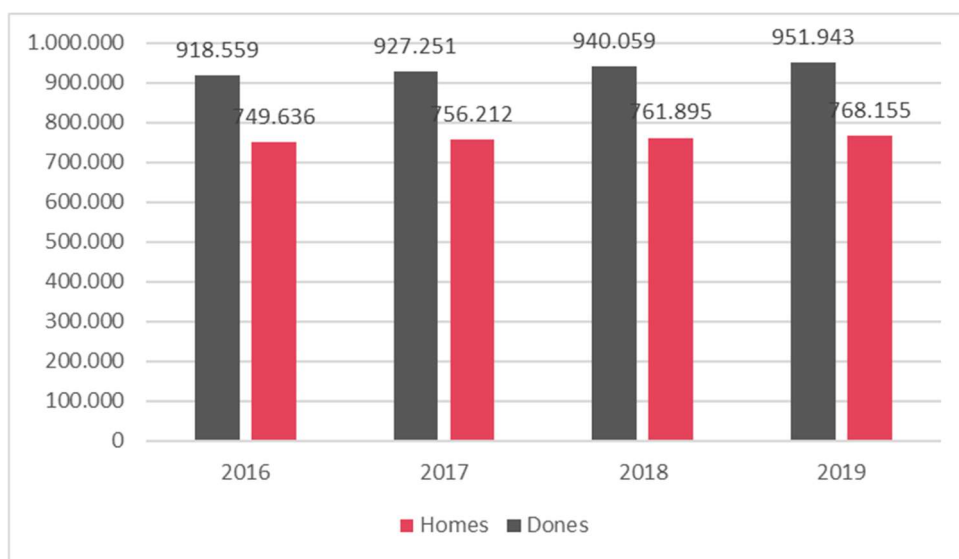
Per altra banda, si s’observa l’import mitjà de les pensions contributives de jubilació a tot el Principat, també es podrà veure una constant desigualtat entre sexes que perdura al llarg dels anys. Dades que es repeteixen a totes les comarques de Catalunya.

Gràfic 20 Import mitjà de les pensions retributives a Catalunya per sexe i any (2016-2019).

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l’Idescat.

Gràfic 21 Nombre de pensions contributives Catalunya per sexe i any (2016-2019).

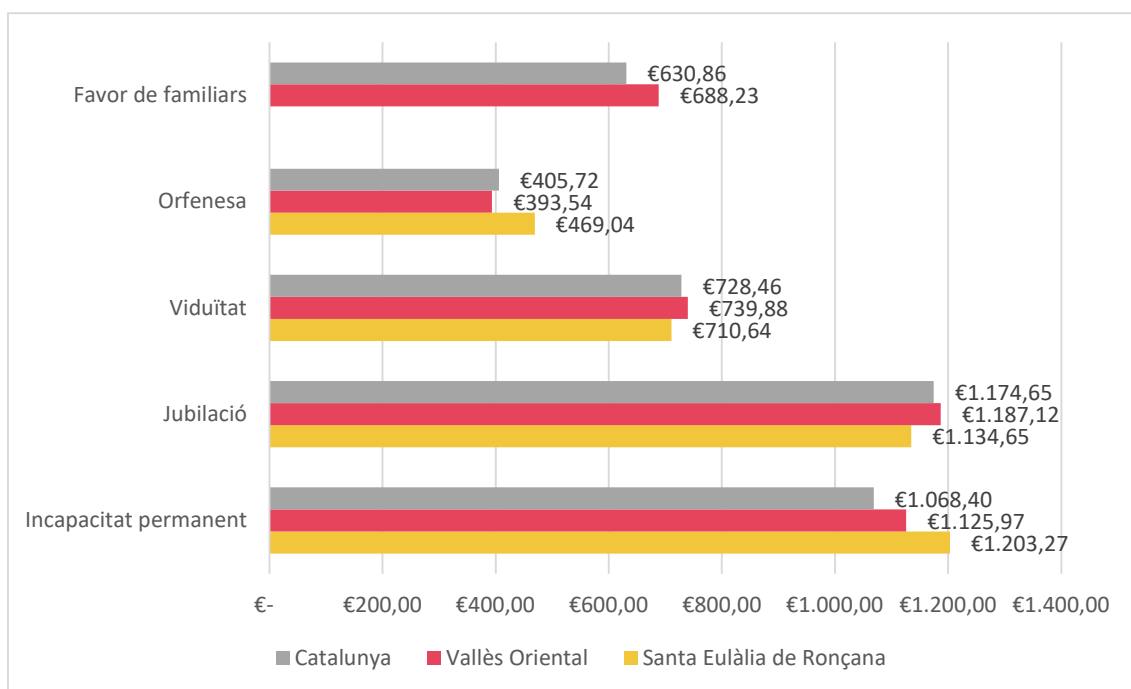

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Idescat.

Tot i que l'import mitjà de les pensions contributives de jubilació s'ha incrementat en els últims anys, la diferència entre els homes i les dones ha continuat igual. El 2012 les persones de sexe femení cobraven una mitjana de 716,57€, mentre que les de sexe masculí adquirien una mitjana de 1.322,04€, un 54,2 % més. El 2018 la pensió de les dones se situava en 874,39€, mentre que la dels homes estava en els 1.515,54€. En aquest cas, la diferència és del 57,69%, un 3,49 % més que 6 anys abans.

Es tracta de dades que, tot i representar el conjunt del Principat, es reproduïxen en gairebé la totalitat de les comarques catalanes, incloent al Vallès Oriental. Aquest fet planteja un gran repte a les administracions públiques del territori. Una feminització de la pobresa i de l'envelliment comporta un increment de l'índex de dependència econòmica, sobretot el de les dones grans. Aquest fet hauria de ser pal·liat el més aviat possible a partir de polítiques públiques de redistribució de la riquesa i de disminució de la dependència econòmica. Cal destacar que tot i que encara l'esclatxa de gènere en la retribució a la vellesa és molt significativa, amb l'entrada de les dones al mercat de treball, les persones que es jubilaran en els propers anys disposen de trajectòries professionals més llargues, la qual cosa comporta que poc a poc aquesta diferència es vagi estrenyent poc a poc. Tot i així, les situacions de conciliació i períodes de excedència per treball de cures segueixen assolint-se majorment a les dones, comportant irregularitats i major dificultat d'accés a llocs de responsabilitat amb els seus corresponents increments salarials a les trajectòries professionals que generen una afecció diferencial vers els homes a les seves futures pensions.

Gràfic 22 Import mitjà de les pensions contributives de la Seguretat Social per tipus (2019)

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat

Pel que fa a les pensions no contributives, la distribució per tipus és la següent:

Taula 5. Pensions no contributiva mitjana de la Seguretat social per tipus (2019)

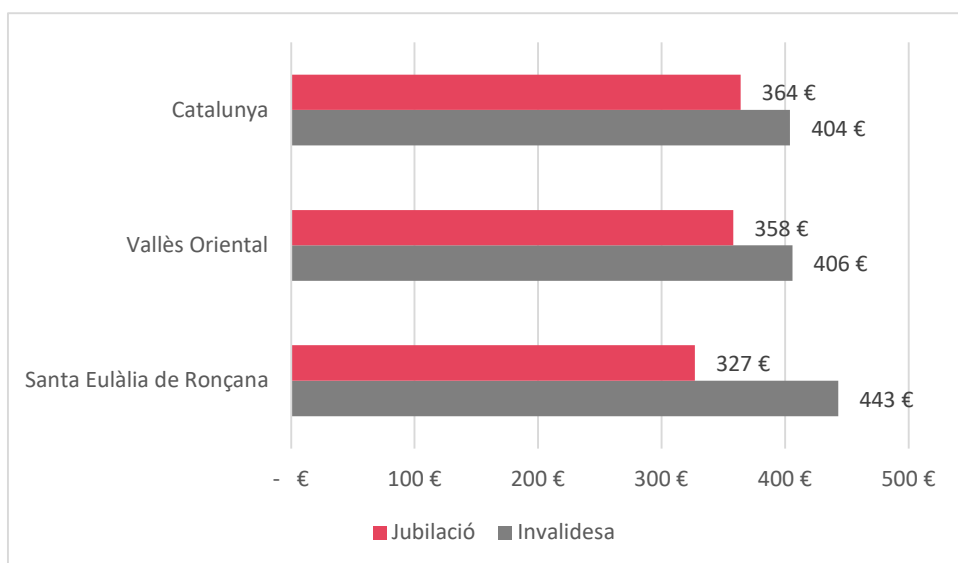
Pensió no contributiva	Invalidesa		Jubilació		Total
	Quantitat	Percentatge	Quantitat	Percentatge	
Santa Eulàlia de Ronçana	17	45,9%	20	54,1%	37
Vallès Oriental	982	42,9%	1.305	57,1%	2.287
Catalunya	26.353	43,7%	33.950	56,3%	60.303

Font: Elaboració pròpia a partir de l'Idescat

Com s'ha esmentat anteriorment, la principal font d'ingressos de les persones grans és la jubilació a tots els territoris comparats com s'evidencia a la taula anterior.

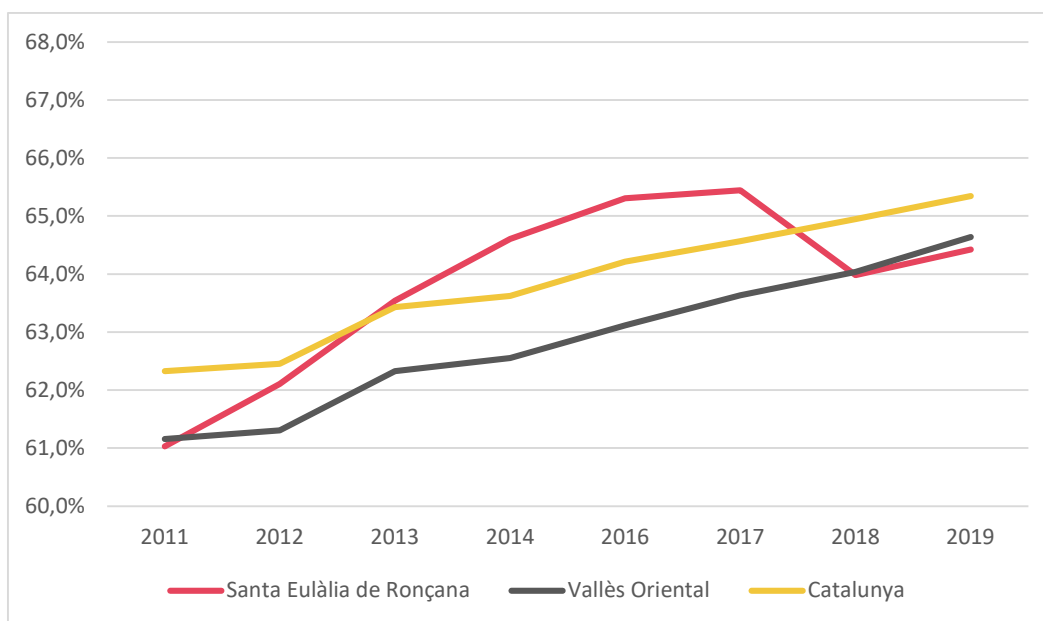
Les pensions contributives al 2019 eren 1.493 mentre que les no contributives 37, és a dir, que el 2,40% de les pensions del municipi eren no contributives a l'any indicat. Pel que fa a l'import mitjà, es detecten certes diferències en comparació a la comarca.

Gràfic 23 Import mitjà de les pensions no contributives per tipus (2019)

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat

Gràfic 24 Comparativa de l'evolució de les pensions contributives per jubilació (2011-2019)

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat

Al comparar el pes de la jubilació sobre el total de pensions contributives, el municipi de Santa Eulàlia de Ronçana presenta un major volum de persones reben un pensió contributiva per jubilació entre el 2013 i el 2017 en comparació al conjunt de la Comarca i de Catalunya. No obstant això, al 2018 aquesta tendència va canviar situant-se per sota d'ambdues dimensions

territorials. Aquest període coincideix en un increment de la població que pot interferir en el percentatge de persones grans que viuen al municipi en proporció al total de població.

5.2 NIVELL D'ESTUDIS I ENVELLIMENT SALUDABLE

És sabut que un major nivell educatiu comporta un major nivell d'ingressos o capacitat econòmica. Al juliol del 2020 es va realitzar un estudi pel projecte ATHLOS², destinat a identificar els factors que porten cap un envelliment saludable i amb qualitat de vida, és a dir, tot allò que dona la oportunitat de realitzar un envelliment actiu. La investigació analitza els múltiples factors associats a la salut (capacitats físiques, salut mental malalties cròniques, dèficits sensorials, etc...) en una mostra de més de 140.000 persones grans d'arreu del món.

El treball presenta evidències que les persones grans amb alt nivell educatiu (amb educació universitària) tindrien fins a 10 punts de salut més (sobre una escala de 100 punts) que una persona gran de la seva mateixa edat que tingui baix nivell educatiu. Així mateix, una persona amb alt nivell d'ingressos podria presentar més de 8 punts de nivell de salut que una persona amb baix nivell d'ingressos de la seva mateixa edat.

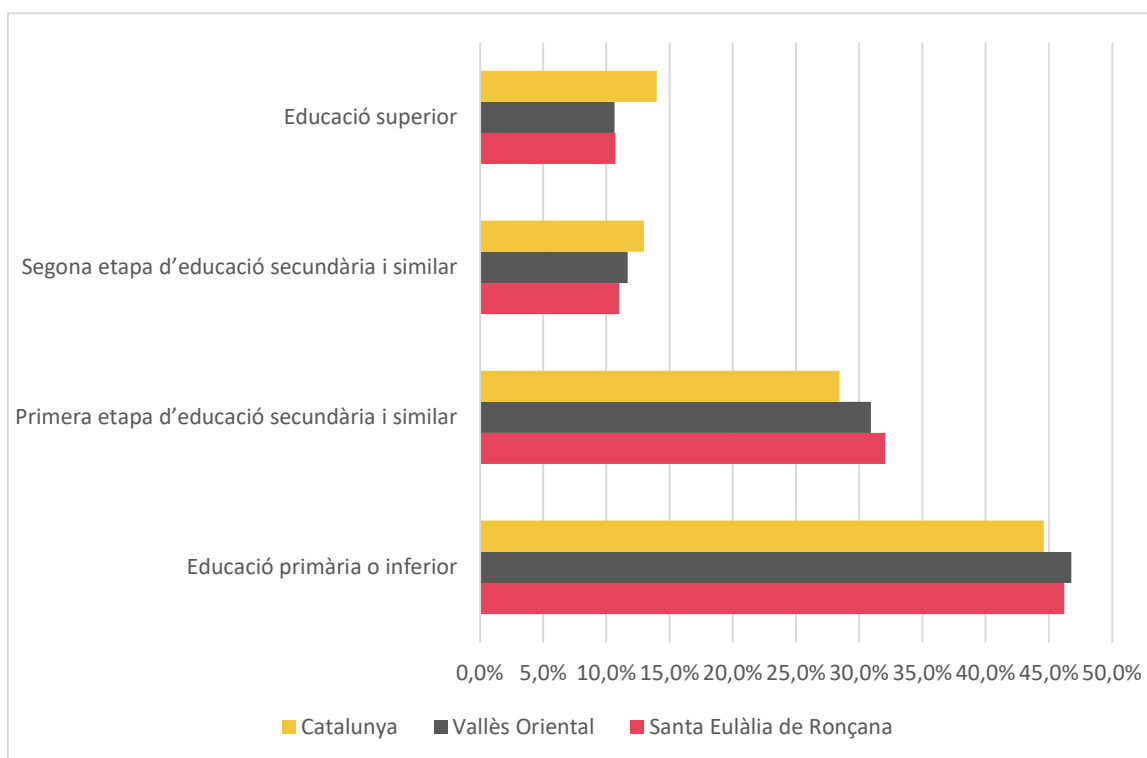
Així mateix, una persona amb major nivell educatiu pot tenir més recursos i major conscienciació per poder resoldre les seves necessitats de salut abans, evitant així un agreujament en la problemàtica que li esdevenia. Per tant, això derivaria en major qualitat de vida i benestar. Per tot això, els investigadors destaquen com essencial que hi hagi un compromís per part dels estats a proporcionar eines educatives a la població, no exclusivament pels efectes que pot tenir en l'economia d'aquest país, sinó també en la salut a llarg termini.

Com es veu a la gràfica següent, al conjunt de persones de més de 65 anys de Santa Eulàlia de Ronçana al 2019, tenen estudis primaris o similars en un 46,2% i un 10,7% estudis d'educació superior. Cal destacar, que al comparar amb el Vallès Oriental i la mitjana catalana, la localitat indica uns majors nivells de gent gran amb educació secundària (32%), fins a 3,6 punts per sobre de la mitjana de Catalunya.

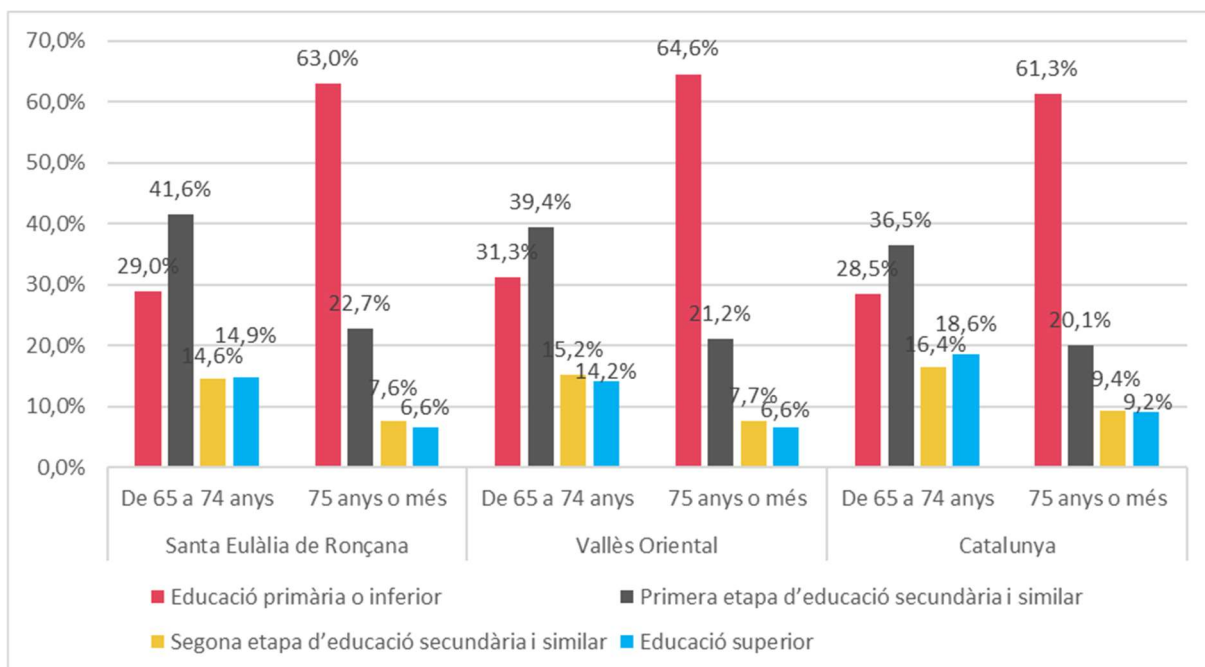
² ATHLOS consortium. (2020). Education and wealth inequalities in healthy ageing in eight harmonised cohorts in the ATHLOS consortium: a population-based study.

Gràfic 25 Nivell d'instrucció de les persones majors de 65 anys (2019)

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat

Gràfic 26 Nivell d'instrucció de la població major de 65 anys per grans grups d'edat (2019)

Font: elaboració pròpia a partir de l'Idescat

Com es pot veure als gràfics anteriors, a mesura que avança el temps, les persones que van arribant a la vellesa tenen més estudis que aquells que tenen 75 anys o més. Tot i que en

l'actualitat la majoria de la població major de 65 anys tenen estudis primaris o inferiors, el percentatge de persones amb estudis secundaris i educació superior va incrementat. A Santa Eulàlia, mentre que la majoria de les persones de més de 75 anys tenen en un 63% estudis primaris o inferiors, a la franja de 65 a 74 anys la majoria tenen estudis d'educació secundària i similar en un 41,6%.

5.3 HABITATGE I GENT GRAN: FACTOR DE VULNERABILITAT

El dret a un habitatge digne constitueix un dret bàsic dins el conjunt de necessitats de l'ésser humà i, per tant, la violació d'aquest dret impedeix qualsevol possibilitat de desenvolupar una vida digna.

El problema de l'habitatge, entès bàsicament com un problema de desigualtat social, afecta molt especialment a determinats grups poblacionals com són les persones migrades, els i les joves i les persones grans. A Catalunya, entre els grups de persones més necessitades en termes d'habitatge, destaca el grup de gent gran per tres circumstàncies principals: el procés d'envelliment de la població catalana, les precàries condicions socioeconòmiques de les persones grans i les necessitat tipològiques, sanitàries assistencials específiques que genera la progressiva pèrdua de les facultats físiques i psíquiques que acompanya el procés d'envelliment (Bosch, 2009).

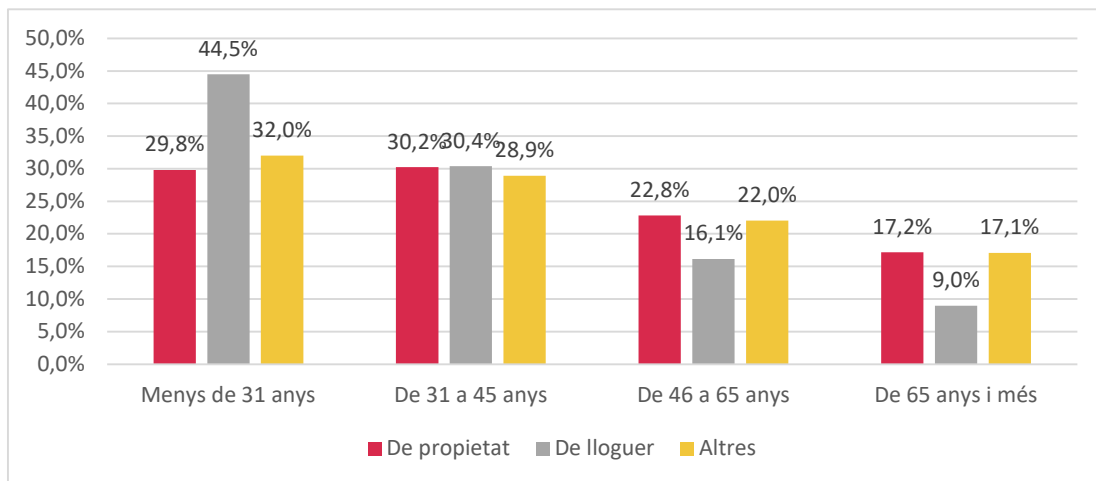
Els problemes d'allotjament de les persones grans es poden estructurar en grans grups: els problemes d'accessibilitat i mobilitat; els infrahabitatges i les necessitat de rehabilitació; els problemes vinculats al règim de lloguer; i les dificultats d'accessibilitat. Tanmateix, al Principat la major part d'habitatges on hi viuen persones de més de 65 anys, tot i no estar rehabilitat, són de propietat, fet que garanteix una mínima seguretat residencial i econòmica.

La següent il·lustració mostra les parcel·les d'habitatges que segons les dades del cens de 2011 mostren dèficits urbanístics al municipi. Tal com indica la descripció municipal de l'Ajuntament, Santa Eulàlia no ha tingut mai un nucli urbà que permetés la seva localització. La població ha viscut dispersa, escampada entre les planes, les serres i els torrents. Existien agrupacions de cases que feien de nuclis urbans on les velles masies aïllades representaven el centre de la vida de les persones, ja que durant centenars d'anys, les persones es van identificar primer respecte la casa d'on eren fills, i després respecte la parròquia on hi celebraven els actes més importants de la seva vida. La seva identificació amb estructures més impersonals era força difícil, tot i que

Tot i predominar clarament el règim de tinença de propietat en la major part de grups d'edat, destaca la diferència entre joves i gent gran. Al Vallès Oriental, el grup més jove habita majoritàriament de lloguer. Mentre que a la població major de 65 anys té un habitatge en propietat. La reducció dels interessos en l'obtenció d'hipoteques entre els anys 55 i 70 provocà un augment significatiu a tota Catalunya de la demanda i de l'endeutament familiar.

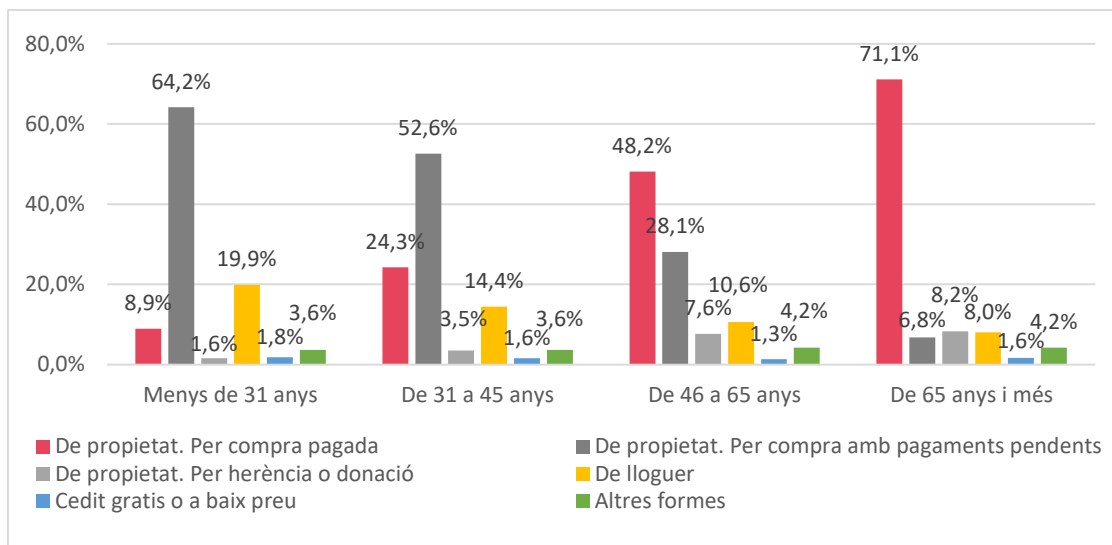
Gràfic 27 Règim de tinença al Vallès Oriental per grups d'edat (2011)

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat

Posant al focus a la gent gran, segons les dades del cens de 2011, a la comarca les persones de 65 anys tenien propietat en compra pagada en un 71,1%. Només un 8% de les persones majors de 65 anys viuen en lloguer.

Gràfic 28 Règim de tinença al Vallès Oriental per grups d'edat i tipus (2011)

Font: elaboració pròpia a partir d'Idescat

Pel que fa la despesa, existeixen grans diferències entre els grups d'edat joves i els més grans. El col·lectiu de població major de 65 anys té més probabilitats d'haver pagat tots els deutes de l'habitatge, per tant, la despesa mitjana dedicada a la llar és menor als grups poblacionals més grans.

Taula 7 Despesa mitjana dedicada a la llar per grups d'edat a Catalunya. (2020).

Edat	Despesa mitjana
18-29 anys	484,2
30-44 anys	517,9
45-64 anys	356,8
65 i més	285,9

Font: Enquesta de Condicions de Vida de l'INE i l'Idescat.

En primer lloc, es pot observar clarament l'increment de despesa en habitatge a partir de la majoria d'edat fins als 44, i el consegüent decreixement fins als 65 anys i més, assolint el pic de despesa entre els 30 i els 44 anys. Com bé s'explica anteriorment, aquest fet va estretament lligat al règim de tinença de l'habitatge. El canvi demogràfic dels últims anys ha provocat un canvi en el model residencial del país.

Les persones joves, d'entre 18 i 29 anys es caracteritzen per tenir una taxa d'emancipació molt baixa a causa, entre d'altres, dels elevats preus del lloguer i la poca accessibilitat la mercat laboral. Es tracta d'una tendència que es manté fins als 35 anys aproximadament. A partir d'aquesta edat es segueix, de manera generalitzada, el patró comú de la família nuclear. El nombre de llars en parella o amb fills augmenta substancialment, fet que provoca un increment de la despesa en tot allò associat a l'habitatge. Els contractes d'arrendament segueixen sent prioritaris en aquesta franja d'edat, generant que elevats percentatges del sou siguin destinats a pagar el lloguer.

Per altra banda, el col·lectiu de població que en aquests moments té 50 anys o més es caracteritza per haver-se emancipat en un moment on els interessos hipotecaris estaven molt baixos. L'estat i les immobiliàries mantenien un política destinada a incrementar els pisos de propietat a la classe treballadora. És un dels motius principals pels quals, actualment, la despesa comença a decreixer. A tot això, cal afegir que com més elevada sigui l'edat més probabilitats hi ha que els deutes de la llar estiguin tots pagats. Estadísticament, segons dades de l'Idescat, la major part de persones de 65 anys i més tenen tots els deutes de l'habitatge pagats i viuen en pisos de propietat.

Tanmateix, no es pot deslligar la despesa de l'habitatge del salari net que entra a la llar. En aquest sentit, els col·lectius més vulnerables són les persones joves i la gent gran. Es tracta de grups de

població els ingressos dels quals dificulten assumir tots els costos necessaris per a mantenir una vida digna. A Catalunya, per exemple, l'edat mitjana d'emancipació es troba actualment al voltant dels 30 anys, i aquell percentatge que viu fora casa els pares s'estima que ho fa a partir del 50% del seu salari aproximadament.

En referència a les persones grans, aquesta despesa cal afegir-hi el manteniment de fills i nets, que molts cops han de recórrer als seus ascendents quan es troben en situacions econòmicament complicades. Des de la crisi financera del 2008 el nombre de persones grans que han hagut de realitzar un esforç en aquest sentit s'ha incrementat. A tot això, s'hi afegeix la cura dels nets i netes en horari laboral dels seus pares. Aquesta responsabilitat també genera despeses econòmiques i manca de temps per a participar d'altres activitats de socialització i participació en el teixit comunitari.

En definitiva, durant el nou segle el lloguer ha anat adquirint més importància en el sistema residencial espanyol. Estancat entre els joves o en disminució en el conjunt de les llars durant els anys noranta, a partir d'aleshores aquest panorama, que nodreix la imatge tradicional del sistema, ha variat. Durant els anys del *boom*, els joves seguien optant cada cop més per la propietat; no obstant, l'augment de la formació jove de llars va provocar l'increment del número d'habitatges de lloguer. Però és ja en plena crisi quan els joves es tornen cap als contractes d'arrendament urbà com a opció residencial ferma. El canvi és capaç de compensar el canvi demogràfic negatiu i els problemes per a formar una llar. No es tracta encara de la opció residencial preferida dels joves. Però el canvi esdevé important, i pot ser fonamental (Módenes, López-Colás, 2014).

A Santa Eulàlia de Ronçana hi ha dos centres residencials per gent gran, un d'ells amb places públiques i l'altre un centre residencial acreditat. A les sessions participatives es va indicar que les persones més grans acabaven mudant-se a altres municipis per un tema d'accés als serveis degut a la dificultat de mobilitat davant la distribució urbanística dispersa del municipi. Molts habitatges son cases antigues amb més d'una planta que no reuneixen les condicions òptimes d'habitabilitat. No tenen un bon aïllament tèrmic provocant una major despesa de subministres tant a l'hivern amb la calefacció com a l'estiu amb ventiladors i aires a condicionats. Aquesta situació comporta una necessitat de marxar a d'altres municipis que ofereixen habitatges més aclimatats a les necessitats del col·lectiu i amb més facilitat d'accés als serveis.

Per últim, és necessari esmentar les diferents possibilitats habitacionals, emmarcades pel marc jurídic català, que permeten poder cobrir diferents necessitats i situacions familiars de les

persones grans a Catalunya i que, moltes de les quals, existeixen a diferents municipis del Vallés Oriental.

Residències

En aquest cas, pel que fa a les residències, són serveis d'acolliment residencial, amb caràcter permanent o temporal, i d'assistència integral, adreçats a persones grans que no tenen un grau d'autonomia suficient per realitzar les activitats de la vida diària, que necessiten supervisió constant i que tenen una situació sociofamiliar que requereix la substitució de la llar. El servei s'adapta al grau de dependència de les persones usuàries.

Els objectius dels serveis de residència assistida per a les persones grans, són els següents:

- Facilitar un entorn substitutiu de la llar, adequat i adaptat a les necessitats d'assistència.
- Afavorir la recuperació i el manteniment del màxim grau d'autonomia personal i social.

L'equip professional que hi treballa és pluridisciplinar i està format per infermers i infermeres, auxiliars de gerontologia, fisioterapeutes, terapeutes ocupacionals, experts en educació social, psicologia i medicina. També hi ha un director o directora responsable i un/a responsable higienicosanitari.

A Santa Eulàlia hi ha una residència amb poques places.

Llars residències

Respecte a les llars residències, aquest servei d'acolliment residencial de caràcter temporal o permanent es destina a persones grans amb un grau d'autonomia suficient per a les activitats de la vida diària, que requereixen un determinat nivell d'organització i suport personal. Aquests serveis d'acolliment residencial s'adrecen a persones de seixanta-cinc anys i més en situació de dependència. L'assignació d'un centre residencial es duu a terme a través del Programa individual d'atenció (PIA), que realitzen els serveis socials municipals i que determina les modalitats d'intervenció més adients a les necessitats de les persones en situació de dependència pel que fa als serveis i les prestacions econòmiques previstes en la resolució pel seu grau i nivell.

L'objectiu principal és facilitar un entorn substitutori de la llar, i les funcions que compleix aquest servei són: allotjament, manutenció, acolliment, convivència i suport personal.

La llar residència consta d'un habitatge amb serveis comuns i d'un equip professional format per un/a responsable del servei, un/a responsable higiènic-sanitari i de personal suficient per a la prestació adequada de les funcions d'allotjament, mantenició, acolliment, convivència i suport personal de manera que s'asseguri la presència permanent i continuada durant les vint-i-quatre hores del dia.

Tot i que no existeixen aquest model d'habitatges a Santa Eulàlia de Ronçana, a les sessions de participació s'ha manifestat un interès en reformar habitatges per instaurar aquest model residencial.

Habitatges tutelats o amb serveis

Pel que fa als habitatges tutelats per a gent gran, són un servei d'acolliment alternatiu per a persones grans autònomes, les circumstàncies sociofamiliars de les quals no els permeten romandre a la pròpia llar.

Es tracta d'un conjunt d'habitatges amb estances d'ús comú i sense barreres arquitectòniques. Les persones residents dels habitatges tutelats comparteixen tasques i despeses i, optativament, poden viure amb els cònjuges o parelles i amb les persones que en depenguin.

Els equips professionals que ofereixen el servei d'habitatge tutelat han d'estar formats, com a mínim, per un director o directora responsable i un treballador o treballadora social per a les admissions, el seguiment i la recerca de recursos, en coordinació amb la xarxa d'atenció primària. Així mateix, han de tenir un conserge i/o un servei de teleassistència, disponible durant les vint-i-quatre hores del dia.

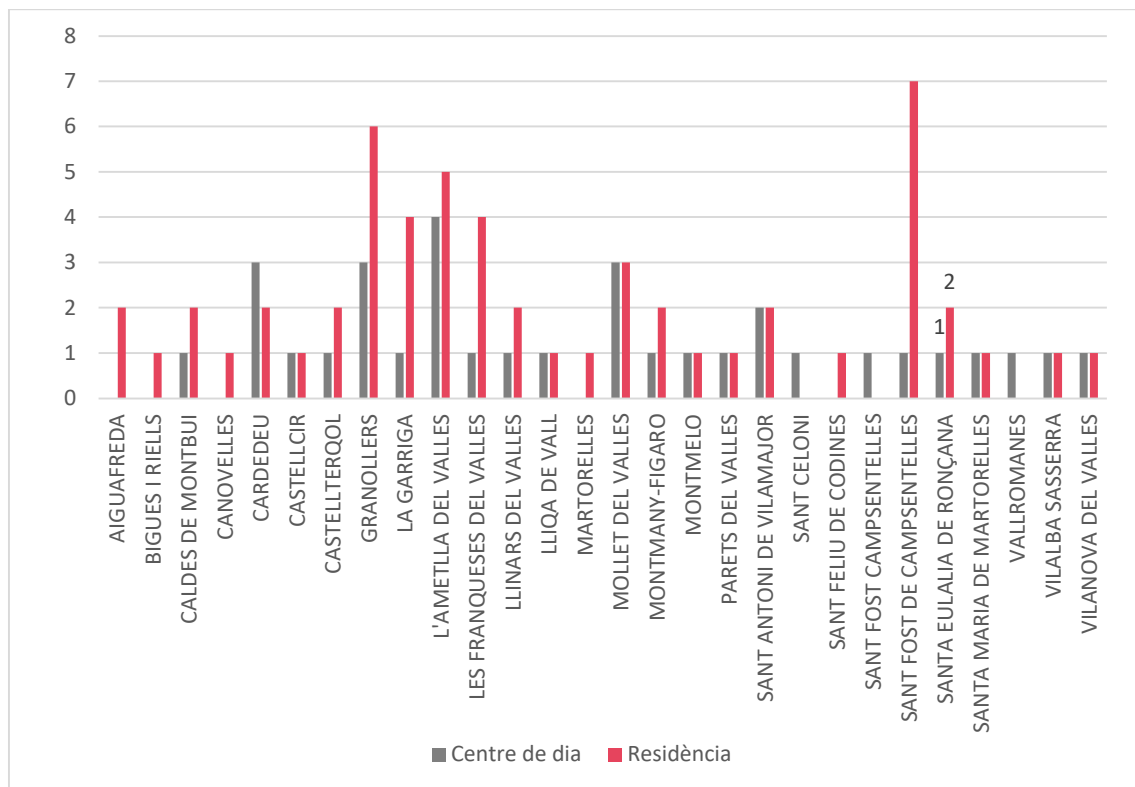
Al municipi Santa Eulàlia de Ronçana no hi ha oferta d'habitatges tutelats. Durant els processos de participació s'ha detectat la necessitat de realitzar projectes cooperatius intergeneracionals a nivell d'habitatge, que permetin establir vincles entre diferents franges d'edat, a més de millorar el suport emocional i físic entre veïns/es en el dia a dia.

Places de residència i centres de dia a Santa Eulàlia de Ronçana

A la Comarca del Vallès Oriental es comptabilitzen 33 Centres de dia i 56 Residències segons les dades facilitades per Serveis Socials de l'Ajuntament al 2022, extretes del llistat d'Establiments i serveis d'atenció a la gent gran registrades a la unitat de sistemes d'informació de la direcció

general de prestacions socials de la Generalitat. Cal destacar que potser existeixin algunes privades que no apareguin al llistat.

Gràfic 29 Residències i Centres de dia al Vallès Oriental, per municipis (2022)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana

A les següents taules s'exposa el llistat de Centres de dia i de Residències dels diferents municipis de la comarca del Vallès Oriental.

Taula 8 Llistat de Centres de dia del Vallès Oriental (2022)

Centre de Dia	Adreça	Municipi
SANTA SUSANNA	Font i Boet, 16	CALDES DE MONTBUI
EL RACO	Ctra. BV-5108, km 3,5 de Cardedeu	CARDEDEU
LES TEIXIDORES	Av Jaume Campmajor, cant. Llinars	CARDEDEU
MARANATHA DE CARDEDEU	Ctra. de Cànoves, km. 2,5 (Can Juli	CARDEDEU
LA GINESTA	de la Llum, 5-9	CASTELLCIR
JOSEP BRUGAROLAS	Ctra. Granera, 41	CASTELLTERQOL
FONTVERDA	Passeig de la Muntanya, 23	GRANOLLERS
GRANOLLERS CENTRE	Nou, 22	GRANOLLERS
ANTONIA ROURA BARBANY	Nou, 12	GRANOLLERS
ASIL HOSPITAL LA GARRIGA	Llerona, 2	LA GARRIGA
L'AMETLLA DEL VALLES	Ctra. de Llerona, s/n	L'AMETLLA DEL VALLES
FRANCESCA ROIG	Camí de Sant Nicolau, 6	L'AMETLLA DEL VALLES
MILLET PARK	Camí de Puig graciós, 1	L'AMETLLA DEL VALLES

CAN CAMP RESIDENCIAL	Mimosa, 10	L'AMETLLA DEL VALLES
LES FRANQUESES	Avda. Santa Eulàlia, s/n	LES FRANQUESES DEL VALLES
BONAVISTA	Sant Valeria, 84	LLIQA DE VALL
JARD^ RESIDENCIAL TORRE MAGRET	Bonavista, 10-14	LLINARS DEL VALLES
MOLLET DEL VALLES	Álvarez de Castro, s/n	MOLLET DEL VALLES
LA IMMACULADA	Sant Jordi, 2	MOLLET DEL VALLES
MASIES DE MOLLET	Can Flequer, 48	MOLLET DEL VALLES
HOTEL CONGOST	Ctra. de Ribes, 45	MONTMANY-FIGARO
CAN DOTRAS	Vic, 6	MONTMELO
PEDRA SERRADA	Av. Pedra del Diable, 20	PARETS DEL VALLES
ALFOU	c. Desmai, 1 (Urb. Sant Julia d'Alfoi	SANT ANTONI DE VILAMAJOR
CAN SAULEDA	Francolí, 21	SANT ANTONI DE VILAMAJOR
INDALECI LOSILLA	Veneguela, 7	SANT CELONI
CAL GARRET	Sant Jaume, 84	SANT FOST CAMPSENTELLES
EL RACO	Montseny, 6	SANT FOST DE CAMPSENTELLES
SANTA EULALIA	Dr. Puigvert, 3	SANTA EULALIA DE RONQANA
LES PALMERES	Josep Anselm Clave, 1-3	SANTA MARIA DE MARTORELLES
CENTRE DE DIA DE VALLROMANES	C. Joan Carsi, s/n	VALLROMANES
JAR^ RESIDENCIAL TORRE MAGRET VILALBA	Av Via Augusta, 1	VILALBA SASSERRA
CASA DE REPOS VERGE DE LA SALUT I SANT CAMIL	Camí de Cal Sereno, 2	VILANOVA DEL VALLES

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana

Taula 9 Llistat de Residències al Vallès Oriental (2022)

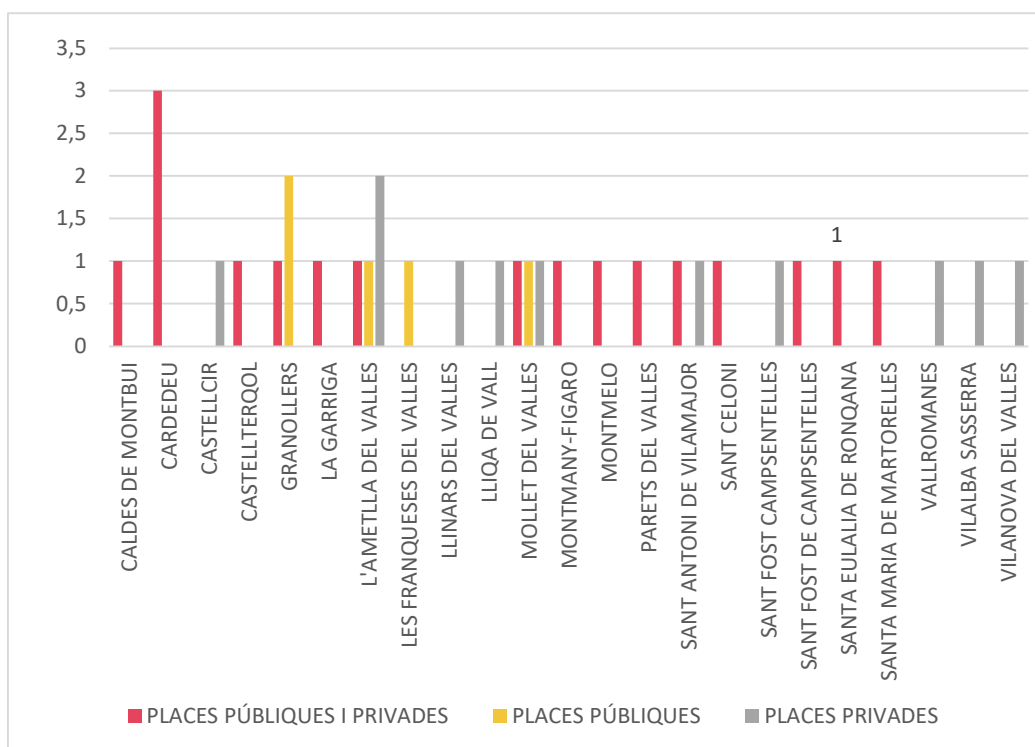
Residències	Adreça	Municipi
LA FONT	Enamorats, 1	AIGUAFREDA
CAN CALO	Major, 11	AIGUAFREDA
LLAR RESIDENCIA MAGEM	Av. Castell de Montbui, 259	BIGUES I RIELLS
SANTA SUSANNA	Font i Boet, 16	CALDES DE MONTBUI
LA NOSTRA LLAR II	Ferrerries, 1-3	CALDES DE MONTBUI
MARIA AUXILIADORA	Diagonal, 29	CANOVELLES
MARANATHA DE CARDEDEU	Ctra. de Cànoves, km. 2,5 (Can Juli	CARDEDEU
EL RACO	Ctra. BV-5108, km 3,5 de Cardedeu	CARDEDEU
LA GINESTA	de la Llum, 5-9	CASTELLCIR
JOSEP BRUGAROLAS	Ctra. Granera, 41	CASTELLTERQOL
NATURE	Passatge Nord, 1-3	CASTELLTERQOL
ANTONIA ROURA BARBANY	Nou, 12	GRANOLLERS
ADOLFO MONTANA RIERA	Francesc Ribas, s/n	GRANOLLERS
CAN MONICH	1r. Marques de les Franqueses, 148	GRANOLLERS
ADARA	Diego Velázquez, 43	GRANOLLERS
LLAR D'AVIS VERGE DE LA SALUT	Sant Marc, 1	GRANOLLERS
SAN JOSE. GRANOLLERS	San Jose, 6	GRANOLLERS
NOSTRA SENYORA DEL PILAR	Passeig Til·lers, 29	LA GARRIGA
REIG	Ronda del Carril, 78	LA GARRIGA
CAN JORDAN	Rda. del Carril, 63	LA GARRIGA
ASIL HOSPITAL LA GARRIGA	Llerona, 2	LA GARRIGA
FRANCESCA ROIG	Camí de Sant Nicolau, 6	L'AMETLLA DEL VALLES
MILLET	Camí de Puig graciós, 1	L'AMETLLA DEL VALLES
L'AMETLLA DEL VALLES	Ctra. de Llerona, s/n	L'AMETLLA DEL VALLES
MILLET PARK	Camí de Puiggracios, 1	L'AMETLLA DEL VALLES
CAN CAMP RESIDENCIAL	Mimosa, 10	L'AMETLLA DEL VALLES
L'AUCA	Ctra. de Cànoves, 104	LES FRANQUESES DEL VALLES
L'AUCA	Jaume I, 6	LES FRANQUESES DEL VALLES
PALAU DE LES FRANQUESES	Ctra. de Cànoves, km. 1,5	LES FRANQUESES DEL VALLES

LES FRANQUESES	Sant Josep, 29	LES FRANQUESES DEL VALLES
LLINARS DEL VALLES	Eugeni d'Ors, s/n	LLINARS DEL VALLES
JARD^ RESIDENCIAL TORRE MAGRET	Bonavista, 10-14	LLINARS DEL VALLES
BONAVISTA	Sant Valeria, 84	LLIQA DE VALL
LES MORERES	Anselm Clave, 113	MARTORELLES
SANTA ROSA	Álvarez de Castro, 53-57	MOLLET DEL VALLES
LA IMMACULADA	Sant Jordi, 2	MOLLET DEL VALLES
MASIES DE MOLLET	Can Flequer, 48	MOLLET DEL VALLES
HOTEL CONGOST	Ctra. de Ribes, 45	MONTMANY-FIGARO
ANGELUS	Escales de l'Angelus s/n	MONTMANY-FIGARO
CAN DOTRAS	Vic, 6	MONTMELO
PEDRA SERRADA	Av. Pedra del Diable, 20	PARETS DEL VALLES
CAN SAULEDA	Francolí, 21	SANT ANTONI DE VILAMAJOR
ALFOU	c. Desmai, 1 (Urb. Sant Julia d'Alfoi	SANT ANTONI DE VILAMAJOR
ELS PINETS	Av Catalunya, 36	SANT FELIU DE CODINES
EL RACO	Montseny, 6	SANT FOST DE CAMPSENTELLES
EMI-ROSA	Joan XXIII, 18	SANT FOST DE CAMPSENTELLES
GAUDI	Antoni Gaudi, 90	SANT FOST DE CAMPSENTELLES
LA LLAR	Prat de la Riba, s/n	SANT FOST DE CAMPSENTELLES
SANT FOST	Ocells, 14 bis	SANT FOST DE CAMPSENTELLES
BENESTAR	Mossen Francesc, 2	SANT FOST DE CAMPSENTELLES
LLAR D'AVIS CAL GARRET	Sant Jaume, 84	SANT FOST DE CAMPSENTELLES
SANTA EULALIA	Dr. Puigvert, 3	SANTA EULALIA DE RONQANA
LA VALL	De la Creu, 10	SANTA EULALIA DE RONQANA
LES PALMERES	Josep Anselm Clave, 1-3	SANTA MARIA DE MARTORELLES
TORRE MAGRET VILALBA	Via Augusta, 1	VILALBA SASSERRA
CASA DE REPOS VERGE DE LA SALUT I SANT CAMIL	Cami de Cal Sereno, 2	VILANOVA DEL VALLES

Font: elaboració pròpia a partir de les dades de l'Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana

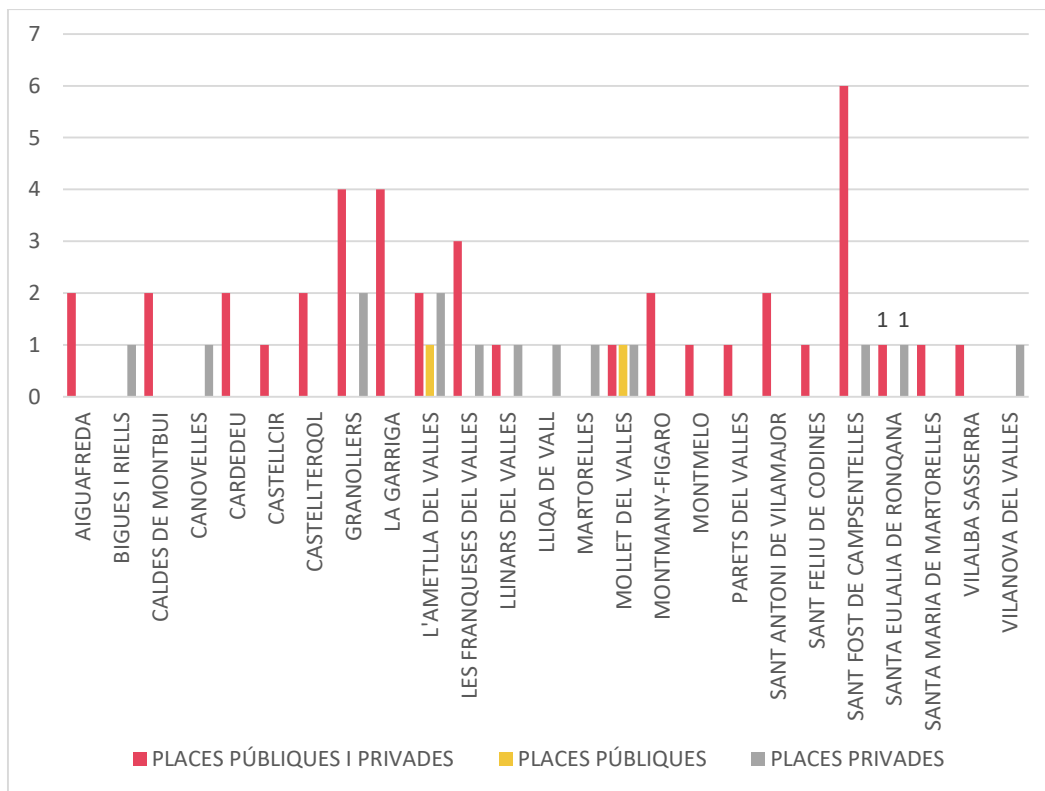
Pel que fa a la tipologia de places que ofereixen els diferents Centres de dia i Residències, la distribució comarcal és la següent:

Gràfic 30 Centres de dia al Vallès Oriental per tipus de plaça (2022)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana

Gràfic 31 Residències al Vallès Oriental per tipus de plaça (2022)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana

De les gràfiques anteriors, s'extreu que els centres de dia del Vallès Oriental, 17 d'ells disposen de places públiques, 5 publico-privades i 11 privades. Pel que fa a les Residències, 40 centres disposen de places públiques, 2 publico-privades i 14 d'elles privades. El municipi de Sant Fost de Campsentelles té un total de 7 Residències de les quals 6 tenen places públiques i privades. Cal aclarir que el concepte privat fa referència a aquells establiments privats que disposen d'acreditació de la Generalitat. Aquests establiments reserven places a les que es pot accedir mitjà d'una ajuda per pagar la plaça.

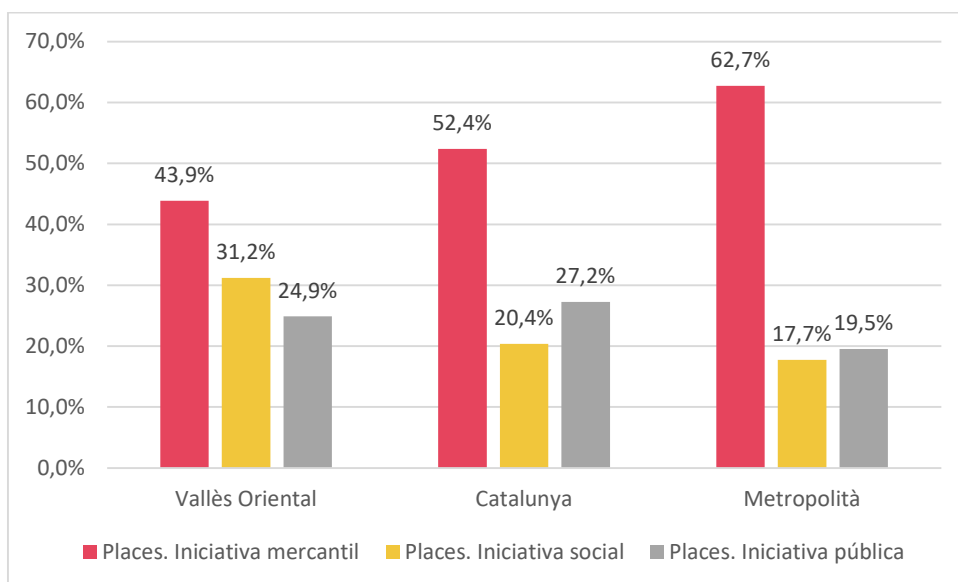
Taula 10 Equipaments per les persones grans: centres de dia i places (2021)

	Centres de dia	Places
Vallès Oriental	52	903
Catalunya	906	19.409
Metropolità	531	11.108

Font: elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT

Al analitzar el tipus de plaça, es detecta que al Vallès Oriental hi han més places per iniciativa social que al conjunt del principat i el metropolità tant als Centres de dia com de Residències.

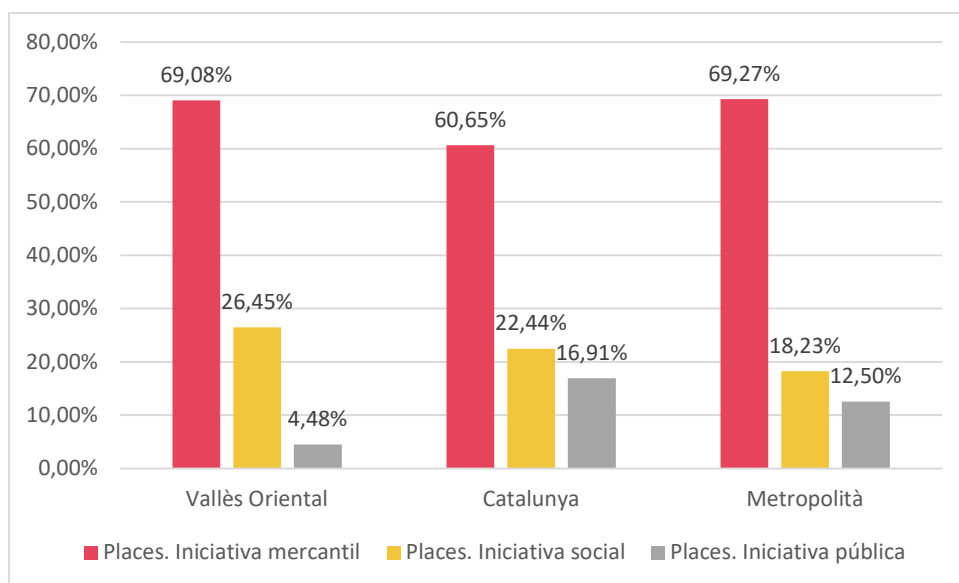
Gràfic 32 Comparativa de les places de Centres de dia per tipus d'iniciativa (2021).

Font: elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT

Pel que fa a les residències es registren un total de 2836 places al Vallès Oriental. De les quals la distribució per titularitat és la següent:

Gràfic 33 Comparativa de les places a Residències per tipus d'iniciativa (2021).

Font: elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT

En un estudi realitzat per al Govern de les Illes Balears³, on es realitzen diverses entrevistes a una mostra determinada d'usuaris de centres de dia i treballadores, es destaca la següent reflexió: *“Les persones han vist com, sense deixar de viure al seu domicili habitual i amb els seus familiars, ha canviat la seva vida: se senten acompanyades i membres d'un grup, les malalties no els han fugit però estan controlades diàriament, fan activitats que milloren la seva salut psicofísica, fan coses interessants que abans no feien o havien deixat de fer, viuen.”*

En aquest sentit, els centres de dia per a gent gran, sobretot aquell sector que té algun grau de dependència, constitueixen una alternativa vàlida a la institucionalització prematura de la persona gran, i permeten allargar en el temps la permanència a les seves llars, envellint a la seva comunitat. A la vegada, aquests sistemes de recolzament i atenció constitueixen una ajuda per al grup familiar i, principalment, per a les persones cuidadores informals que han d'atendre les necessitats de la persona gran dependent. Els centres de dia no substitueixen les institucions geriàtriques quan la persona gran arriba a un grau de dependència que requereix una sèrie de cures continuades. Però quan això no succeeix, és important evitar la “institucionalització” de totes les persones que puguin ser ateses dins la comunitat.

³ Abellán García, Gimeno Domènech, Massutí Sureda i Parramon Coma. (2011). Descripció i valoració dels usuaris i dels recursos dels centres de dia.

Els organismes públics proporcionen a les persones beneficiaris una gran oportunitat per a desenvolupar un envelliment actiu saludable. La socialització amb la resta de veïns i veïnes de la comunitat és quelcom a preservar durant l'edat de jubilació. A més de teixir vincles personals que milloren l'estat cognitiu de les persones, també es desenvolupa una xarxa de seguretat veïnal que pot actuar amb rapidesa en el moment en què hi hagi qualsevol problema de salut no notificat. Evitar la soledat no desitjada i l'aïllament social és un factor de protecció davant situacions de vulnerabilitat com són els maltractaments a les persones grans.

Parafraçant a Jacobs (1961), es pot afirmar que la seguretat veïnal funciona millor en aquests casos que la proporcionada pels cossos de seguretat de l'Estat. Els beneficis de la comunitat en aquest aspecte són molt importants. No només existeix una col·laboració entre els i les tècniques sanitàries que estan al centre de dia, sinó que les cures que proporcionen les persones del voltant esdevenen cabdals per a la detecció precoç de problemes de salut o socials.

Els centres de dia, doncs, també fan la funció, en les ciutats més poblades, de suplir allò que s'ha fet tota la vida als pobles, les cures col·lectives. Per aquest motiu, la no existència d'aquests recursos en pobles molt petits no genera un gran problema, ja que la socialització que s'estableix en aquestes comunitats és molt més elevada en determinades zones de municipis més grans. Tot i així, no es pot deixar de destinar recursos a aquests models ja que existeix un gruix de població gran que viu sola i/o té un grau de dependència que requereix un treball de cures especialitzat.

Acolliment familiar per a persones grans

La Llei 11/2001, de 13 de juliol, d'acolliment familiar per a persones grans, té per objecte regular l'acolliment familiar de les persones grans com a servei social, amb la finalitat d'aconseguir un grau de benestar més alt per a les persones grans que necessiten aquest servei, tot mantenint-les en un ambient familiar i social, i evitant-los l'internament en institucions geriàtriques quan aquest no sigui la solució adequada ni la que elles desitgen i impedit que quedin desarrelades del nucli de convivència i soles.

5.4 L'ACCÉS ALS SERVEIS PER A LA GENT GRAN

A l'actual apartat es presenta un anàlisi dels serveis existents per a la gent gran al municipi i voltants amb l'objectiu d'analitzar l'accessibilitat i possibles factors de vulnerabilitat que aquesta pugui generar a les persones majors de 65 anys.

Esdevé de gran importància conèixer la proximitat de serveis bàsics com els Centres d'Atenció Primària, els Centres de Dia, les biblioteques, les sales de cinema, les piscines, la recollida de residus, la sanitat o les comissaries de policia local. Es tracta d'organismes la proximitat dels quals és cabdal per a desenvolupar un envelliment actiu i saludable.

A l'anterior apartat, centrat en el dret a l'habitatge digne per a les persones grans, ha analitzat la cobertura poblacional per municipis de les residències i els centres de dia, també serveis bàsics essencials per a desenvolupar la salut psicofísica de les persones majors de 65 anys. No obstant, cal anar més enllà i observar tots aquells serveis de lleure, oci i esportius que hauria de poder utilitzar tota la població, independentment de la condició física i mental que tinguin. Sovint es tendeix a pensar en el fet de garantir l'accés a allò que anomenem "serveis bàsics" per als col·lectius vulnerables, però és en aquest moment quan es deixa de tenir en compte que tota la població hauria de poder accedir als mateixos serveis, tant d'oci com esportius i sanitaris. Fent referència a la piràmide de Maslow o jerarquia de les necessitats humanes, les persones necessitem cobrir les necessitats socials, és a dir, aquelles que fan referència a la necessitat de relació (amistat), participació (inclusió grupal) i acceptació social. Per cobrir-les cal facilitar l'accés a les activitats esportives, culturals i recreatives. En relació a les persones grans, sovint l'edatisme dificulta l'oferiment d'aquest tipus d'activitats que esdevenen cabdals per prevenir la soledat no desitjada i deterioraments físics, psicològics i emocionals, entre altres.

A l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB), la proximitat de cinemes, biblioteques, teatres i centres esportius està garantida. La bona connexió en transport públic dins i al voltant de la capital incrementa la mobilitat d'aquelles persones que no tenen transport privat. La mobilitat quotidiana permet accedir a determinats bens i serveis per als quals cal desplaçar-se més enllà dels límits domiciliaris. Aquest fet incrementa la qualitat de vida d'aquest sector de la població. No obstant, a les comarques i municipis de l'interior de Catalunya aquest dret a la mobilitat no acostuma a estar garantit de la mateixa manera.

El fet que la demanda de transport no sigui tant elevada dificulta un increment de la oferta, tant pública com privada, provocant dificultats d'accés a la mobilitat quotidiana entre municipis. Per tant, quan un poble o ciutat té una mancança de serveis (d'oci, sanitaris, esportius, etc...), ha de garantir la possibilitat de poder accedir-hi mitjançant el transport públic a municipis del voltant. L'accessibilitat als serveis bàsics no només consisteix en construir-ne de nous, sinó en fomentar la mobilitat per poder arribar als més propers.

Tanmateix, alternatives a la mobilitat a d'altres municipis pot ser la contractació de personal que dinamitzi la comunitat i, concretament, a les persones grans d'entorns més rurals, facilitant

l'organització d'activitats culturals, d'oci i de lleure de quilòmetre 0, vetllant per tenir en compte les necessitats concretes del municipi i de les persones grans que hi conviuen.

Teixit associatiu

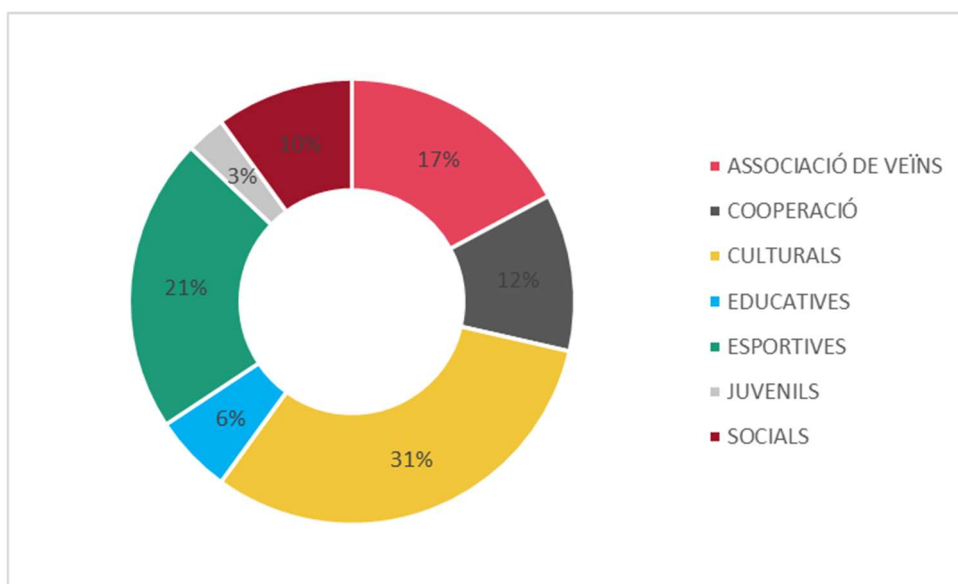
Al municipi de Santa Eulàlia de Ronçana existeix un ampli teixit associatiu i d'entitats de diferents temàtiques que conformen un total de 70 associacions registrades al novembre de 2022. La distribució és la següent:

Taula 11 Distribució d'entitats de St. Eulàlia de Ronçana per temàtiques (novembre 2022)

Entitats	Relatius	Absoluts
Associació de veïns	17,14%	12
Cooperació	11,43%	8
Culturals	31,43%	22
Educatives	5,71%	4
Esportives	21,43%	15
Juvenils	2,86%	2
Socials	10,00%	7
TOTALS	100,00%	70

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana

Gràfic 34 Distribució de les entitats de Santa Eulàlia de Ronçana per temàtiques (novembre 2022)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana

Com es pot veure al gràfic anterior, el gruix es presenta a les entitats i associacions de caire cultural en un 31,43% (22 entitats). Cal destacar que entre les entitats de caire social, es troba el Casal d'Avis de Santa Eulàlia de Ronçana.

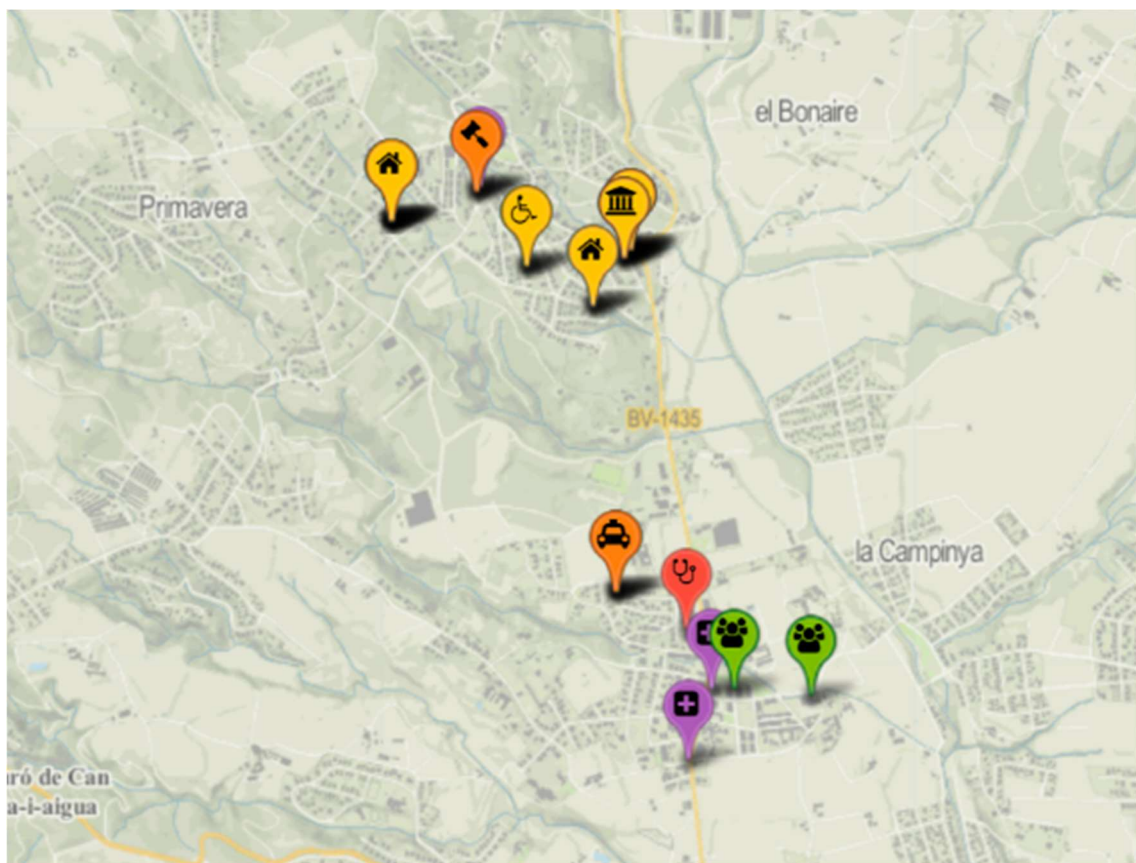
A les sessions de participació, es va indicar que algunes d'aquestes associacions no estan actives però no s'han donat de baixa. Tot i així, es va indicar que almenys unes 45 sí es té constància que estiguin actives, un indicador que mostra un bon teixit associatiu tenint en compte la grandària poblacional del municipi.

Equipaments

Els equipaments municipals actuen com a espais de punt de trobada, d'oci i promotor d'envelliment actiu. La localització dels espais que ofereixen serveis adreçats al col·lectiu diana es fonamental per redirigir les persones en ares de facilitar l'accés a les persones.

A Santa Eulàlia de Ronçana trobem els següents espais vinculats a la gent gran:

Mapa 5 Equipaments de Santa Eulàlia de Ronçana, seleccionats segons les necessitats de les persones grans (2022).

Font: elaboració pròpia amb dades de IGCC, l'Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana amb l'Instamaps

A partir de les dades extretes de l'Institut Geogràfic i Cartogràfic de Catalunya, amb la col·laboració de tècnics de l'Ajuntament, entitats i persones grans de Santa Eulàlia de Ronçana,

s'ha configurat un mapa dels principals equipaments del municipi, tenint en compte les necessitats del col·lectiu objecte d'estudi.

Es pot observar que les dues farmàcies, així com també el CAP i els dos centres cívics, no es troben prop de l'Ajuntament, sinó al barri més al sud del municipi. Aquest fet és degut, principalment, a la dispersió urbanística del poble. Ja que, a diferència de molts pobles i ciutats de Catalunya, Santa Eulàlia de Ronçana no es caracteritza per tenir un casc antic amb un elevat nombre de població situat al voltant de l'Ajuntament.

Equipaments culturals

Els equipaments culturals o col·lectius, entesos com a llocs on es configuren processos socials que donen origen al capital social, són una alternativa per a la transformació i la millora de la qualitat de vida en els patrons espacials d'alta diferenciació social i segregació. Per aquest motiu, és necessària una reflexió sobre com les possibilitats d'accés als fluxos i les interaccions que es materialitzen en els equipaments col·lectius poden arribar a determinar les condicions de segregació d'individus i grups socials, com és el cas de les persones grans (Mayorga-Henao, 2019). Diversos estudis realitzats al respecte en els últims anys, han demostrat la importància dels equipaments com llocs de producció de capital social, per a reduir la desigualtat i la pobresa en un context urbà. Existeix una relació verificable entre l'accessibilitat als equipaments col·lectius de cultura i recreació, i la qualitat de vida al territori.

En aquest sentit, qualsevol política que tingui com a objectiu millorar la qualitat de vida de les persones grans ha de passar per enfortir aquells espais que fomentin la interacció de les persones majors de 65 anys en qualsevol àmbit de la seva vida quotidiana.

Les principals conclusions d'un estudi realitzat per Myorga-Henao (2019)⁴ defensen que, des del punt de vista estructural, la proposta conceptual enfatitza en què, al ser la pobresa un problema públic, cal atendre la provisió de serveis col·lectius a través d'una política que entengui la importància de la producció i la millora d'equipaments en condicions d'accessibilitat efectiva a la població que presenta aquetes condicions de pobresa o problemes de mobilitat, com les persones grans. Les condicions d'accessibilitat han d'estar associades a la possibilitat espacial i l'ús efectiu que facin altres grups socials, per a que es possibiliti el creuament d'horitzons cognitius i la interacció entre diferents grups en l'àmbit de la seva vida quotidiana.

---

⁴ Mayorga-Henao. (2019). Equipamientos col·lectives: "lugares" de producció de capital social.

Des d'un punt de vista micro, els equipaments han de ser entesos a partir del seu significat, de les històries de vida que proporcionen i de les representacions socials que generen. Com a llocs de trobada són productors de capital social donat que, a través d'interaccions quotidianes, es construeixen vincles socials de llarga durada, que poden ser el sosteniment per a la mobilitat social de grups en condició de pobresa (Mayorga-Henao, 2019). Per aquest motiu, s'analitza la disponibilitat d'equipaments públics d'àmbit cultural.

En relació a les activitats culturals, cal destacar la importància de compartir espais amb altres franges d'edat, com és el cas de les persones joves. En aquest cas, s'ha pogut observar una manca de participació per part d'aquesta franja d'edat menys avançada, segurament causada per una oferta de serveis poc adaptada o una manca d'accessibilitat econòmica.

Taula 12 Percentatge de municipis que tenen un equipament cultural a Catalunya. Per tram de població (2015).

Equipament	>=50.000 a 30.000 habitants	>=15.000 a 30.000 habitants	>=10.000 a 15.000 habitants	>=5.000 a 10.000 habitants	>=3.000 a 5.000 habitants	Menys de 3.000 habitants
Arxius	100,0	85,9	67,6	40,4	12,7	1,6
Biblioteques	100,0	100,0	97,1	97,8	73,2	12,0
Museus ¹	95,7	67,2	64,7	51,7	36,6	22,8
Espais escènics i musicals	100,0	82,8	64,7	67,4	49,3	23,0
Centres culturals ²	100,0	92,2	86,5	86,5	83,1	61,4
Espais d'arts visuals	87,0	56,3	33,7	33,7	23,9	13,7
Cinemes	87,0	57,8	23,6	23,6	11,3	5,6
Altres ³	60,9	32,8	42,7	42,7	62,0	45,6

¹ Museus, col·leccions i centres d'interpretació

² Centres culturals: ateneus, centres cívics i cases de cultura.

³ Altres espais aptes per a ús cultural.

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament de Cultura, Generalitat de Catalunya.

Com es pot observar a la taula anterior, tot i que el nombre de biblioteques es manté relativament constant amb la variacions demogràfiques municipals, pateix una caiguda a partir dels 3.000 habitants, és a dir, la major part de pobles del Principat de menys de 3.000 habitants no tenen servei de biblioteca fixe, a diferència dels centres culturals, que es mantenen al 61,4% en aquesta franja demogràfica.

En general, les principals mancances pel que fa a l'existència d'equipaments culturals les pateixen aquells ens locals que tenen menys de 5.000 habitants residents. Es tracta d'un percentatge

bastant elevat de població que no té accés a aquest tipus de serveis. Més endavant, a l'apartat de mobilitat, es realitzarà un anàlisi acurat sobre l'accessibilitat a partir de l'Enquesta de Mobilitat en Dia Feiner, on s'estudiarà la distribució modal d'aquesta a partir d'una desagregació per edat.

A Santa Eulàlia de Ronçana existeixen quatre equipaments d'aquest àmbit:

- La biblioteca municipal
- L'Escola de Música Vall del Tenes
- Centre Cívic i Cultural La Fàbrica
- Canal SET (TV)
- L'Espai Sant Simple

Equipaments esportius

Si es parla d'envelliment actiu, no es pot obviar la relació amb les activitats de caràcter físic. A mesura que l'edat de les persones s'incrementa, tendeixen a disminuir certes capacitats cognitives i musculars. Per evitar-ho i millorar la salut de les persones grans, és necessari centrar-se en la qualitat de vida d'aquest col·lectiu de població i fomentar certes activitats que ajudin a desenvolupar un envelliment saludable.

En aquest sentit, l'exercici físic contribueix a millorar l'estat físic i mental de les persones com factor de protecció, promoció i manteniment de la salut, el benestar i la qualitat de vida de les persones grans, ajudant a reduir l'estrès i millorar la cognició, capacitat de pensament, i enfortir les habilitats funcionals (Limón i Ortega, 2011). La pràctica d'activitat física suposa una distracció en la quotidianitat i millora l'estat d'ànim, la motivació per a realitzar l'activitat física suposa, alhora, un factor essencial per a l'increment de l'autoestima, l'autodeterminació i l'autoeficiència. A més, aquest tipus de pràctica permet la interacció social i la cooperació amb al resta de participants. L'exercici físic incideix positivament sobre la major part de les funcions físiques i psico-socials de les persones grans (Martínez Heredia, Santaella Rodríguez i Rodríguez-García, 2021).

Es tracta d'un tipus de servei molt lligat als centres de dia i als equipaments culturals. Espais físics on s'hi desenvolupen activitats en grup, que, a part de millorar el sistema cardiovascular i nerviós, també afecta l'àmbit cognitiu pel que fa a la socialització. Diversos estudis mostren aquestes millores sobretot en activitats dirigides, moltes d'elles institucionalitzades. A Catalunya, anualment es donen subvencions als ens locals per al desenvolupament d'aquest tipus de plans,

on hi ha inclòs la implementació de polítiques públiques destinades a millorar la qualitat de vida d'aquest col·lectiu.

Altre cop, la mobilitat quotidiana afecta substancialment aquest àmbit. Aquells municipis que no compten amb espais físics destinats a la millora física de les persones, haurien de proporcionar les eines suficients per a millorar l'accessibilitat a aquest tipus de serveis. Cal tenir en compte que, moltes vegades, l'ens local depèn de l'existència d'un poliesportiu municipal per a poder desenvolupar activitats físiques adaptades i de qualitat.

A Santa Eulàlia de Ronçana existeixen els següents espais esportius:

- Pavelló Poliesportiu
- Pinedes del Castellet
- Camp de Futbol

Aquests espais no s'habituen a utilitzar per dur a terme activitats esportives específicament adreçades a la gent gran, però a les sessions participatives s'ha posat de manifest la importància de promoure l'activitat física com un element preventiu de salut i promotor de envelliment actiu. Especialment, com un pol d'atracció a les persones grans més joves (65 a 72 anys).

Tot i això, es detecta la manca d'infraestructures equipaments esportius és substituïda per activitats programades des de l'Administració Local. S'ofereixen periòdicament caminades i excursions per a persones grans, així com també activitats dirigides per una persona professional.

Equipaments sanitaris

Si s'analitzen el conjunt de serveis bàsics per al col·lectiu de gent gran, tenint en compte la dificultat de mobilitat quotidiana, és necessari observar, també, quins equipaments sanitaris hi ha a l'abast d'aquestes persones en el conjunt de la comarca del Vallès Oriental.

Una de les principals característiques de l'envelliment és, com s'ha esmentat abans, la disminució de les capacitats físiques i l'increment de malalties, entre d'altres. És per aquest motiu que les persones majors de 65 anys tendeixen a utilitzar més sovint els serveis sanitaris, sobretot els Centres d'Atenció Primària i les farmàcies. En aquest cas, entra, altra vegada, el tema de la mobilitat. L'existència d'equipaments sanitaris prop de l'habitatge de residència habitual esdevé cabdal a l'hora de realitzar una bona prevenció de les malalties d'aquest col·lectiu de població.

Actualment, la Generalitat de Catalunya té quasi totes les competències en salut. El Principat es divideix geogràficament en Àrees Bàsiques de Salut (ABS) i en Regions Sanitàries (RS) on, segons

el nombre d'habitants, hi ha una quantitat de serveis sanitaris o una altra. Pel que fa a les primeres, és on es concentren els Centres d'Atenció Primària (CAP) i tots aquells serveis que es troben per sota de l'àmbit hospitalari. Segons el ràtio de població, hi ha més o menys serveis d'aquestes característiques, tots ells depenent d'un mateix CAP.

En aquest sentit, el territori català es divideix en nou regions sanitàries, delimitades a partir de factors geogràfics, socioeconòmics i demogràfics. Compten amb una dotació adequada de recursos sanitaris d'atenció primària i d'atenció especialitzada per atendre les necessitats de la població. Cada regió s'ordena, al seu torn, en sectors sanitaris, que agrupen les anomenades àrees bàsiques de salut, formades per barris o districtes a les àrees urbanes, o per un o més municipis en l'àmbit rural. Les Regions Sanitàries (RS) es divideixen en les següents demarcacions territorials: Barcelona Ciutat, Metro Nord, Metro Sud, Girona, Tarragona, Terres de l'Ebre, Lleida, Catalunya Central i Alt Pirineu i Aran.

Per altra banda, cada regió s'ordena, al seu torn, en sectors sanitaris que són l'àmbit on es desenvolupen i coordinen les activitats de promoció de la salut, prevenció de la malaltia i assistència socio sanitària en el nivell d'atenció primària i de les especialitats mèdiques.

Els sectors sanitaris estan constituïts per l'agrupació d'àrees bàsiques de salut (ABS). Es tracta de la unitat territorial elemental a través de la qual s'organitzen els serveis d'atenció primària de salut. Són unes unitats territorials formades per barris o districtes a les àrees urbanes, o per un o més municipis en l'àmbit rural.

Segons el cercador d'equipaments de la Generalitat de Catalunya, al Vallès Oriental hi ha:

Taula 13 Equipaments sanitaris al Vallès Oriental (2021)

Total Centres Sanitaris	110
Centres d'atenció primària (CAP)	42
Centres amb atenció continuada	13
Hospitals	3
Centres sociosanitaris	14
Centres de Salut mental	12
Centres d'atenció i seguiment a les drogodependències	2
Centres amb intercanvi de xeringues	30
Total Farmàcies	144

Font: elaboració pròpia a partir del cercar d'equipaments de la Generalitat de Catalunya

A Santa Eulàlia de Ronçana disposa de:

- D'un Centre d'Atenció primària
- Dues farmàcies

Altres espais

Altres espais de referència pel col·lectiu i d'altres que actuen com a espais de socialització o equipaments interessants pel col·lectiu que a més a més van ser mencionats a les sessions de participació. Aquests espais son:

- El Jutjat de Pau
- Ajuntament de Santa Eulàlia
- Serveis Socials
- Equipament municipal La font del Rieral
- Casal Parroquial

A partir de l'interès manifest a les sessions participatives de generar vincles i activitats intergeneracionals, es necessari mencionar a aquest apartat la TAKA punt Jove ubicat a la plaça de l'Ajuntament, 2. Un recurs del Servei de joventut dedicat als i les joves del municipi. Aquest equipament podria establir un punt de connexió entre els joves del municipi i les persones grans per desenvolupar activitats conjuntes.

5.5 SOLEDAT NO DESITJADA

L'aspecte relacional és un factor bàsic per al benestar de les persones i disposar d'una xarxa social de suport és un element important a l'hora de mesurar la qualitat de vida de les persones grans. El fet de no disposar d'una xarxa, més enllà d'induir la persona a una situació de solitud (sovint no desitjada), també pot comportar un augment dels riscos en múltiples nivells, tant en la salut física (Cacioppo et al., 2002; O'Luanaigh i Lawlor, 2008) com en la salut psicològica (Cacioppo et al., 2006; Holwerda et al., 2016).

Pel que fa a la solitud no desitjada, és un fenomen complex de descriure i, per tant, no hi ha consens en una única definició, tot i que les aproximacions teòriques es poden resumir en quatre perspectives (Yanguas et al., 2018):

- **Perspectiva cognitiva:** la solitud és entesa com una discrepància entre les relacions socials que la persona desitja i les que realment té.
- **Interaccionisme:** la solitud no és el fet d'estar sol o sola sinó la falta de relacions significatives i íntimes, així com la falta de vinculació comunitària.
- **Perspectiva psicodinàmica:** la solitud és la conseqüència negativa derivada de la necessitat d'intimar, de relacions interpersonals per a viure.
- **Existencialisme:** la solitud és una realitat consubstancial a l'ésser humà, pot causar patiment i dolor o ser una oportunitat.

La solitud no desitjada pot estar present en qualsevol moment del cicle vital, però és en el procés d'envelliment quan està associada a xarxes socials més petites i a una freqüència menor de contactes (Ajrouch, 2005). El procés de pèrdues associat a l'envelliment és multifactorial i accentua les dificultats de relació: pèrdues relacionals com les del cercle laboral; pèrdua de la parella o les amistats amb qui es comparteix l'oci (per defunció, ingrés en residència o aparició de deteriorament cognitiu); pèrdues del cercle convivencial proper (veïnat i comerços de proximitat amb els quals s'ha conviscut durant anys, però que ara són "substituïts" per residents menys estables o cadenes comercials més impersonals); pèrdua de mobilitat, visió o altres capacitats; pèrdua dels espais "propis" de barri amb els canvis urbanístics, etc... (Rubio, Costas, 2013).

Les dades sobre prevalença de soledat i aïllament social són escasses i molt variables. Depenen de molts aspectes que és necessari tenir en compte, com ara; el context geogràfic i cultural, o les expectatives individuals. Pel que fa al context geogràfic, l'evidència empírica de recerques transculturals ens mostra com els factors culturals i les diferències en les condicions de vida en els diferents països juguen un paper molt important, mostrant diferències considerables pel que fa a l'aïllament social i sentiment de soledat no desitjada en cultures col·lectivistes respecte a cultures més individualistes.

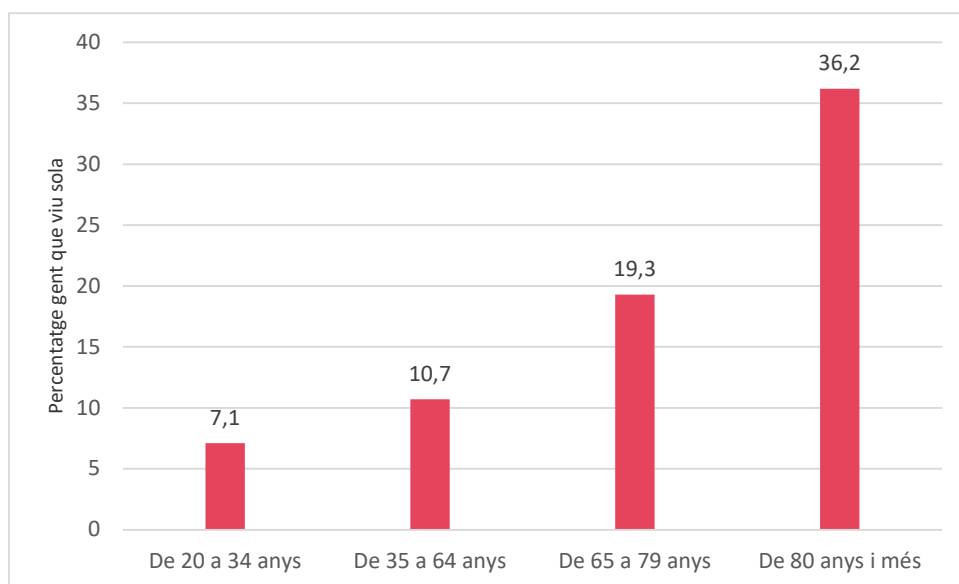
A tall d'exemple, l'informe resum "Loneliness an unequally Shared burden in Europe" fonamentat en el European, Social Survey (ESS), ens mostra com tant el sentiment de soledat com l'aïllament social segueixen clars patrons regionals. En general, a Europa és molt superior la prevalença de l'aïllament social que la de soledat, ja que mentre un voltant del 7% de les persones adultes a Europa manifesten sentir-se soles freqüentment, el 18% de la població, això és, 75 milions de persones, pateixen aïllament social (Sala Mozos, 2020).

A les zones rurals també es donen situacions d'aïllament en masies i nuclis disgregats, com és el cas de Santa Eulàlia de Ronçana. Aquest aïllament té les següents conseqüències:

- Soledat: en persones amb trastorns de salut mental i/o diversitat funcional, tant amb persones grans com amb adolescents i joves. Aquesta realitat pot agreujar les problemàtiques, la detecció i atenció.
- Estigmatització: exclusió per raons de gènere, orientació sexual, cultura, edat, origen. Es considera clau promoure el treball comunitari com a prevenció per garantir el benestar emocional de les persones amb problemes de salut mental. En entorns aïllats o rurals, el tancament social pot agreujar aquestes situacions i afavorir la segregació.
- Situacions de maltractaments: l'aïllament social és un factor de risc que provoca poder patir algun tipus d'abús i/o maltractament per part de terceres persones. Justament aquest aïllament provoca una disminució de la capacitat de poder prevenir i detectar aquest tipus de situacions de complexa abordatge.

A banda de les problemàtiques ja apuntades, en l'àmbit relacional es destaca la manca de cohesió social en els municipis, i la pèrdua de la relació veïnal. Aquesta manca de cohesió no es tradueix necessàriament en conflicte comunitari, sinó que manca un diàleg entre comunitats que vagi més enllà de la convivència en un mateix municipi. En el cas de Santa Eulàlia, a les sessions de participació s'ha esmentat la força de ser una localitat petita permet conèixer millor els veïns i tenir un major control de l'estat de les persones grans. Tot i així, si es destaca que els canvis de residència dels últims anys (persones que la seva segona residència l'han convertit en primera) no existeix una relació de veïnatge com la dels últims anys.

Gràfic 35 Percentatge de població de 20 anys i més que viu sola a Catalunya per sexe i grups d'edat. (2020).

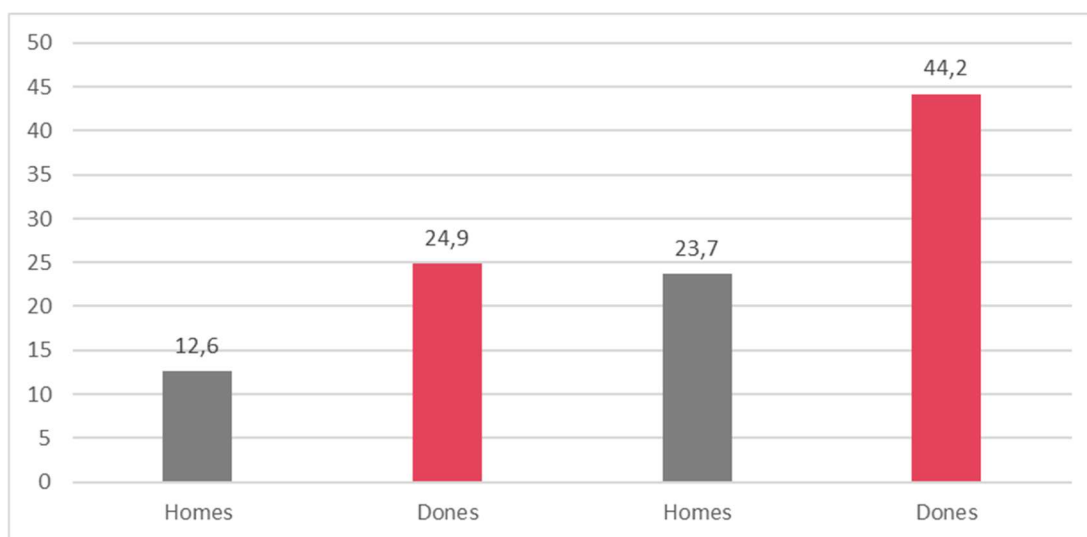
Font: elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT – Enquesta contínua de llars de l'INE.

Per al conjunt de Catalunya, tal i com es pot observar al gràfic anterior, el percentatge de persones que viuen soles s'incrementa amb l'edat, es tracta de dues variables que tenen una relació de causalitat. Només un 7,1% de la població d'entre 20 i 34 anys viu en una llar unipersonal. Aquesta xifra s'eleva fins al 36,2% pel que fa al grup de persones de més de 80 anys. En el cas dels joves es degut a la incapacitat d'emancipar-se sol si no es compartint despesa amb altres convivents, mentre que a les persones grans, habita a ser per la pèrdua del cònjuge.

No obstant, si s'afegeix la variable del sexe, es pot al gràfic anterior, existeix una elevada taxa de feminització de les llars a mesures que s'incrementa l'edat. Aquest fet explica que la soledat no desitjada es caracteritza per ser un problema que recau, principalment, en les dones grans.

A Espanya, a nivell demogràfic, l'avantatge numèric inicial dels homes es va reduint progressivament en les successives edats fins a anul·lar-se completament cap als 35-40 anys. En les edats posteriors la relació ja s'ha invertit. Per exemple, per cada cent dones de 55-59 anys hi ha aproximadament 95 homes. I en el cas de les persones de més de setanta anys, les diferències comencen a ser considerables: dues de cada tres persones de vuitanta-cinc anys són dones (Pérez Díaz, 2002).

Gràfic 36 percentatge de persones grans que viuen soles per sexe i grups d'edat a Catalunya. (2020).

Font: elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT – Enquesta contínua de llars de l'INE.

L'any 2020 les variació per sexe del grup de persones d'entre 65 i 79 anys és del 12,3%, mentre que per a les persones de més de 80 anys la diferència s'eleva fins al 20,5%. Una menor esperança de vida entre els homes és el principal factor que explica aquesta diferència en el percentatge de persones grans que viuen soles a Catalunya.

No obstant, cal apuntar que el fet que aquestes persones visquin soles no vol dir que tinguin un sentiment de soledat no desitjada. És a dir, el fet de viure sol/a respon únicament a una situació de soledat objectiva, i només pel que fa a l'aspecte residencial de la persona. En el cas concret de les persones grans, aquest fet respon a un seguit de factors com ara; les millores de les condicions de vida i de salut (amb una incidència directa en l'esperança de vida i la independència econòmica) i el valor associat de l'autonomia i la independència personal (Sancho, 2020).

Durant el període de pandèmia i post pandèmia, es va establir un servei al municipi de trucades a les persones grans que vivien soles en clau d'acompanyament. Cal afegir, que l'Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana compta amb un servei de teleassistència amb suport de la Diputació de Barcelona. Un servei gratuït, preventiu, d'atenció permanent i a distància per a aquelles persones que per motius de salut i dependència necessiten ajuda externa en cas d'emergència. El servei ofereix un aparell connectat telefònicament a un centre de control amb capacitat per donar resposta ràpida a les diferents incidències i situacions d'emergència que es puguin presentar.

El servei el pot sol·licitar qualsevol persona que visqui sola de més de 80 anys, en situació de vulnerabilitat socioeconòmica i de salut, valorades pels professionals dels serveis socials. Els criteris d'accés als servei són:

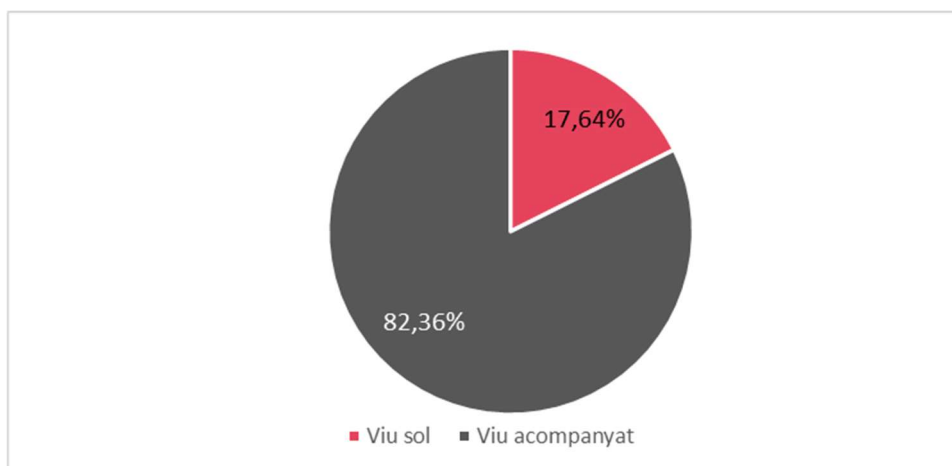
- Constar en el padró municipal
- Viure sol/a i tenir més de 80 anys
- Ajustar-se als requisits d'accés al servei
- Sol·licitar entrevista a Serveis Socials

Malgrat aquest fet, en el cas de moltes persones grans, aquesta soledat residencial és una situació sobtevinguda que respon a un procés de pèrdues com ara; la viduïtat, la marxa dels fills i/o la mort de familiars o membres de la xarxa social més propera, i per tant, pot portar implícit un augment del risc, tant de patir soledat no desitjada com d'aïllament social. De fet, l'aïllament social i el fet de viure sol/a estan vinculats; són diversos els estudis que demostren que, pràcticament la totalitat de les persones que pateixen aïllament social, viuen soles. Aquesta relació, però, no es dona en el sentit invers, és a dir, no totes les persones que viuen soles pateixen aïllament social (Victor, 2000; Wegner, Davies, Shahtahmasebi i Scott, 1996; Sala Mozos, 2020).

En aquest sentit, detectar situacions de solitud no desitjada és una tasca que requereix del treball, tant de les institucions multinivell, com de tot el teixit comunitari i veïnal. La participació de les persones que conviuen a l'entorn del subjecte que pateix soledat és essencial a l'hora d'actuar a nivell preventiu.

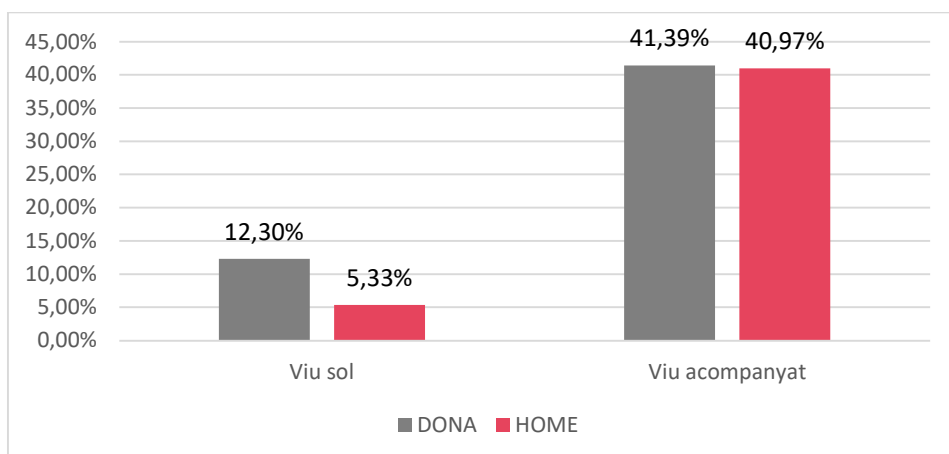
A Santa Eulàlia de Ronçana del total de persones que tenen més de 65 anys al 2021, un 17,64% viu sol (248 persones de 1406) segons les dades del Padró d'habitants.

Gràfic 37 Persones majors de 65 anys que viuen soles i acompanyades a Santa Eulàlia (setembre 2022)

Font: dades del Padró 2022

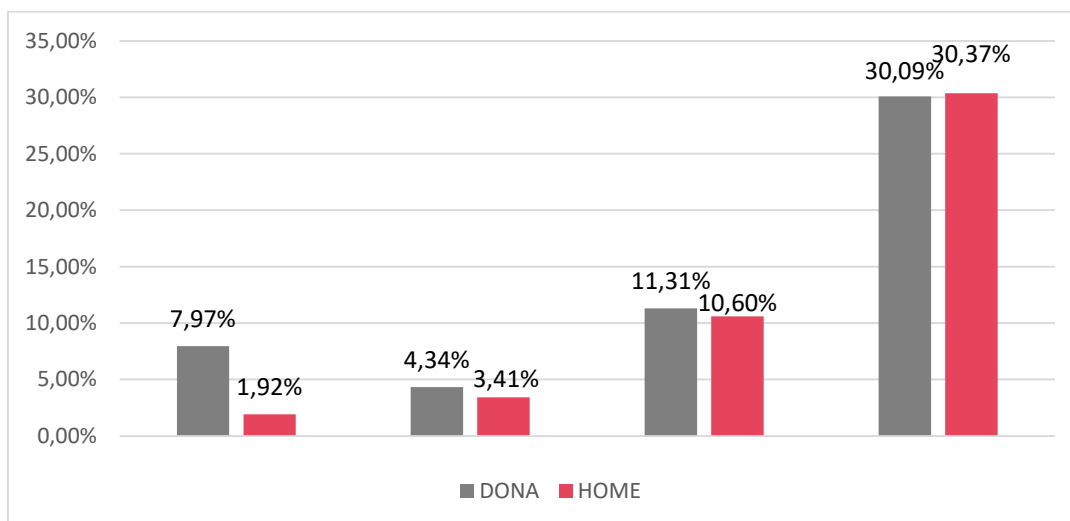
Gràfic 38 Persones majors de 65 anys que viuen soles i acompanyades a Santa Eulàlia de Ronçana per sexe (setembre 2022)

Font: dades del Padró 2022

En la seva majoria, existeix una major proporció de dones que viuen soles que homes. Això es degut a dos motius que es van esmentar a les sessions de participació. D’una banda, l’esperança de vida és major a les dones, per tant les probabilitats de viure en soledat per enviudament és més comú a les dones que dels homes. I per altra banda, les tècniques i professionals assistents a les reunions participatives destaquen les diferències entre els homes i dones d’aquesta edat (per una qüestió generacional), on les dones mantenen un estil de vida similar mentre que els homes prefereixen anar a viure en companyia ja sigui a centres residencials com a casa dels fills, per una qüestió de no assoliment de les tasques de llar que fins llavors no havien fet mai.

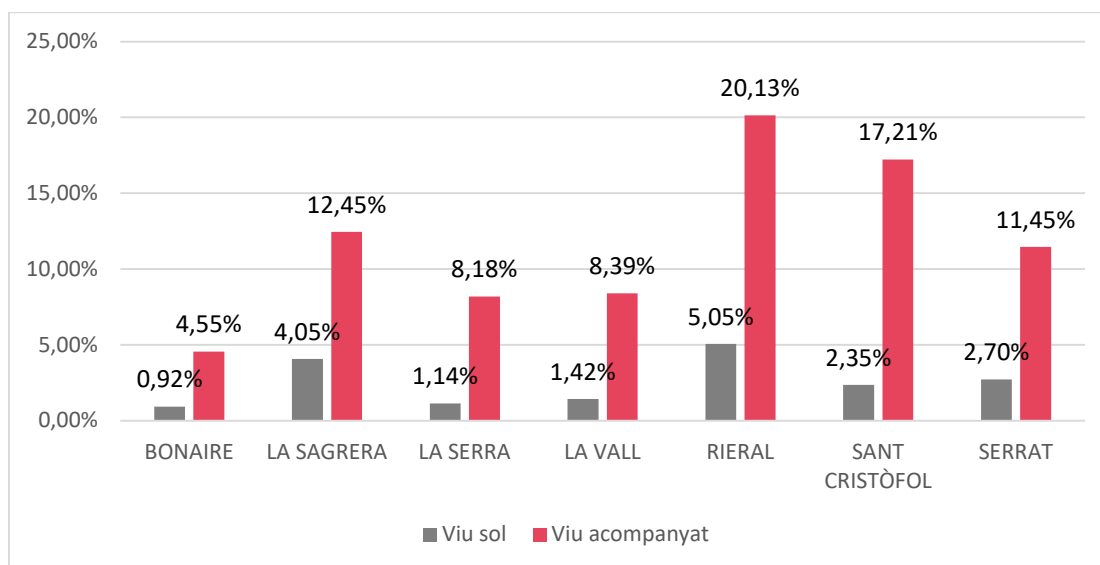
Gràfic 39 Persones que viuen soles i acompanyades a Santa Eulàlia de Ronçana per sexe i grans grups d’edat (setembre 2022)

Font: dades del Padró 2022

L'anàlisi del padró d'habitants ens indica que els barris on resideixen més persones que viuen soles són al Rieral i a la Sagrera, coincidents amb els barris de més població.

Gràfic 40 Persones majors de 65 anys que viuen soles i acompanyades a Santa Eulàlia de Ronçana per barris (setembre 2022)

Font: dades del Padró 2022

5.6 ACCESSIBILITAT I MOBILITAT

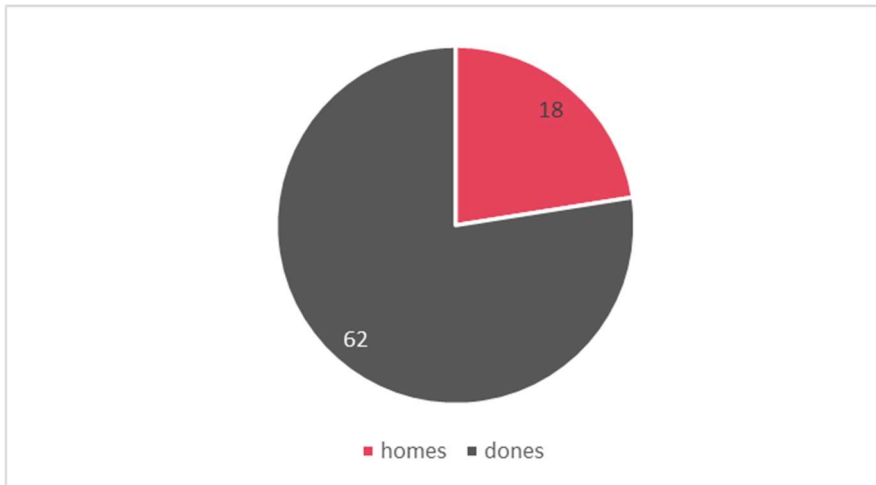
L'accessibilitat i la mobilitat són dos elements que afecten particularment al col·lectiu de gent gran. Particularment a Santa Eulàlia de Ronçana, la dispersió municipal genera una dependència del vehicle privat que afecta especialment a persones grans que viuen soles. La localitat es troba conformada per un conjunt d'urbanitzacions allunyades entre si que agreugen situacions d'aïllament. La manca de transport per desplaçar-se dintre del municipi, és una demanda recurrent entre la població gran com s'ha evidenciat a les sessions participades.

El Programa Porta'm es va crear a l'octubre de 2016 en clau de corregir aquesta situació de dispersió territorial que afecta especialment al col·lectiu. Les persones de Santa Eulàlia que compleixin els següents requisits poden adherir-se al programa:

- Persones amb mobilitat reduïda
- Manca o poc suport familiar o veïnal
- Més gran de 65 anys.
- Els ingressos de la unitat familiar no superin el 2,5 el SMI

La major part de les persones usuàries són dones en un 78% (62 de 80 persones usuàries).

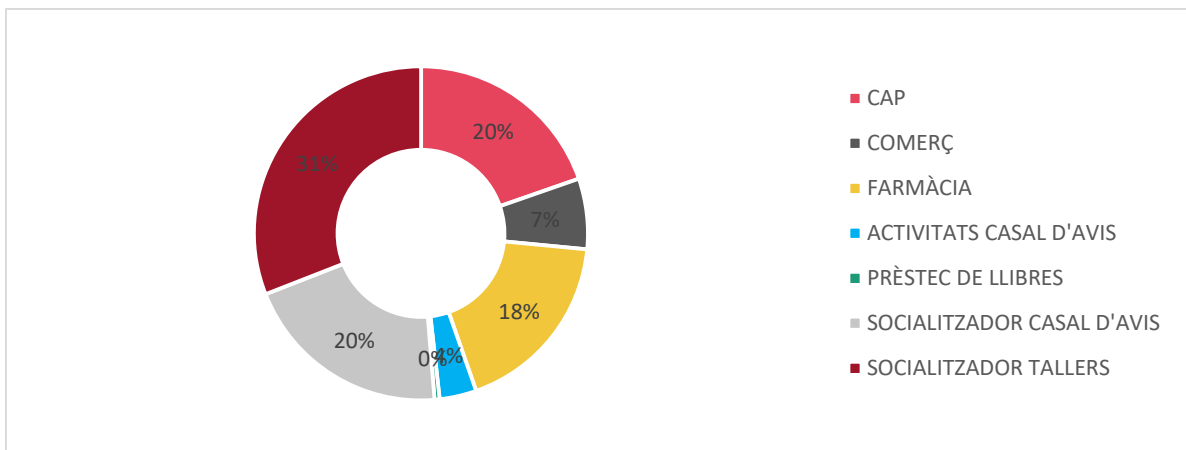
Gràfic 41 Distribució de persones usuàries del servei Porta'm per sexe, novembre 2022

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana

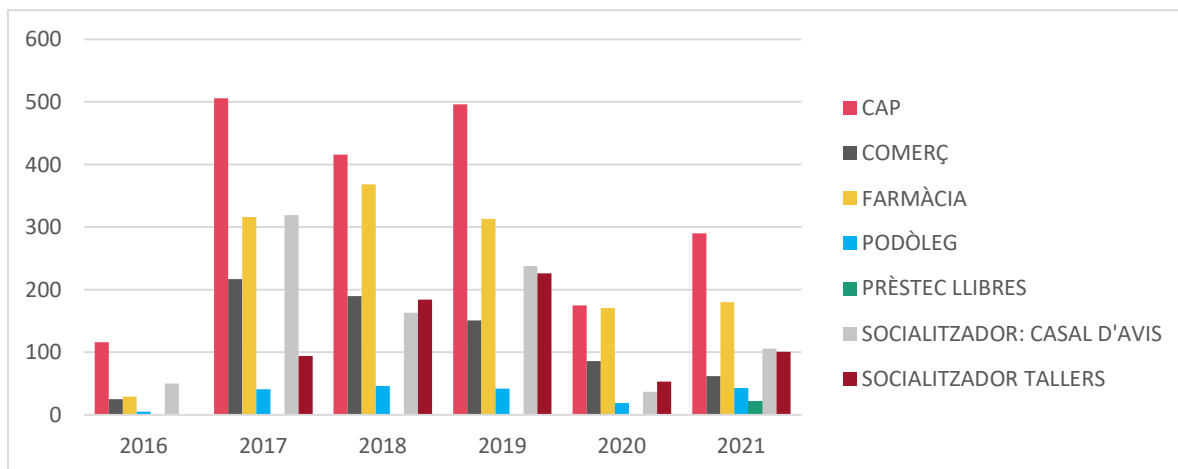
Del total dels serveis que s'han fet fins a novembre del 2022, els més utilitzats han estat el desplaçaments per accedir a tallers seguit de anades al Centre d'Atenció Primària (CAP):

Gràfic 42 Distribució de l'ús dels serveis del Porta'm, (novembre 2022)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana

Gràfic 43 L'evolució dels serveis del Porta'm per tipus,(2021)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Ajuntament de Santa Eulàlia de Ronçana

Elements a destacar del servei:

- Porta'm al CAP, és el servei més demandat i consolidat, arribant al 2019 a 496 serveis.
- Porta'm de a la Botiga augmenta significativament el 2017, però es redueix quasi el 40% el 2019.
- Porta'm 2020/21, el servei disminueix per ser anys de pandèmia. No és útil compararlo amb els altres anys.

A les sessions participatives, s'ha posat molt de relleu en ampliar aquest servei, tant en la flota, com en la difusió de la seva existència com ampliar la franja horària d'atenció.

6. RESULTATS DE LES SESSIONS PARTICIPATIVES

Tot i que al llarg del document s'ha anat incorporant elements esmentats a les sessions participatives, en aquest apartat s'incorpora un recull dels principals resultats per àmbits temàtics exposats a les sessions. Concretament, s'ha dut a terme dues sessions de participació el 15 de novembre de 2022, una amb tècnics i polítics de l'Ajuntament (14 persones) i una altra amb entitats, agents referents del territori i ciutadania organitzada major de 65 anys (20 persones aproximadament). Durant aquestes sessions s'ha realitzat una dinàmica estil *World Café* diferenciant les taules per temàtiques: envelliment actiu, associacionisme i participació; accessibilitat; i edatisme i maltractament econòmic. Durant la dinàmica es van recollir problemàtiques detectades, fortaleeses identificades i propostes de millora.

A continuació, es presenten els quadres de resultats.

6.1. Sessió tècnica i política

Envelliment actiu

Problemàtiques	Propostes de millora	Fortaleeses
Estigmatització a demanar ajuda a Serveis Socials	Incrementar la comunicació entre l'ajuntament i el CAP per la recepta social.	El Porta'm
Societat individualitzada: cal que hi hagi algú que mobilitzi el casal		Hi ha oferta d'activitats
Prejudici propi; les persones grans no volen participar a les activitats per vergonya.	Oferir un quadern a cada casa com a part d'un procés participatiu de millores	Les persones grans tenen consciència sobre la importància de cuidar la salut i forma física per mitjà de l'esport.
Els problemes de salut física afecten psicoemocionalment a les persones: es desanimen	El servei de préstec de la biblioteca s'ha de difondre ampliant a audiollibres	Els tècnics i tècniques detecten l'estat de les persones grans del municipi i traslladen la informació
Morts dels vincles relacionals	Relacionar-se com a motivador de la vitalitat Potenciar la socialització com a eina de prevenció	La dimensió de poble permet que la gent gran es conegui i estan més pendents uns dels altres: l'atenció és més propera.
Existeixen problemes d'accessibilitat a certes activitats i taller a causa dels costos econòmics.	Conscienciar a les persones grans sobre la importància de les activitats dirigides a fomentar l'envelliment actiu.	

Cal començar a crear l'hàbit esportiu entre les persones d'entre 55 i 65 anys per tal de fomentar un envelliment actiu.	Fomentar activitats i accions vinculades a l'activitat física.	
---	--	--

Associacionisme i participació

Problemàtiques	Propostes de millora	Fortaleses
L'oferta d'associacionisme es troba lluny dels seus interessos. Es refosa activitats culturals i esportives.	Casal com a centre per generar debats estimulants i ampliar el coneixement Promoure activitats des de les associacions de veïns.	Qualitat de vida de les persones que participen a activitats
La participació es veu limitada per un tema de mobilització;	Persones referents al Casal que mobilitzin a les persones grans Adaptar l'oferta a nivells i edats. Potenciar tallers conjunts creuant esport salut i serveis socials.	Molta gent gran del municipi és proactiva
Diferències per gènere per dur a terme activitats: necessiten vincles per motivar-se.	Les persones mobilitzades del municipi han de vincular a les no actives per promoure la participació Establir un format de vincles d'acords a característiques comuns (exemple dones a altres dones de la mateixa edat)	Existeixen moltes associacions i entitats actives tenint en compte la grandària del municipi.
El Centre de Dia ara té una capacitat reduïda de places públiques per a totes les persones grans que ho demanen. El Casal d'Avis només obre per les tardes.	Cal generar un espai on s'hi realitzin activitats que estigui obert tot el dia.	Hi ha una residència que disposa de centre de dia (actualment s'han ampliat les places)
No hi ha oferta d'activitats dirigides a persones d'entre 65 i 72 anys.	És necessari repensar les activitats per atraure una franja d'edat de persones grans més joves.	Les excursions i caminades populars engresquen a les persones d'entre 65 i 72 anys.

Edatisme i maltractament econòmic

Problemàtiques	Propostes de millora	Fortaleses
Viure sol amb una pensió petita	Ampliar els recursos adreçats a les persones en situació de vulnerabilitat econòmica	
Dependència de la pensió de la gent gran per part dels fills.		Les persones grans s'adapten a les noves

		tecnologies i busquen suport.
Davant la manca de teleassistència truquen a efectius policials per atendre les trucades	Fer campanya d'informació dels serveis d'atenció i teleassistència existents	
Cal més hores de dependència d'acord als graus de dependència		
Les persones grans tenen desconfiança a demanar ajuda		
Es truca a la policia per caigudes de persones grans que viuen soles		
Davant necessitat d'assistència, hi ha persones que tenen recursos econòmics per pagar-les i no volen adreçar la despesa a cures	Centre de dia de la mancomunitat amb preus públics	
Persones que necessiten assistència no volen que entri cap estrany a casa seva a cuidar-les per desconfiança	Tècnic de gent gran podria ser externalitzat per tot el Consell Comarcal.	
Hi ha persones grans que no tenen recursos per pagar assistència (situació agreujada per la inflació)	Recerca de nous recursos econòmics a instàncies superiors adreçats al col·lectiu	
Algunes persones grans viuen en habitatges en mal estat que no guarden al temperatura, comportant una major despesa energètica.		
La burocràcia es molt lenta per tramitar la llei de dependència.		
Problemes d'urbanisme. St. Eulàlia no té nucli i tot hi així es coneix la gent però als canvis amb les segones i primeres residències generen desconeixement dels nous veïns.		
Limitació al capítol 1 per contractar més personal, si es fa s'hauria de retallar d'altres capítols com serveis. L'ABSS penja del CC del Vallès.		
En moments de crisi es genera una dependència		

econòmica dels fills/es vers la pensió de les persones grans.		
Moltes vegades el suport familiar exercit per les persones grans (tasques de cures i reproductives) comporta un abús per part de la resta de familiars.	Generar una consciència a les persones grans al voltant de l'edatisme i les relacions intrafamiliars.	Existeixen protocols per actuar davant el maltractament a les persones grans.
Diversos casos de soledat no desitjada comporten la dependència pensions per sota el llindar de la pobresa.		
Existeixen problemes d'accessibilitat a certes activitats i taller a causa dels costos econòmics.	Conscienciar a les persones grans sobre la importància de les activitats dirigides a fomentar l'envelliment actiu.	

Accessibilitat

Problemàtiques	Propostes de millora	Fortaleses
Dificultat de dur a terme gestions amb noves tecnologies	Tallers d'ús de noves tecnologies Cursos de persona jove a gran (intergeneracional) per utilitzar aplicacions.	Dimensió petita comporta més xarxa i coneixement de les persones
Els desplaçament a serveis especialitzats fora del municipi és impossible per gent gran sense suport	Transport a demanda adaptat Taxi a demanda extern fins a Granollers Porta'm a serveis especialitzats	Hi ha protocols de maltractament a la gent gran: cada cop es parla més
Dispersió del municipi és manifesta amb una manca de transport col·lectiu.	Posar més busos adaptats per tothom de +65 Ampliar el Porta'm a la tarda	Servei de transport per gent gran el Porta'm
Tràmits telemàtics: la cita prèvia per qualsevol servei	Figura d'acompanyament a tràmits en format voluntari o incorporant-ho a la cartera del consell comarcal	
L'esclatxa digital afavoreix el maltractament ja que les persones grans perden el control de les seves gestions i finances.		
Les estafes telefòniques i vendes (males praxis)		
El projecte Porta'm es realitza amb un mitjà de transport que té poca capacitat.	Recuperar el bus urbà i incrementar la seva freqüència.	
No existeix un servei de desplaçament a serveis especialitzats. Ex.: per anar a	Incrementar el Porta'm en horari de tarda i crear un servei lligat que transporti les	Es desplaça servei sanitari al domicili.

l'hospital de Granollers cal pagar un taxi a demanda.	persones que ho necessitin als serveis especialitzats.	
Les persones grans condueixen per dins el poble, però no per fora, fet que els fa dependre del transport col·lectiu.		
Poca accessibilitat a la realització de tràmits bancaris i administratius a causa de l'esclatxa digital.	Incrementar la difusió que es realitza dels cursos de digitalització.	Actualment es realitzen tallers de digitalització.
Als caixers, només hi ha atenció personal en un tràmit del mati molt concret.		
Limitacions a la mobilitat i accessibilitat: tant desplaçament físic com amb l'oferta de transport.	Serveis a domicili en formar voluntariat: articular la forma de mobilitzar la població	
L'esclatxa digital és una barrera per informar-se de les novetats	Inscripcions mitjançant el WhatsApp	
Dificultats d'inscripcions	Agilitzar els tràmits per consolidar l'associacionisme	
Limitacions pel cost econòmic de les activitats		
Accés a la informació	Publicar la cartera de serveis Bustiada amb tríptics per difondre serveis	
Accés de mobilitat per anar als tallers		
L'esclatxa digital dificulta la difusió dels tallers i activitats dirigits a persones grans.	Trobar noves vies de difusió. Un exemple és el WhatsApp per a realitzar les reserves, eina que moltes persones grans saben utilitzar.	Existeix la recepta social. Des del CAP es fa difusió de les activitats que es realitzen per a persones grans.

6.2. Sessió amb entitats

Envelliment actiu

Problemàtiques	Propostes de millora	Fortaleses
<p>Problemes de transport. La manca de carnet de conduir limita l'envelliment actiu si no hi ha moviment.</p> <p>Població dispersa, pèrdua del carnet de conduir.</p>	<p>Més serveis de mobilitat a demanda inclòs cap de setmana:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Porta'm a demanda ▪ + Taxi ▪ + Bus 	Porta'm

	▪ O furgoneta	
Manca de persones que s'apunten a les activitats del Casal. Dificultat de difondre les activitats.	Ampliar la difusió Fer bustiades +Activitats per grans a la Festa Major	Es fan moltes activitats que fomenten l'envelliment actiu
Hi ha moltes activitats que és donen a la vegada.	Dinamitzar l'accés a les activitats Més coordinació de les activitats	Hi ha moltes entitats que donen activitats (a La Fabrica, a la Biblioteca a la seu de les entitats)
La comunicació de les activitats no funciona, hi ha gent gran que no té accés a noves tecnologies.	Aprofitar el canal SET per difondre.	Hi ha activitats amb més participació com al de ball.
Problemes amb el pagament de les activitats		
Canvi de nom del Casal d'avis per evitar la connotació negativa i convidar a participar a gent més jove.	Potenciar el casal de la gent gran i el centre de dia.	A moltes activitats participa molta gen gran (més que joves)
Les activitats no poden ser només per "vells" han de ser obertes a tothom	Consultar tipus d'activitats que motivin a la gent.	
Hi ha activitats que estan pensades per gent molt gran (+80) que fa que els de 65 anys no vagin.		

Edatisme, maltractament econòmic

Problemàtiques	Propostes de millora	Fortaleses
Desconfiança a que et facin les gestions correctament	Servei d'acompanyament rigorós	El Casal d'avis ofereix algunes activitats gratuïtes.
Desconeixement de serveis de l'administració	Millorar la comunicació entorn ajudes i serveis a les persones grans	
No hi ha relació amb els nous veïns	Xerrades de conscienciació i sensibilització	Durant la pandèmia es va articular una xarxa solidaria relacional que trucava les persones grans
Ha empitjorat l'atenció general a les persones grans	Fer més activitats als barris per relacionar-se amb nous veïns	
La salut psicoemocional i la por del "que diran"	Campanya de voluntariat de suport i compromís amb la gent gran	
Distància social comporta situacions d'aïllament		
Millorar les atencions o un servei d'acompanyament		

L'atenció de molts serveis és telefònica i t'atén una màquina	Servei d'acompanyament	
Les persones grans tenen més dificultats de retenció d'informació quan fan formacions.	Formació a mesura	
El centre de dia actual no es sap com funciona i té poques places	Ampliar les places del centre de dia per la dependència Utilitzar els terrenys lliures disponibles (com la zona del CAP) per oferir habitatges tutelats	
Els tràmits d'urbanisme són molt lents.	Flexibilitzar els tràmits a l'administració sobretot per les ajudes.	
La cita prèvia online és una complicació, en un municipi petit no cal cita prèvia.	Ampliar l'atenció presencial	
Discriminació als bancs i caixers a les persones grans, no et volen fer les gestions		

Accessibilitat

Problemàtiques	Propostes de millora	Fortaleses
Escàner de la deixalleria no funciona	Arreglar l'aparell	Disposició de segell a paper i electrònic
Por al hackeig	Formació digital: prevenció de potencials estafes	Hi ha molta oferta de cursos
Escletxa digital		A serveis socials generalment és molt bona l'atenció
Persones grans es muden a altres municipis on hi ha més serveis per un tema de mobilitat.	Apropar a les persones als serveis per mitjà d'un transport adaptat	Les persones de +65 anys normalment, es coneixen al municipi
Manquen serveis com botigues als barris.		
EL porta'm no és suficient	Ampliar el servei adaptat	
Limitacions d'accessibilitat general vinculat a la capacitat de desplaçament (barris allunyats)	Bus adaptat a demanda (o furgoneta)	

Associacionisme i participació

Problemàtiques	Propostes de millora	Fortaleses
Escasses oportunitats de participació política		Molta participació en activitats esportives.
Falten persones per organitzar les activitats, més que per a participar.	Fomentar la voluntarietat i implicació del veïnatge	La major part d'activitats estan subvencionades i són accessibles.
Falta relleu a moltes associacions. La més preocupant l'ass. De pagesos.	Apropar-se als espais juvenils del poble per a apropar el camp a aquest sector de la població.	Es fan excursions periòdiques, així com també activitats i tallers, destinats a persones grans.
Dificultats de participació a causa del poc accés a la mobilitat dins el municipi.	Posar un bus urbà.	Hi ha una bona difusió de les activitats per part de la televisió local.
Poca oferta d'activitats a la Festa Major.	Potenciar la cultura popular durant la Festa Major.	
No hi ha comunicació intergeneracional. Els i les joves no fan vida al municipi.	Realitzar activitats conjuntes. La cultura popular és un espai potencial per a la trobada intergeneracional.	

7. PROPOSTA D'EIXOS DE TREBALL PEL PLA D'ACCIÓ

De la diagnosi de l'envelliment a Santa Eulàlia de Ronçana se n'han extret les principals problemàtiques identificades. Per avançar en el procés de planificació, cal que les línies, objectius i accions tinguin estreta relació de coherència amb aquestes problemàtiques. Això permetrà dissenyar accions basades en el coneixement empíric i construït de forma col·lectiva amb els diferents agents que han participat de la diagnosi. La importància de fer aquests processos participats rau en que les accions que se'n desprenen, és a dir, l'acció política del municipi (que pot apel·lar a accions que incloguin al Consell Comarcal del Vallès Oriental o municipis mancomunats), que es centrarà en les problemàtiques expressades, viscudes i significatives per la població. Així es redueix la distància entre l'administració i la ciutadania. A més, dota de sentit estratègic l'acció municipal, orientant-la a l'assoliment d'uns objectius consensuats i compartits.

Les línies de treball que es defineixen a continuació tenen una concreció en accions focalitzades en les persones grans, ja que donen resposta a problemàtiques que les afecten de forma específica. Altres problemàtiques tenen incidència en capes més àmplies de la població, fent que les accions que es dissenyin per adreçar-les puguin ser de caire universal. La planificació d'accions per les persones grans han d'emmarcar-se en processos de planificació més àmplis existents, ja que permet dotar de mirada estratègica l'acció concreta, com també coordinar els recursos, accions i objectius sota un paraigua estratègic.

La no focalització de les accions té múltiples beneficis i, per tant, quan sigui possible, apostarem per estratègies que donin resposta a les necessitats compartides per diversos col·lectius i sectors de població. Aquest fet té avantatges en les economies d'escala, en la suma de recursos i en l'avenç del treball transversal i coordinat en el si de l'administració i amb les entitats. També permet pensar en accions que cerquin l'increment del capital social de la població a partir de posar en contacte persones diferents –més encara si hi posem intencionalitat relacional- i, en el nostre cas concret, generar espais intergeneracionals.

En el procés de diagnosi es van recollir nombroses propostes d'acció. Per finalitat i abast d'aquest document no es recolliran aquí les propostes d'acció concretes. Aquestes queden recollides en els documents de buidat de les sessions per poder treballar de forma participada, aterrada i realista, la concreció del pla d'acció municipal en posteriors processos de treball. Cal destacar la naturalesa integrada de les mesures que es desprenen de les línies i eixos apuntats tot seguit;

l'impacte en un dels objectius permet treballar-ne d'altres. Aquestes relacions i interdependències caldrà explicitar-les en el pla d'acció.

Els principals eixos de treball que es proposen a partir de la diagnosi són els següents.

7.1. ENVELLIMENT ACTIU

L'envelliment actiu és un concepte format per multitud de factors que conformen les condicions de vida (en el seu sentit més ampli) de les persones grans. També cal destacar que gaudir d'un envelliment actiu és, també i sobretot, resultat de com ha estat la trajectòria de vida prèvia a l'envelliment. Per tant, l'envelliment actiu és una derivada de les polítiques d'atenció a les persones al llarg de tota la seva trajectòria vital i des d'una mirada multidimensional.

L'amplitud del concepte i les seves implicacions en nombroses esferes de la vida fan que l'envelliment actiu hagués de ser un element transversal, un objectiu compartit en tots els eixos de treball i, per tant, molts dels seus elements poden trobar-se a altres línies de treball.

Posant el focus a les persones grans, es pot centralitzar l'envelliment actiu vinculat a la prevenció i la salut. En termes generals, a tot el territori català es detecta una manca d'atenció pública a tot el segment de població que no té grans dependències però necessiten algun tipus de suport públic. La tendència assistencial dels serveis públics i la seva lògica de darrer recurs.

A les sessions de participació, s'ha posat molt de relleu termes com la "vergonya" i "por al què diran" davant una situació de necessitar ajuda per l'estigmatització que suposa accedir a certs serveis de les institucions; de banda del desconeixement de les línies de suport existents.

Alguns dels reptes que suposen aquesta línia de treball són els següents:

- Millorar la qualitat de vida de les persones grans a través de l'activitat física i mental
- Estigmatització dels serveis socials
- Desmoralització davant problemes de salut física afecten psicoemocionalment
- La pèrdua dels vincles relacionals trenca dinàmiques d'envelliment actiu (per trencaments relacionals, defuncions, entre d'altres).
- Manca d'alternatives de real·lotjament de serveis residencials per a persones amb certa autonomia o baixa dependència
- Necessitat de crear l'hàbit esportiu entre les persones d'entre 55 i 65 anys per tal de fomentar un envelliment actiu

Entre algunes de les accions que es podrien desenvolupar dintre d'aquest eix es proposen:

1	Redissenyar les activitats en equipaments municipals on s'ofereixin activitats inclusives d'acord a les diferents necessitats
2	Reforçar la prescripció social
3	Incrementar la comunicació entre l'Ajuntament i el CAP per la recepta social
4	Conscienciar a les persones grans sobre la importància de les activitats dirigides a fomentar l'envelliment actiu per mitjà de xerrades o vídeos
5	Fomentar activitats esportives a la franja d'edat de 55 a 65 anys

7.2. ASSOCIACIONISME I PARTICIPACIÓ

La participació política i cívica de la gent gran és un element cabdal per diverses raons. Parlem de participació política i cívica com un mateix element, tot i que les entitats i formes d'agrupació de les persones grans tenen finalitats i formes diferents. En aquesta primera proposta d'eixos de treball ens centrarem en apuntar aquells objectius que es consideren prioritaris a partir dels resultats de les sessions participades. A grans trets, cal reforçar la participació cívica i política de les persones grans per assolir els següents objectius:

- Fomentar la participació a les activitats i accions que s'adrecen a les persones grans
- Diversificar l'oferta d'activitats tenint en compte les noves necessitats de les persones grans
- Diversificar els perfils de les persones grans que tenen representació dels espais polítics
- Incentivar la participació de l'agenda política i mediàtica per mitjà de protagonitzar debats significatius sobre l'envelliment
- Incrementar el capital social de les persones grans

Entre algunes de les necessitats detectades i problemàtiques detectades relatives a la participació política i cívica del col·lectiu, les principals han estat:

- Manca d'equipaments públics distribuïts a les urbanitzacions per a persones amb poques necessitats assistencials
- Manca d'espais de participació de persones grans
- Connotació negativa al nom Casal d'Avis, no convida a la interrelació
- Manca de difusió per promoure l'activisme i mobilització ciutadana del col·lectiu

- Moltes accions i activitats van adreçades a persones molt grans i les persones grans més joves no hi participen per desinterès
- Limitacions vinculades a la despesa econòmica de les activitats
- Manca d'accés a la informació sobre activitats
- Manca d'oferta per gent gran "més jove" (de 65 a 72 anys)
- Manca d'espais de representativitat del col·lectiu a espais de participació política
- Càrregues de cura dins de famílies vulnerables que limiten el temps i recursos adreçats a espais de participació i associacionisme
- La distribució territorial limita l'accés als equipaments per necessitat de vehicle
- Només participa la gent que ja està mobilitzada
- Manca difusió més propera (bústia)
- Desconeixement entre els veïns que han intercanviat la segona residència per primera residència
- Desigualtat de gènere en l'accés i realització d'activitats.
- Falta de relleu a moltes associacions com la de pagesos
- Manca de comunicació intergeneracional perquè els joves no fan vida al municipi

A partir de les qüestions detectades, aquest eix de treball podria desenvolupar les següents accions:

1	Ampliar la difusió per mitjà de bústia i promocionar espais al Canal SET
2	Ampliar el servei de transport a demanda per accedir a espais de participació (Porta'm)
3	Potenciar l'enxarxament i suport al Casal i associacions (reforç, interrelació)
4	Fomentar el voluntariat de les persones grans més joves
5	Ampliar l'oferta de formació i sensibilització de la salut mental
6	Oferir un quadern a cada casa com a part d'un procés participatiu de millores
7	Difondre el servei de préstec bibliotecari i ampliar al servei d'audiollibres
8	Realitzar una enquesta de tipus d'activitats que motivin a la gent gran d'acord a les franges d'edat
9	Casal com a centre per generar debats estimulants i ampliar el coneixement
10	Promoure activitats des de les associacions de veïns
11	Adaptar l'oferta a nivells i edats.
12	Potenciar tallers conjunts creuant esport, cultura, salut i serveis socials.
13	Establir un format de vincles d'acords a característiques comuns (exemple dones a altres dones de la mateixa edat)
14	Reformular les activitats per a la franja d'edat més jove de les persones grans

15	Fomentar activitats relacionals al veïnatge
16	Ampliar l'oferta d'activitats per persones grans a la Festa major
17	Potenciar les activitats intergeneracionals vinculades a la cultura popular aprofitant la Festa Major
18	Reorganitzar i coordinar el programa d'activitats disponibles al Casal perquè no es solapin a les mateixes franges horàries
19	Apropar-se als espais juvenils del poble per apropar el camp a aquest sector de població

7.3. ACCESSIBILITAT

L'**accessibilitat i la mobilitat** són els temes clau de Santa Eulàlia de Ronçana. La dispersió municipal donada per un municipi conformat per múltiples urbanitzacions no connectades entre si comporta una dependència absoluta del vehicle privat. No obstant, quan parlem d'accessibilitat també hem de parlar de barrera comunicativa i digital. L'**escletxa digital** és una problemàtica que està afectant a diversos grups de població. Les persones grans no en són una excepció i com s'ha evidenciat al llarg del document, aquesta manca d'accés i ús de les tecnologies de la comunicació i la informació genera diverses problemàtiques, com per exemple:

- Manca d'accés a certa informació pública
- Sentiment de soledat i desconexió
- Vulnerabilitat davant la incapacitat de gestionar i accedir a certs serveis
- Manca de participació comunitària
- Dependència de la xarxa relacional per realitzar desplaçaments
- Problemes d'accessibilitat i desenvolupar la vida quotidiana depenen de vehicle privat
- Desconeixement i poc abast del servei Porta'm
- Por al hackeig i a les estafes online
- Dificultats per realitzar inscripcions

Entre algunes accions per desenvolupar a l'eix de treball són

1	Reforçar el canal de comunicació analògics: Publicar la cartera de serveis i reforçar una bustiada amb tríptics per difondre serveis
2	Reforçar els canals de comunicació via directa per fer reserves a les activitats per mitjans digitals que sí utilitza la gent gran (WhatsApp)
3	Ampliar l'oferta de transport del Porta'm a serveis especialitzats i la franja d'horaris

4	Substituir el bus actual que va buit per petits microbús a demanda
5	Incorporar un Taxi a demanda extern fins a Granollers
6	Ampliar l'oferta de serveis a domicili en formar voluntariat: articular la forma de mobilitzar la població
7	Reforçar la difusió dels tallers d'ús de noves tecnologies per mitjà de treball intergeneracional: Cursos de persona jove a gran (intergeneracional) per utilitzar aplicacions.
8	Proposar al Consell Comarcal incorporar a la cartera una figura d'acompanyament per donar suport a tràmits

7.4. EDATISME I MALTRACTAMENT ECONÒMIC

Les persones grans no estan exemptes de patir discriminacions i, com s'ha anat detectant al llarg de document, els factors de vulnerabilitat també hi tenen afectacions com a la població general, tot i que poden manifestar-se o tenir causes diferenciades, que justifiquin accions focalitzades.

En aquest eix es proposa treballar les vulnerabilitats i les discriminacions de forma conjunta, ja que en alguns casos, traçar línies entre un fet i l'altre són difuses. O bé unes són causa de les altres. Per tant es diferenciaran en sublinies.

Edatisme

L'**edatisme** es defineix com una discriminació cap a les persones d'edat avançada, tot i que de discriminacions per qüestions d'edat n'hi ha en altres trams de població. En aquest cas, destacarem les problemàtiques que es vinculen a la discriminació a les persones grans. La manca de valor cap a les persones grans té el seu impacte en la valoració social i econòmica dels serveis i professions que s'ocupen de l'atenció a la vellesa. Si ja són tasques poc reconegudes per estar vinculades al sector de les cures, ho són encara més les que es vinculen a la vellesa. Tenint en compte les projeccions de població, es posa de manifest la necessitat d'adreçar recursos a trencar en l'estigmatització i ampliar els serveis destinats al col·lectiu.

D'altra banda, l'edat avançada és un factor de vulnerabilitat en tant que augmenta el risc de patir alguna malaltia i, per tant, una possible dependència ja sigui física, psicològica, emocional i/o econòmica. Alhora, això pot provocar una situació de fragilitat per a la persona i el seu entorn. La dependència per raons de salut afecta majoritàriament a les persones grans, per la qual cosa l'envelliment és un dels factors més rellevants per determinar les necessitats de cures d'una

població. La probabilitat que una persona es converteixi en dependent funcional és més gran a mesura que augmenta l'edat. L'atenció i el benestar de la creixent població d'edat avançada amb dependència funcional suposen uns dels grans reptes de les administracions públiques. Les accions que es facin sobre aquest tema tenen i tindran grans repercussions en la qualitat de vida de les persones amb dependència funcional, així com en la dels seus familiars, ja que es veuran d'una manera o altra forçats a assumir la càrrega de les cures (de temps o econòmica) que comporta. Quan la salut recau en un nucli de persones grans, tant si són les persones cuidadores com les persones amb dependència, la vulnerabilitat pot afectar en diversos aspectes com el relacional, familiar, i econòmic, provocant situacions d'exclusió social, soledat, pobresa i maltractament.

Algunes de les necessitats que s'han detectat han estat:

- No reconeixement de la gent gran com a agents polítics
- Manca de relacions intergeneracionals
- Tracte infantilitzador i paternalista
- Menyspreu als bancs i mala atenció al serveis
- Vulnerabilitat i falta d'autonomia davant la incapacitat de gestionar els seus propis recursos de manera telemàtica

Soledat no desitjada

La soledat és una de les principals problemàtiques que afecten a les persones grans, ja que el seu impacte és força ampli. La soledat no desitjada no té una definició unitària i depèn de les percepcions, expectatives i hàbits de les persones grans, per tant, la seva intervenció esdevé complexa. Les problemàtiques que es deriven de la soledat (en diverses de les seves accepcions):

- Major risc de patir maltractament
- Situació de risc sanitari
- Pèrdua de capital social
- Ampliació del risc de malaltia mental
- Risc de tristesa crònica i aïllament

Maltractament econòmic i renda

El maltractament a les persones grans i l'exercici de violències i menyspreu va lligat a l'edatisme i la manca de presa en consideració de les persones grans a l'espai públic. No obstant, a les sessions de participació s'ha destacat principalment un aïllament i pèrdua d'autonomia vinculada a la gestió del propi patrimoni en relació a la manca d'atenció als bancs i d'altres serveis en format presencial.

Les persones grans, en general, disposen dels **ingressos** que reben de l'estat en forma de pensions contributives i no contributives. A banda, l'estatus de jubilat no permet, amb excepcions, dur a terme feines remunerades que permetin progressar o millorar el nivell de renda de les persones grans. Les pensions tenen un ritme de revaloració molt inferior que no pas la pujada del cost efectiu de la vida, cosa que implica un empobriment de facto de les persones jubilades.

Les pensions contributives tenen relació amb la cotització que s'ha efectuat durant l'edat activa. Això fa que les desigualtats (de gènere, de classe) que són presents en el mercat de treball, es mantinguin en l'edat de jubilació. Les dones avui en dia jubilades tenen pensions més baixes atesa la seva menor taxa d'activitat al llarg de la vida. Però al seu torn, l'actual precarietat i temporalitat laborals, fa preveure que les pensions del futur tampoc seran capaces de sostenir el cost de la vida. En aquesta línia, cal posar en relleu les problemàtiques vinculades a l'**habitatge** que pateixen les persones grans. Tot i que el col·lectiu presenta tenir un gran nivell d'habitatge en propietat pagat sense deutes, existeixen algunes problemàtiques al grup d'edat. En el cas de Santa Eulàlia de Ronçana, moltes persones grans acaben marxant a d'altres municipis per un tema d'accés als serveis i d'habitatges en mal estat.

Entre algunes de les necessitats i problemàtiques detectades al llarg de l'anàlisi juntament amb les sessions participació son:

- Càrregues per sostenir persones dependents
- Barrera econòmica
- Població gran femenina més empobrida
- Habitatges de més d'una planta, en mal estat i mala climatització no adaptats a les persones grans
- Dèficits urbanístics
- Manca de places residencials o pisos assistits
- Tràmits de llicències d'urbanisme i ajudes són molt lents

Les línies de treball proposades per cada línia són:

Edatisme	1	Accions específiques en el desplegament de la Llei de no discriminació i igualtat de tracte
	2	Empoderament de persones grans
	3	Estudiar canals per agilitzar o acompanyar els tràmits de la llei de dependència
	4	Generar per mitjà actes informatius una consciència a les persones grans al voltant de l'edatisme i les relacions intrafamiliars.
Soledat	5	Potenciar la socialització com a eina de prevenció
	6	Fomentar que les persones organitzades mobilitzin a la participació cívica
	7	Seguiment i atenció dels casos de persones en risc de patir soledat no desitjada
	8	Articular xarxes de comunicació
	9	Recuperar les converses telefòniques del període de pandèmia amb les persones que viuen soles
	10	Executar una campanya de voluntariat de suport i compromís amb la gent gran del barri
Maltractament econòmic (renda i habitatge)	11	Recuperar la presencialitat i l'atenció personal a les persones grans
	12	Millorar l'atenció de cures a les persones dependents per alleugerir càrregues a persones grans
	13	Buscar formes d'ampliar les places del centre de dia per la dependència
	14	Promoure l'ús habitatges compartits tutelats
	15	Estudiar formes d'acondiconar els habitatges en mal estat
	16	Incorporar un Centre de dia de la Mancomunitat de la vall del Tenes
	17	Estudiar la forma d'incorporar una figura de tècnic de gent gran (ja sigui externalitzat o compartit amb el Consell Comarcal)
	18	Utilitzar espais disponibles (terreny zona CAP) per oferir habitatges tutelats

8. BIBLIOGRAFIA

- Abellán García, A. M., Elena Gimeno Domènech, M., Massutí Sureda, C. J., & Parramon Coma, J. (2011). *DESCRIPCIÓ I VALORACIÓ DELS USUARIS I DELS RECURSOS DELS CENTRES DE DIA*.
- Bayona Carrasco Miquel Valls Fígols, J. (2007). LA IMMIGRACIÓ AL BAGES, LA POBLACIÓ ESTRANGERA I LA SEVA RELACIÓ AMB EL MERCAT LABORAL.
- Bayona Carrasco Miquel Valls Fígols, J. (2007). LA IMMIGRACIÓ AL BAGES, LA POBLACIÓ ESTRANGERA I LA SEVA RELACIÓ AMB EL MERCAT LABORAL. Centre d'Estudis Demogràfics.
- Casado, M., Rodríguez, P., & Vilà, A. (2016). Document sobre envelliment i vulnerabilitat.
- Domingo, A. (2016). Resiliència i estrès demogràfic a la Catalunya del segle XXI EL CREIXEMENT. Perspectives Demogràfiques, 002. <http://ced.uab.es/>
- Esteve, A., Devolder, D., & Blanes, A. (2018). LA SOSTENIBILITAT DEMOGRÀFICA DEL SISTEMA DE PENSIONS: PASSAT I PRESENT. Perspectives Demogràfiques, 009. <http://ced.uab.cat/>
- Generalitat de Catalunya. (2015). Equipaments culturals a Catalunya. *DeCultura*, 32. <http://cultura.gencat.cat/dadesculturals/Núm.32|Octubre2015>
- Mayorga-Henao, J. M. (2019). *Equipamientos colectivos: "lugares" de producción de capital social*. <https://revistadearquitectura.ucatolica.edu.co/article/view/1906/2967>
- Módenes, J. A., & López-Colás, J. (2014). Cambio demográfico reciente y vivienda en España: ¿hacia un nuevo sistema residencial? *Revista Espanola de Investigaciones Sociologicas*, 148(1), 103–134. <https://doi.org/10.54777/cis/reis.148.103>
- Mozos, E. S. (2020). La soledat no desitjada durant la vellesa, un fenomen social. *Dossier Catalunya Social. Propostes Des Del Tercer Sector*, 60.
- Pérez Díaz, J. (2005). *L'envelliment demogràfic a Catalunya*.
- Pérez Díaz, J. (2002). La feminització de la vellesa. *Revista Catalana de Sociologia*, 16, 27–54. www.ced.uab.es/jperez
- Rubio Rosa, & Costas Clara. (2019). *El projecte Radars: abordar la solitud de manera comunitària*.